

Genç Birikim'den...

Değerli Genç Birikim okurları,

Yazın tam ortasındayız ve gerçekten sıcak günler yaşıyoruz. Rabbimizin, diğer ülkeleri bilmiyoruz ama Türkiye'li Müslümanlara Ramazan ayında yardımını gördük: havalar gerçekten serin geçti ve Ramazan ayı bitince sıcaklar başladı. Rabbimize ne kadar şükretsek azdır. Ramazan ayı bitince rahmetin, mağfiretin ve cehennem azabından kurtuluşun sevincini bayramda yaşadık. Evet, bu bayramda da dünya Müslümanları olarak buruktuk. Suriye'de yaşanan savaş, Filistin'de yaşanan sıkıntılar, Irak, Arakan, Çeçenistan ve Müslümanların yaşadığı diğer coğrafyalardaki zulüm, katliam ve gözyaşı...

Bayram sonrasında Türkiye'de tekrar başlayan PKK terörü. Çözüm süreci olarak geçirilen bir dönemde aslında hiç bir şeyin çözülmediğini aksine bu süreci PKK'nın tam bir eğitim, kitleleşme ve yeniden yapılanma dönemi olarak geçirdiğini gördük. Aslında bu gerçeği hükümetin de gördüğü muhakkak ama bu süreçte bütün bunlara göz yumuldu.

PKK elbette sadece devletle savaşıyor. Bütün bölgede kendisinden olmayan her türlü unsuru da sindirmek, yok etmek için her türlü baskıyı ve şiddeti uyguluyor. Özellikle bu bölgede yaşayan Müslümanlar gerçekten çok zor günler geçirdiler ve bu süreç devam ediyor. Bu olaylar PKK/KCK/HDP/İmralı'nın aslında tek bir irade olmadığını da ortaya koyuyor. Genel seçimlerde HDP'nin yüzde 13 oy alarak barajı geçmesi ve Meclise girmesi sonucunda PKK'nın artık eylemlerini ve silahlarını bırakması beklenirken birden Suruç'taki bombalama eylemini bahane ederek

eylemlerini üst seviyeye çıkarması da Kandil'in ayrı telden, HDP'nin ayrı telden çaldığını gösteriyor. Ya da öyle gösteriliyor.

PKK'nın eylemlerini artırması doğrudan ülkede Kürtlere karşı Türk milliyetçiliğinin artmasına neden oluyor. Yani Amerika ve Batı'nın tezgahtı istenilen şekilde işliyor. Önce devletin Türklük adına Kürtleri yok sayması ve asimile politikası, arkasından Kürtlerin bir kısmının Kürtçülük yaparak terör eylemleri yapması, yapılan bu terör eylemleri sonucunda Türklerin de bir kısmının tüm Kürtlere karşı kin ve nefret beslemesi.

Müslümanların inanç ve ümmet olma temelinde birleşmesi gerekir. Bir Müslümanın başka bir Müslümanı ırkından, bölgesinden, renginden dolayı dışlaması, aşağılaması düşünülemez. Bunu yapanın İslam daireesinde kalamayacağını Rasulullah (s.a.v.) bize bildirmiştir: *"İrkçılığa (asabiyyeye) çağıran Bizden değildir; ırkçılık için savaşan Bizden değildir; ırkçılık üzere, asabiyye uğruna ölen Bizden değildir"* (Müslim)

Değerli Okuyucularımız, aslında Rabbimizin verdiği bu iman nimetinin idrakinde olabilmek her şeyimiz çok iyi olacak, ama bunun farkında değiliz.

Genç Birikim olarak imanımızın gereği olarak sizleri bilgilendirmek ve bilinçlendirmek üzere bu dergimizi hazırlayıp sizlerin istifadenize sunmak için elimizden geleni ekibimizle yapmaya çalışıyoruz. Sizlerden istirhamımız ise bizim bu gayretlerimize karşılık dergimizi okumanız, çevrenize tanıtmanız ve ulaştırmanızdır. Sizleri dergimizle baş başa bırakırken hepimizi Allah'a emanet ediyoruz.

Yıl: 18 Sayı: 195

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Hüseyin DOĞANAY

Genel Yayın Yönetmeni
Ali Kaçar

Yazışma Adresi
Peyami Safa Mah.
356. Cad. No:25/A
Mamak - ANKARA

Yayın Türü
Yerel, Süreli

Yönetim Yeri

Peyami Safa Mah.
356. Cad. No:25/A
Mamak - ANKARA
Tel : (0312) 229 67 18
Fax: (0312) 229 67 19

Dizgi & Tasarım
Genç Birikim

Baskı
Sistem Ofset
Strazburg Cd. No: 31/17
Sıhhiye - ANKARA
Tel: (0312) 229 18 81

Baskı Tarihi:
15.08.2015

genc
BİRİKİM

web : <http://www.gencbirikim.net>
e-mail : gencbirikimdergisi@gmail.com

Abone Şartları:

Yurtiçi abonelik için 1 yıllık abonelik ücreti olan 50 TL'yi Yurt dışı abonelik için 1 yıllık abonelik ücreti olan 75 TL'yi ADNAN BOZAN - IBAN NO:TR60 0020 3000 0075 4150 0000 02 no'lu hesaba veya Ramazan DEMİRHAN 6157119 no'lu posta çeki hesabına yatırmanız ve Posta Çeki alındı belgesinin fotokopisini ve adresinizi İlkiz Sokak No: 22/B Sıhhiye /ANKARA adresine göndermeniz yeterlidir.

Bu sayımızda...

3

Kendimiz Olmak

Süleyman ARSLANTAŞ

6

Hız. İsa'nın Ref'i ve Nüzûlü Haktır - II

Muhammed İMAMOĞLU

13

Amellerinizi Boşa Çıkarmayın

Mücahit Aydın ASLANTAŞ

21

İnfak - I

Ömer KÖŞÜ

31

Ahde Vefa ve Sorumluluğumuz - II

Ali KAÇAR

39

Sıla-i Rahim ve Bireyselleşme

Cefai DEMİREL

43

Çocukların En İyi Arkadaşı Camidir Cami!

Fatih PALA

45

Şehâdetinin Yıldönümünde Seyyid KUTUB'a Bin Selâm!

Ubeydullah TOPRAK

53

Kur'an-ı Kerim'e Karşı Samimiyet

Nuray BİLGİLİ

59

Nübüvvet Kervanı: İbrahim (as)

Soner ARSLAN

63

Allah, Kuluna Kâfi Değil midir?

Fatih POLAT

Kendimiz Olmak

Süleyman ARSLANTAŞ
sarslantas46@hotmail.com

Hazreti Âdem ile Hz. Muhammed (a.s) arasında birçok peygamber geldi-geçti. Acaba diyorum bunlar, geldikleri toplumlarda onlar gibi olmaya mı yoksa kendileri gibi olmaya mı çalıştılar? Şunu demek istiyorum; muhakkak ki her peygamberin geldiği toplumun belirli bir inanç ve yaşayış biçimi vardır. Peygamberler onların yani içerisinden çıktıkları toplumların inanç ve yaşayışlarına uyum sağlamaya mı, ıslah etmeye mi yoksa inkılâpçı bir anlayış ve yaşayışla farklı bir kimlik ortaya koymaya mı çalıştılar?

Peygamberler örnek alacağımız, getirdiklerine inanacağımız ve yine inandıklarımızı da onlar gibi yaşayacağımız yegâne modellerdir. İşte o elçiler geldikleri toplumların inanç ve yaşam biçimleri ile özdeşleşmek yerine farklı, anlaşılabilir, yaşanabilir bir dünya görüşü, inanç sistemi vaat ettiler toplumlarına. Elbette her farklılık mutlaka tepki çekebilir. Nitekim tüm elçiler içlerinden çıktıkları toplumların çeşitli tepkileri ile yüz yüze geldiler, dışlandılar, horlandılar. Ama onlar her hâlûkârda "kendileri" olmayı yeğlediler. O nedenledir ki tarih "kendileri" olmayı yeğleyenleri kaydetti, onların insanlık için gönderilmiş kutlu elçiler olma vasıflarını not etti. Onların en önemli özelliklerinden birisi de 'tez' sahibi olmalarıdır. Onlar geldikleri toplumda 'anti-tez' ile uğraşmadılar. Karşıtlarının muhalefeti, tezlerinin sıkletinden kaynaklandı. Bir örnek vermek gerekirse, neredeyse tüm peygamberlerin geldikleri toplumlar Allah'ı kabul ediyor ve O'na iman ediyorlardı. Ancak onlar, Allah'ı kabul etmekle birlikte O'nun hâkimiyet

vasfını, rablık vasfını kabul etmiyorlardı. Yani Kur'an ifadesiyle O'na ortak koşarak iman ediyorlardı, (12/06). Elçiler ise Tevhid akidesinin esas olduğunu ve bundan asla taviz verilmeyeceğini bildiriyorlardı.

Müslümanın yegâne örnek alacağı şahsiyetler peygamberlerdir. Özellikle son Peygamber Hz. Muhammed (a.s) kıyamete kadar mü'minler için yegâne örnektir: **"Ey iman edenler! And olsun ki sizin için, Allah'a, ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok anan kimseler için Rasûlullah en güzel örnektir."** (33/21) En güzel örnek olan Hz. Muhammed (a.s) geldiği toplumda 'emin' bir kimliğe sahipti. Allah'a ortak koşarak iman eden Mekke toplumu O'nu fevkalâde iyi tanıyordu. Ve O'na 'El-Emin' sıfatını vermişlerdi. Fakat O, toplumuna farklı bir inanış ve yaşam biçimi vadetmeğe başladığında toplum O'nu merhale merhale dışlamaya ve en sonunda da Mekke'den çıkmaya zorladı. Ve nitekim çok sevdiği Mekke'yi terketti. Oysa O Kutlu Rasûl, toplumunun istek ve arzularına kısmen de olsa uymuş olsaydı toplumu O'nu dışlamazdı. Nitekim çeşitli vesilelerle Mekke oligarkları Hz. Muhammed'e uzlaşma tekliflerini götürdüler. Bu teklifler masa, kasa, nisa boyutlu tekliflerdi. Yani iktidar, servet ve kadın teklifleri idi. Hz. Peygamber her defasında da bu teklifleri reddetti. Reddiyete örnek için: 'Güneşi sağ avucuma, ayı da sol avucuma koysanız Vallahi ben davamdan asla vazgeçmem.' sözleri yeterli olur herhalde. Müşriklerin tekliflerinde 'Allah'ı inkâr et.' dayatması yok. En genel ifadeyle: 'İnandıklarını pratik hayata-hayatımıza

yansıtmı, bizim mevcut düzenimizi, ekonomimizi, sosyal statümüzü bozma.' teklifi vardır. Ancak Hz. Muhammed (a.s), bu teklifi bile davadan vazgeçme teklifi olarak algılıyor ve reddediyordu.

Gelelim günümüze. Bizler de O'nu örnek alan Müslümanlarız. Ve kendimize soralım bizler ne kadar Peygamber'e benziyoruz? Bizler, gerek Kur'an'ın ve gerekse Hz. Peygamber'in sünnetinin bir kısmını ihya, bir kısmını ihmâl, bir kısmını da adeta imha ediyoruz. Ve sahiplendiğimiz 'Müslüman' sıfatına uygun bir türlü 'kendimiz' olamıyoruz. Bu durumda da şüphesiz kendimizi değiştiremediğimiz için, içinde yaşadığımız toplumlara da örnek olamıyoruz. Hani meşhur bir sahne anlatılır. Abdülhakim Arvasî Hazretleri Mısır Çarşısı'ndan geçerken esnaf önünü keser ve: 'Efendim! Dua buyurunuz da Allah şu Ümmet-i Muhammedi kurtarsın.' der. Arvasi Hazretleri bastonuna dayanır ve: 'Bana Ümmet-i Muhammed'i gösterin, kurtulduğunuzun müjdesini vereyim.' der.

Tarihimiz, yani İslâm Tarihi pek de öyle abartıldığı kadar anlı-şanlı bir tarih değil. Hatta zaman zaman iyi ki torunlarımız, çocuklarımız tarihimizi detayları ile bilmiyorlar diye sevindiğim de oluyor. Neden? Çünkü tıpkı bugün olduğu gibi dün de Hz. Peygamber'in vefatından kısa bir süre sonra insanlar/Müslümanlar adeta iktidar, mal-ganimet sevdasına düşerek oluk oluk birbirlerinin kanını akıtmışlardır. Dahası İslâm'ın egemen olduğu dönemlerde bile İslâmi manada toplumlarını islâh, ihya, inşa etme gayretinde olanlar sözüm ona Allah adına (hâşâ) dışlanmışlar, horlanmışlar ve yer yer de katledilmişlerdir.

Bu konuda üç örnekle yetinmek isterim. Birinci Hz. Hüseyin ve Kerbela Faciası. Hz. Hüseyin ne yaptı da Yezid ve hempalarının buğzunu çekti? Çünkü o, evlad-ı Rasûl, Hilâfetin saltanata dönüştürülmesine meydan okudu. Ben halife

Dünün Müslümanları kendi yaşadıkları dönemin şahidi ve sorumlularıdır. Bizler de bugünün, yaşadığımız toplumun şahidi ve sorumlularıyız. Dün olduğu gibi bugün de aziz İslâm bir kısım örgüt ve kişilerin menfur emellerine alet ediliyor. Dünün Harici mantığı ve uygulaması bugün çeşitli isimler altında karşımıza çıkıyor. El-Kaide, Taliban, IŞİD, Boko Haram vs. Ve biz Müslümanlar, âlimler, mücahidler Hak adına bunların karşılıklarına dikilmiyoruz.

olayım demedi. Âlemlere rahmet olarak gönderilen dedesi Hz. Muhammed'in temiz, katıksız sünnetinin imhasına karşı koyduğu için kendisi ve 72 yaranı katledildi. Peki! Bu katliam karşısında o günün Müslümanları ne yaptı? Kimileri Yezid saltanatının yanında yer aldı; ama ekserisi de sezgisiz kalmayı, 'kendisi olmayı', 'aidiyet serdetmeyi' adeta reddettiler...

İkincisi Ömer b. Abdülaziz (r.a.) 37 yaşında Halife oldu. Saltanat anlayışı ve uygulamasının devamı olarak o makama geldiği için, o makama oturmazdan önce halkın temayülünü yokladı, onların biatını aldı ve sonra o makama oturdu. Oturur-oturmaz da tüm mal

varlığını Beyt'ül Mal'e bağışladı ve sıradan bir ekonomik statüye razı oldu. Ama O'nun bu davranışının kötü örnek teşkil edeceğini düşünen saltanat tarafları onu 39,5 yaşında şehid ettiler.

Üçüncüsü İmam Ebû Hanife. Bilindiği gibi Ebû Hanife Emevilerin son dönemi ile Abbasi-lerin ilk dönemlerinde yaşamış bir fakih. O da Hz. Hüseyin gibi Ömer b. Abdülaziz gibi yaşadığı toplumu islah, ihya, inşa faaliyetlerinde bulundu, onlara öncülük etti. Saltanata karşı çıktı. Saltanat sahiplerinin konumlarına meşruiyet kazandırmamak için onlardan gelen her türlü bürokratik makam tekliflerini reddetti. Ve 'aidiyet' sorunu olmayan 'kendisi' olamayan saltanat yanlılarının hismine uğradı, eziyet gördü, işkence gördü ve öldü. Ancak bu saydıklarım ve benzerlerine eziyet eden, katledenler evet hepsi öldüler. Ama Hz. Hüseyin, Ömer b. Abdülaziz, İmam Ebû Hanife aramızdalar, günlük düşünce yaşantılarımızda bizimle beraberler ve onlar yaşıyorlar.

Dünün Müslümanları kendi yaşadıkları dönemin şahidi ve sorumlularıdır. Bizler de bugünün, yaşadığımız toplumun şahidi ve sorumlularıyız. Dün olduğu gibi bugün de aziz İslâm bir kısım örgüt ve kişilerin menfur emellerine alet ediliyor. Dünün Harici mantığı ve uygulaması

bugün çeşitli isimler altında karşımıza çıkıyor. El-Kaide, Taliban, IŞİD, Boko Haram vs. Ve biz Müslümanlar, âlimler, mücahidler Hak adına bunların karşısına dikilmiyoruz. İslâm bu değil, sizler evet kan dökücü zihniyet sahipleri, sonucu Allah'a bırakmayan sonuca ve geleceğe hükmetmek isteyen grup, cemaat ve fertler siz; model insan, ekmel-i Rasûl (a.s) ve O'nun sünneti ile alâkanız yok demiyoruz, diyemiyoruz. Tertemiz pırıl pırıl gençlerimiz dünyanın her yerinden bu İslâm'la alâkası olmayan kan emicilerin tuzağına düşüyor ve bizler ancak ah-vah demekle yetiniyoruz.

Geçtiğimiz Ramazan ayında Fatih Camiinde bir vaiz şöyle diyordu: 'İnsan ömrü üç gündür: Dün, bugün ve yarın. Dün geçti, yarın meçhul, ömrümüz bugün ve bizler bugün için ne yapıyoruz. Beşeri ve İslâmi sorumluluğumuzu yerine getirebiliyor muyuz, esas üzerinde durmamız gereken gün bugün.' diyordu. Sahi bizler bugünümüzü nasıl değerlendiriyoruz, tasavvurumuz ne, aidiyet noktasında neredeyiz, kendimiz olabiliyor muyuz?

Elbette kendimizi birey olarak sorgulamalıyız. Bu yetmez toplum olarak da içinde yaşadığımız ülke ve onların dayattığı inanç ve nizam açısından da sorgulama sorumluluğumuz vardır. Bakınız içerisinde yaşadığımız coğrafyamızda kan gövdeyi götürüyor. Dünkü saltanat sahiplerinin bugünkü versiyonları hayâsızca üç paralık dünya saltanatı uğruna akan kanlara seyirci kalıyor ya da Mısır'da, Suriye'de, Irak'da, Libya'da olduğu gibi bu kanların akmasına destek oluyorlar. Bölgemizin üç önemli ülkesi olan Türkiye, İran ve Mısır neyin peşinde. Türkiye, adeta geçmişini inkâr edercesine 'muhafazakâr İslamcılık' 'muhafazakâr demokrasi' anlayışını ihya etme peşinde. İran, asırlar sonra İslâm adına devrim gerçekleştirmiş. İran bugün 'mezhepsel ve ulusal' kimlik mücadelesi veriyor. Mısır, ıslahatçı karakteri ile öne çıkmış bir ihvan hareketine ve onun İslâmi anlayışına bile tahammül edemiyor.



onun İslâmi anlayışına bile tahammül edemiyor.

Sonuç olarak 'kendimiz' olamıyoruz, olmuyoruz, olmaya gayret de göstermiyoruz. Oysa İslâm bir dünya nizamıdır. Tüm Müslümanlara düşen görev katıksız bir şekilde bu nizamın dünya hayatı ile bütünleşmesine çalışmaktır. Elbette bu çalışma sonucu tayin bağlamında değil, süreci yaşamak şeklinde olmalıdır. Yani 'kulluk' bilinci içerisinde. Unutmayalım ki Müslümanlar kemâle ermiş bir dinden sorumludur. (5/3) Ve dini hayatın tüm şubelerine hâkim kılmak istemeyen, ilkesiz, aidiyetsiz, İslâm adına İslâm dışılıklara meyledenlere Kur'an çarpıcı bir uyarıda

bulunuyor! "Yoksa siz, Kitab'ın bir kısmına inanıp da bir kısmını inkâr mı ediyorsunuz? Artık sizden böyle yapanların dünya hayatındaki cezası aşağılık olmaktan başka değildir. Kıyamet gününde de azabın en şiddetli olanına uğratılacaklardır." (2/85)

1 Ağustos 2015

NOT: Geçirdiğim kaza nedeniyle bizzat ziyaret eden, çeşitli vesilelerle 'geçmiş olsun' dileklerini bildiren tüm dost ve kardeşlerime teşekkür ediyorum.

Hız. İsa'nın Ref'i ve Nüzûlü Haktır - II

Muhammed İMAMOĞLU

Yazı dizimizin bu bölümünde Hz. İsa'nın ref'i ve nüzûlüyle ilgili modernist ilahiyatçılarca ileri sürülen inkâr sebeplerinden bazılarını ele alıp, âlimlerimizin cevaplarını nakledeceğiz:

HZ.İSÂ'NIN NÜZÛLÜYLE İLGİLİ ŞÜPHELER VE CEVAPLARI

a) "Hz. İsa'nın ölmediği ve tekrar yüzüne geleceği inancı Hristiyanlığa ait, dolayısıyla tahrif edilmiş bir inançtır."

Cevap: Bu görüş sahipleri: "Beklenen ilahi kurtarıcı fikrinin İslam öncesi hemen hemen bütün dinlerde mevcut olması, bu dinlerin çoğunun İslam'ın yayıldığı bölgelerde de bilinmesi, ortada bir etkileşimin bulunabileceği ihtimalini güçlendirmekte ve bu rivayetlerin İsrailiyat-Mesihiyat denilen kategoride değerlendirilmesine imkân vermektedir. Hatta Hz. İsa'nın inişini ispat için delil olarak kullanılan bazı hadislerin, Daniel ve İşaya kitaplarının aynen kopyalanmasından başka bir şey olmadığına ortaya çıkmış olması, bu ihtimali ciddi bir biçimde güçlendirmektedir."¹ demekte ve "Kaynağını Hristiyan düşüncesinden alan İsa'nın yeniden dünyaya gelişi İslam kaynaklarına da geçerek akide konusu haline gelmiştir, bu yapılırken 'kitaba uymak' metodu değil 'kitabına uydurmak' metodu kullanılmıştır."² iddiasında bulunmaktadırlar.

Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki, dünyadaki diğer iki İlahi din olan Yahudilik ve Hristiyanlık zaman içerisinde dejenere olmuş, bu dinlerin içlerine birtakım hurafeler ve batıl inanışlar karışmıştır. Bununla birlikte, Yahudilerin kutsal kitabı Tevrat ve Hristiyanların kutsal kitabı İncil incelendiğinde, hak dine ait bazı inanç ve ahlak esaslarının da muhafaza edildiği ve Kuran ile mutabık yönlerinin olduğu açıkça görülecektir. Söz konusu dinlerin hangi inançlarının tahrif edilmiş, hangilerinin hak dine uygun olduğunu ise ancak Kur'an'ı ve Peygamber Efendimiz (sav)'in sünnetini rehber edinerek belirleyebiliriz.

Kur'an, Allah Katından gönderilmiş son hak kitaptır. Allah, Kur'an'ın indiriliş hikmetlerinden birinin de, insanların haklarında ihtilafa düştükleri konularda onları doğru yola iletmeleri olduğunu bildirmiştir. Kuran'ın indirilmesinden önce çeşitli konularda kendi aralarında ayrılığa düşen Yahudiler ve Hristiyanlara, Kuran'la birlikte bu konulardaki en doğru ve hak bilgi gelmiştir. Ayetlerde şu şekilde bildirilmektedir:

"Biz Kitab'ı ancak, hakkında ihtilafa düştükleri şeyi onlara açıklamak ve inanan bir kavme rahmet ve hidayet olması dışında (başka bir amaçla) indirmedik." (Nahl, 64)

"Ey Kitap Ehli, kitaptan gizlemekte olduklarınızın çoğunu size açıklayan ve birçoğundan (açıklamaya gerek görmeyip) geçiveren elçimiz geldi. Size Allah'tan bir nur ve apaçık bir kitap geldi." (Mâide,15)

1 Hayri Kırbaoğlu, Hz. İsa'yı Gökten İndiren Hadislerin Tenkidi, İslamiyat Dergisi, Ankara, Ekim-Aralık 2000, III, sy. IV, s. 166

2 <http://hayrullahtas.com/2014/08/hz-isanin-akibeti-meselesi/>

Kur'an'da Hz. Mûsâ (a.s.) ve Hz. İsmâ'nın hayatları, onlara tabi olan inanların yaşamları, temel inançları, ahlaki değerleri, Müslümanların Yahudilere ve Hristiyanlara bakış açısının ve tavrının nasıl olması gerektiği gibi konular detaylı olarak açıklanmıştır. Yahudiler ve Hristiyanlarla ilgili Kur'an'da yer alan önemli bilgilerden biri de, bu dinlerde dejenere olmuş inanç ve hükümlerin hangileri olduğudur. Tahrif olmuş inançların başında Hristiyanların, Hz. İsmâ'nın Allah'ın oğlu olduğunu öne sürmeleri gelmektedir. (Allah'ı tenzih ederiz.) Hristiyanlar, bu konuda büyük bir sapkınlık içine düşmüş ve Hz. İsmâ'yı ilahlaştırmaya kalkışmışlardır. Aynı şekilde, Hristiyanlık inancının temel esaslarından biri haline gelen üçleme de sapkın bir inanıştır. Allah Kur'an'da Hristiyanların dinlerini bu şekilde tahrif etmekle çok büyük bir sorumluluk yüklediklerini bildirmiştir.

"Ey Kitap Ehli, dininiz konusunda taşkınlık etmeyin, Allah'a karşı gerçek olandan başkasını söylemeyin. Meryem oğlu Mesih İsmâ, ancak Allah'ın elçisi ve kelimesidir. Onu ('Ol' kelimesini) Meryem'e yöneltmiştir ve O'ndan bir ruhtur. Öyleyse Allah'a ve elçisine inanınız; "üçtür" demeyiniz. (Bundan) kaçının, sizin için hayırlıdır. Allah, ancak bir tek İlah'tır. O, çocuk sahibi olmaktan Yücedir. Göklerde ve yerde her ne varsa o'nundur. Vekil olarak Allah yeter." (Nisâ, 171)

Hristiyanların bu tarz sapkın inanışlar geliştirmekle ne kadar büyük bir sorumluluk yükledikleri bir başka âyetle ise şu şekilde bildirilir:

"Rahman çocuk edinmiştir dediler. Andolsun, siz oldukça çirkin bir cesaretle bulunup geldiniz. Neredeyse bundan dolayı, gökler paramparça olacak, yer çatlayacak ve dağlar yıkılıp göçüverecekti. Rahman adına çocuk öne sürdüklerinden (ötürü bunlar olacaktı.) Rahman (olan Allah)'a çocuk edinmek yaraşmaz." (Meryem, 88-92)

Yahudilik ve Hristiyanlık zaman içerisinde dejenere olmuş, bu dinlerin içlerine birtakım hurafeler ve batıl inanışlar karışmıştır. Bununla birlikte, Tevrat ve İncil incelendiğinde, hak dine ait bazı inanç ve ahlak esaslarının da muhafaza edildiği ve Kur'an ile mutabık yönlerinin olduğu açıkça görülecektir. Söz konusu dinlerin hangi inançlarının tahrif edilmiş, hangilerinin hak dine uygun olduğunu ise ancak Kur'an'ı ve Peygamber Efendimiz (sav)'in sünnetini rehber edinecek belirleyebiliriz.

Hristiyanların Hz. İsmâ'nın ölmediğine ve yeryüzüne ikinci kez geleceğine dair inançlarına da Kur'an'da açıklık getirilmiştir. Hangi yönlerinin batıl, hangi yönlerinin hak olduğu açıklanmıştır. Hz. İsmâ'nın Allah katına yükseltilmesi konusunda Hristiyanların, üçleme ve Hz. İsmâ'yı sözde ilahlaştırma gibi sapkın inançlarından kaynaklanan birtakım yanlış yorumları bulunmaktadır. Buna göre Hristiyanlar, Hz. İsmâ'nın tüm insanların günahının bir kefareti olarak çarmıha gerildiğini, çarmıhta öldükten sonra yeniden dirilip Allah katına yükseldiğini öne sürmektedirler. Hristiyanların bu yorumları dejenere edilmiş, gerçek dine uygun olmayan

yorumlardır. Ancak şu önemli hususu dile getirmemiz gerekiyor:

Suriye Hristiyanları ve bu bölgeye yakın olan Mısır Hristiyanları gerçeğin farkında olup itiraf ediyorlar ki Yahudiler Hz. İsmâ'yı öldürmediler. Bu hususta onlarla aynı noktada birleştik diye Hristiyanlıktan İslâm'a batıl bir hurafe bulaştı demek ilmi dayanağı olmayan zandır. Olaya bir de şu noktadan bakalım madem öyle:

Resmi Hristiyanlığın "apokrif" (uydurma) ilan ettiği Barnaba³ İncilinde Kur'an'ın haber verdiği birçok hakikatin yer aldığı biliniyor. Bu durumda onlar Hz. İsmâ ile ilgili ayetlerin doğruluğunu tasdik ettiği ve Kur'an'ın da İncil'deki âyetleri tasdik ederliliği gerçeği ortaya çıkmaz mı? İki

3 İlk dönem hristiyanlarından Aziz Barnaba'nın yazdığı, kanonik İnciller'in aksine teslis ve enkarnasyonu reddeden ve Hz. Muhammed'in risâletini müjdeleyen İncil. Barnaba İncili'nin bugün mevcut yegâne yazma nüshası İtalyanca'dır ve Viyana'daki Avusturya Millî Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. Barnaba İncili özellikle teslisi ve Hz. İsmâ'nın ulûhiyyetini reddedip onun sadece gerçek mesîhi müjdeleyen bir peygamber olduğunu belirtmesi açısından kanonik İnciller'den ayrılmakta ve bu sebeple de hristiyanlar tarafından uydurma (apokrif) kabul edilmektedir. Hristiyan araştırmacılar bu İncil'in 17. yüzyılda kaleme alındığını, hatta müslüman olmuş bir hristiyan tarafından yazılıp Barnaba'ya nisbet edildiğini ileri sürmekte, bunu ispat edebilmek için de çeşitli tenkitler yapmaktadırlar. Geniş bilgi için: TDV İslâm Ansiklopedisi, 'Barnaba İncili' Maddesi, c.5, s.76-81, İstanbul, 1992

de özü itibarıyla aynı kaynaktan Allah'tan değil midir? İncil'deki âyetleri aşağıya yazıyorum siz de çok net göreceksiniz ki bu ifadeler Kur'anın Hz. İsa olayını anlattığı gibidir. Barnaba incilinde çarmıh hadisesi (215-221 Bablardan özetle) şöyle anlatılır:

"Askerler Yehudayla birlikte İsa'nın bulunduğu yere yaklaştıklarında İsa çok sayıda kişinin yaklaştıklarını işitip korkuyla geri çekildi ve on bir (Havari) uyumakta idiler. O zaman kuluna gelen tehlikeyi gören Allah, elçileri Cebrael, Mikail, İsrail ve Uriel (Azrail) İsa'yı dünyadan almalarını emretti. Kutsal melekler gelip İsa'yı güneşe bakan pencereden çıkardılar. Onu götürüp üçüncü göğe, daima Allah'ı tesbih ve takdis etmekte olan meleklerin yanına bıraktılar. Yehuda herkesin önünden hızlı, hızlı İsa'nın yuvarı alındığı odaya daldı. Ve Şakirtler uyuyorlar. Bunun üzerine mucizeler yaratan Allah yeni bir mucize daha yarattı öyle ki, Yehuda konuşma ve yüz bakımından İsa'ya o şekilde benzetildi ki onun İsa olduğuna inandık. Ve o bizi uyardı. Muallimin bulunduğu yeri arıyordu. Bunun üzerine biz hayret ettik ve cevap verdik: Sen İsa Bizim Muallimimizsin bizi unuttun mu? O gülümseyerek dedi. Şimdi benim Yehuda iskoriot olduğumu bilmeyecek kadar budalalaştınız. Ve o bunu derken askerler içeriye girdiler ellerini Yehudanın üzerine koydular, çünkü o her bakımdan İsa'ya benziyordu. Biz Yehudanın dediklerini duyup yığınla askeride görünce delirmiş gibi kaçtık. Ve keten beze sarılı olan Yuhanna da uyanıp kaçtı ve askerlerin biri kendisini keten bezden yakalayınca keten bezi bırakıp çıplak olarak kaçtı. Çünkü Allah İsa'nın duasını duymuş ve on bir (havari) korumuştur. Askerler Yehudayı tutup alay ede, ede bağladılar çünkü o gerçekten İsa olduğunu inkar ediyordu. Sonra onu suçluları astıkları kalveri dağına götürdüler ve orada daha çok rezil olsun diye çıplak olarak çarmıha gerdiler. Yehuda bağarmaktan başka bir şey yapmadı. Allah suçlunun kurtulup gittiğini ve benim de haksız yere öldürüldüğümü göre, göre beni neden terk ettin."

"Kanonik İnciller"⁴ de denilen resmi İncillerde

4 Kanonik İnciller: Hristiyanlık, İncil adı verilen çok sayıda kitap arasından sadece dördünü muteber addederek "ilham edilmiş kitaplar" listesine (canon) dâhil etmiş, diğerlerini ise apokrif sayarak reddetmiştir. Kilise bu dört İncil'in Matta, Markos, Luka ve Yuhanna tarafından yazıldığını kabul etmektedir. Ancak bunların söz konusu İnciller'in gerçek yazarları oldukları hususu tartışmalıdır. Diğer taraftan İnciller'in başına konan bu şahıs isimlerinin orijinal olmadığı, zira eski dönemlerde ve özellikle Şarklılar'da kendi isimlerini eserlerinin başlığı olarak koyma âdetinin bulunmadığı belirtilmektedir.

çarmıha gerilenin Hz. İsa olduğu ve bu ifadeleri onun söylediği nakledilir.⁵ Barnaba incilinin kilise Hristiyanları tarafından yasaklanıp "apokrif" ilan edilmesinin ardındaki sebep elbette ki Kur'an'ın ifade ettiği gibi Peygamberimizin gelişini müjdelemesi (mesala bak. 17. Bab) ve Hz. İsa'nın çarmıha gerilmediğini nakletmesinden başka bir şey değildir.

Yukarıya aldığımız pasajlarda çarmıh hadisesi Kur'an ve sünnete uygun bir şekilde anlatıldığı açıktır. Şu halde bu hususta bir kısım Hristiyanlarla aynı noktada buluşuyor görüntüsü vermeyelim endişesi veya onlarla aynı beklenti içindeyiz iddiasıyla Kur'an ve Sünnet'in hakikatlerini inkâr etmek, zedelemek ya da görmezden gelmek bizim imanımıza zarar vermeden başka bir işe yaramaz. Bir de Hayri Kırbaoğlu makalesinde Barnaba incilinden örneklerle yer vermemiş nedense Kanonik İncillerden örnekler vermiş. Ölçü olarak tahrif edilen İncilleri tercih edişi de bize göre kasıtlı bir harekettir. Öbür türlü o da Barnaba incilinden neden örnekler vermemiş düşündürücü.

Öte yandan Hz. İsa'nın adil bir hâkim olarak ineceğinden söz eden hadisin Mesihî ve İsrailî bir haber olma ihtimali mantiken çok zayıftır. Çünkü bu hadiste, Hz. İsa'nın yeryüzüne inmesiyle birlikte artık Hristiyanlığın ve Yahudiliğin bütünüyle sona ereceği, Nisâ sûresinin 159. âyetinde de ifade buyrulduğu gibi tüm Ehl-i Kitabdan olanların ona inanacakları, dolayısıyla artık domuz beslenmesi ve domuz eti tüketimine de izin verilmeyeceğine yönelik mesajlar yer almaktadır. Diğer bir deyişle, böyle bir ortamda Peygamberimizin getirdiği İslam dininin hükümleri uygulanacaktır. Dolayısıyla, "Hz. İsa gibi bir şahsiyetin ilk icraatının domuz katliamı ve haçları kırmak mı olduğu? Zaten kaldırılmış bulunan cizye ve haracı Hz. İsa'nın nasıl kaldıracağı?"⁶ gibi sorular

Bununla birlikte İnciller'in bu adları II. yüzyılın ilk yarısına kadar çıkmaktadır ve erken dönemlerden itibaren yaygınlık kazanmıştır. Bu kişiler İnciller'i bizzat yazmasalar da bilgi kaynağı kendileridir. Bak: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 'İncil' Maddesi, c.22, s.271, İstanbul, 2000

5 Bakınız Markos 15 bab. Matta 27-28 Bablar Luka 23-24 Bablar Yuhanna 17-19 Bablar. Çarmıh anlatıldığı halde Yuhanna İncilinde bu sözler yer almaz.

6 Kırbaoğlu, a.g.m., s. 166

Hz. İsa'nın domuzu öldürüp, haçı kırmamasını muhtevi hadislerin şerhlerine bakıldığında verilen manalar, yapılan izahlar hadisin daha çok sembolik mana çerçevesinde değerlendirildiğini göstermektedir. Buna göre, 'haçı kırmak'tan murat, Hristiyanlığı iptal edip, İslam Şeriatı ile amel etmektir. Yani haçın kırılması ile Hristiyanlığın zayıflaması kastedilmektedir. 'Domuz'u öldürmek'ten gaye ise, onu tedarik etmeyi ve yemeyi haram kılmaktır. Hz. İsa domuzu öldürerek (Hristi-

rin da hadisteki söz konusu mesajların sağlıklı algılanması halinde cevaplarını bulacağını düşünmekteyiz. Çünkü daha önce Hz. İsa'yı ulûhiyet (tanrılık) mertebesine çıkaran Hristiyanlar ile ona inanmayan ve hatta öldürmeye kalkışan Yahudiler, Hz. İsa'nın irşatları doğrultusunda Tevhîd akidesi çerçevesinde imâna kavuşup bunun tabîi bir sonucu olarak Ehl-i Kitâb yani zimmî statüsünden çıkmış olacaklardır.⁷

Ebubekir Sifil hocanın bu konudaki kanaatlerini de aktaralım: "Gerek Mesih ve Mehdi konusunda, gerekse daha farklı meselelerde inkâr tarafını tutanların ilk sığındığı, bunların İslâm'a dışarıdan girdiği iddiasıdır. Böyle bir şeyin mümkün olabilmesi için her şeyden önce sosyal, siyasal ve kültürel şartların elverişli olması gerekir. Daha açık söylemek gerekirse, Müslümanların herhangi bir inanç unsurunu dışarıdan aldığını söyleyebilmek için, olağanüstü bir dinî ve toplumsal zaaf içinde bulunmuş olmaları gerekir. Ancak böyle bir durumda İslâm Ümmeti'nin hâkim milletlerin dinî inançlarından ve kültürlerinden etkilenmesini söylemek inandırıcı olabilir.

Ne var ki, Mesih ve Mehdi ile ilgili rivayetlerin yer aldığı hadis kitaplarının ve itikadî metinlerin vücuda getirildiği zaman dilimine baktığımızda şunu görüyoruz: İslâm bütün izzet

H. İsa (a.s.), Allah'ın elçisi ve peygamberidir. O, "Gerçekten Allah, benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz'dir. Öyleyse O'na ibâdet edin. Dosdoğru olan yol işte budur." (Âl-i İmran, 51) âyetiyle bildirildiği gibi halkını yalnızca Allah'a kulluk etmeye, Allah'ın razı olduğu bir hayat yaşamaya çağırmıştır. Onları ahiret gününün azabına karşı uyarıp korkutmuştur. Gösterdiği büyük mucizeler ise Allah'ın dilemesiyle gerçekleşmiştir. Allah dilemedikçe, tüm insanlar gibi Hz. İsa'nın da hiçbir şeye güç yetirmesi mümkün değildir.

ve ihtişamıyla bölgesinin ve hatta dünyanın her bakımından en güçlü devletidir. Yahudi ve Hristiyanlar ancak "zimmî" statüsüyle İslâm devletinde yaşayabilmektedir. Müslümanların "hakim", diğerlerinin "mahkûm" olduğu bir zamanda derlenen eserlere herhangi bir yabancı unsurun, üstelik de "itikadî bir kabul olarak" girmesi bu şartlar altında nasıl mümkün olabilmıştır?!

Diğer din ve inanç sistemlerindeki Mehdi ve Mesih inancının genellikle toplumun zayıf düştüğü, insanların her şeyden ümit kesip çaresizlik içinde bir "kurtarıcı" beklediği durumlarda baş gösterdiği bilinmektedir. Oysa yukarıda söylediğimiz gibi bu konudaki rivayetlerin derlendiği

dönemde Müslümanlar izzet ve şehamet zirve dönemlerini yaşamaktaydı. Böyle bir durumda kim, niçin "kurtarıcı" beklesin ki?!"⁸

Sonuçta Hz. İsa (a.s.), Allah'ın elçisi ve peygamberidir. O, "Gerçekten Allah, benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz'dir. Öyleyse O'na ibâdet edin. Dosdoğru olan yol işte budur." (Âl-i İmran, 51) âyetiyle bildirildiği gibi halkını yalnızca Allah'a kulluk etmeye, Allah'ın razı olduğu bir hayat yaşamaya çağırmıştır. Onları ahiret gününün azabına karşı uyarıp korkutmuştur. Gösterdiği büyük mucizeler ise Allah'ın dilemesiyle gerçekleşmiştir. Allah dilemedikçe, tüm insanlar gibi Hz. İsa'nın da hiçbir şeye güç yetirmesi mümkün değildir. Kur'an'da Hz. İbrahim'in duasını haber veren âyetlerde bildirildiği gibi, insanı "Yediren ve içiren, hastalandığında şifa veren, öldüren ve diriltiren, ahiret gününde iyilikte bulunanları bağışlayacak, kötülükte bulunanları azaplandıracak olan" (Şuarâ, 79-82) yalnızca Allah Teâlâ'dır. Hristiyanlar ise, Hz. İsa'nın tüm insanlığın günahlarının kefareti olarak çarmıha gerildiğini söyleyerek büyük bir hataya düşmüşlerdir.

yanlıkta ki hükmünü ortadan kaldırarak), ya da yenmesini yasaklayarak şeriatlarında onun helal olduğunu iddia eden Hristiyanları tekzip edecektir. İslâm ahkâmında "domuz öldürme" diye dini kıymeti haiz bir eylemin olmadığı aşîkârdır. Farz-ı muhal böyle bir hüküm olmuş olsa dahi yine de bu 'katliam' olarak nitelendirilemez. Çünkü domuz Müslüman için mal değildir, bu yüzden birisi tarafından itlaf edilse tazmin edilmesi gerekmez. Hristiyanlar da Hz. İsa'ya iman edip İslâm Şeriatı'nı kabul edeceklerinden zimmî statüsünden çıkacaklar, bu durumdaki bir Hristiyan için de domuz mal addedilmeyeceğinden öldürülmesinde bir beis olmayacaktır. Hakikat bu minval üzere iken Müslüman için aynıyla necis olan bir hayvanın öldürülmesi nasıl katliam olarak tavsif edilir?! (İhsan Şenocak, H.Kırbaçoğlu'nun "Hz.İsa'yı Gökten İndiren Hadislerin Tenkidi" Başlıklı Makalesine Reddiye, İnkişaf Dergisi, 4. Sayı)

⁷ İshak Yazıcı, "Kur'an'a Göre Hz. İsa'nın Ref'i ve İlgili Âyetlerin Yorumlarının Tahlili", OMÜİFD, sayı: 20-21, Sam-sun 2005, s. 92-93

⁸ Ebubekir Sifil, Kıyamet Alametleri: Mesih, Mehdi, Semerkand Dergisi, Aralık, 2006

Ancak Hz. İsa'nın tekrar yeryüzüne geleceğine dair inançları Kur'an'da açık ve net olarak pekiştirilmiştir. Eğer Hz. İsa'nın yeniden yeryüzüne dönecek olması Hristiyanların tahrif edilmiş inançlarından biri olsaydı (ki bu doğru değildir), hiç şüphesiz diğer tüm sapkın inanışları gibi bu da Kur'an'da bildirilirdi. Kur'an'da Hristiyanların ihtilafa düştükleri konular açıklanarak Hz. İsa (a.s.) ile ilgili gerçek olan bilgi haber verilmiştir. Buna göre, inkâr edenlerin Hz. İsa'ya kurdukları tuzaklar bozulmuş, Hz. İsa (a.s.) ölmemiş ve öldürülmemiştir. Hz. İsa (a.s.) Allah katına yükseltilmiştir ve Allah'ın takdir ettiği zaman geldiğinde yeniden dünyaya gelecektir.

Kur'an'da Hristiyanların ihtilafa düştükleri konular açıklanarak Hz. İsa (a.s.) ile ilgili gerçek olan bilgi haber verilmiştir. Buna göre, inkâr edenlerin Hz. İsa'ya kurdukları tuzaklar bozulmuş, Hz. İsa (a.s.) ölmemiş ve öldürülmemiştir. Hz. İsa (a.s.) Allah katına yükseltilmiştir ve Allah'ın takdir ettiği zaman geldiğinde yeniden dünyaya gelecektir.

ğunluğu da aynı kanaattedirler. Ancak elbette, Hz. İsa'nın ölmemiş ve Allah katına yükseltilmiş olması, kendisinin ölümsüz olduğu manasına gelmemektedir. Ayrıca Hz. İsa'nın yeniden yeryüzüne gelişi ile ilgili yapılan açıklamaların hiçbirinde, Hz. İsa'nın ölümsüz olduğu düşüncesi ifade edilmemekte, böyle sapkın bir görüş savunulmamaktadır. Tüm delillerin gösterdiği ve üzerinde durulan gerçek şudur: Hz. İsa (a.s.) henüz ölmemiştir, yeryüzüne tekrar gelecektir, ölümü de ikinci gelişinden sonra gerçekleşecektir. (Allahu âlem)⁹

Söz konusu kimselerin böyle bir açıklama öne sürmelerinin nedeni, Hz. İsa'nın ölmemiş olduğunu açıkça gösteren delilleri tam anlamıyla inceleyememiş veya anlayamamış olmaları olabilir. **"O, yalnızca bir kuldur; kendisine nimet verdik ve onu İsrailoğulları'na bir örnek kıldık."** (Zuhur, 59) âyetiyle de bildirildiği gibi, Hz. İsa (a.s.) da Allah'ın yarattığı bir kuldur ve tüm beşer gibi ölümlüdür. Ancak Rabbimiz kendisine pek çok lütufta bulunmuş, onu seçkin ve onurlu kılmıştır. Allah'ın kendisine lütfettiği nimetler ve mucizeler nedeniyle Hz. İsa'yı, ilahlaştırma yanılgısına düşenler, birtakım Hristiyanlar olmuştur. Müslümanlar ise, Hz. İsa'ya -diğer tüm peygamberlere olduğu gibi- derin bir sevgi ve saygı duyarlar, ancak onun da diğer tüm elçiler gibi Allah'ın yarattığı bir kul olduğunun bilincindedirler. Kur'an'da şöyle bildirilir:

b) "Enbiya Suresi'nin 34-35. Âyetlerinin hükmüne göre Hz.İsa da ölmüştür."

Cevap: Hz. İsa'nın yeryüzüne ikinci kez gelişine inanmayanların öne sürdükleri iddiaların bir diğerinde ise Enbiyâ Sûresi'nin 34-35. âyetleri kullanılmaktadır. Âyetlerde şu şekilde bildirilmektedir:

"Senden önce hiçbir beşere ölümsüzlüğü vermedik; şimdi sen ölürsen onlar ölümsüz mü kalacaklar? Her nefis ölümü tadıcıdır. Biz sizi, şerle de, hayırla da deneyerek imtihan ediyoruz ve siz Bize döndürüleceksiniz." (Enbiyâ, 34-35)

Bazı kimseler bu âyetlerde bildirilen; "hiçbir beşere ölümsüzlüğü vermedik" ve "her nefis ölümü tadıcıdır" ifadelerine dikkat çekerek, Hz. İsa'nın da ölmüş olduğunu öne sürmektedirler. Bu iddiayı ortaya atanların bir mantık çelişkisi içinde oldukları anlaşılmaktadır. Kur'an'ın pek çok âyetinde Hz. İsa'nın ölmediği açık olarak ifade edilmektedir. Allah, Hz. İsa'yı inkâr edenlerin kurduğu tuzaktan koruyup kurtardığını haber vermiştir. Bu, Peygamber Efendimiz (sav)'in de bir müjdesidir. İslam âlimlerinin büyük ço-

"Meryem oğlu Mesih (İsa), yalnızca bir elçidir. Ondan önce de elçiler gelip geçti. Onun annesi dosdoğrudur, ikisi de yemek yerlerdi. Bir bak, onlara âyetleri nasıl açıklıyoruz? (Yine) bir bak, onlar ise nasıl da çevriliyorlar?" (Mâide, 75)

c) Hz. İsa'nın nüzulunu haber veren hadislerin sahabeden olan râvilerinin ekseriyetinin Hz. Peygamber (sav)'in yakın çevresindeki arkadaşları olmadıkları görülür.

Cevap: Bu görüş sahipleri, 'Şayet genel olarak iddia edildiği gibi, bu konu, sübutu ke-

9 http://www.yasananahirzaman.com/bolum_1_03.html

sin ve dinen inanılması zorunlu bir iman esası olup, inkâr edilmesi de küfrü mucip ise; o takdirde, bu kadar önemli bir iman esasının, Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali, Hz. Peygamber'in eşleri ve diğer pek çok önde gelen sahabe, özellikle de dini kavrayış bakımından temayüz eden 'fakih sahabiler' tarafından da sonraki nesillere tebliğ edilmiş olması bekle-nirdi. Başta Ebu Hureyre ve Abdullah b. Abbas olmak üzere, bunların bazılarının geç Müslüman olmuş olması veya Hz. Peygamber zamanında yaşlarının küçük olması vb. sebeplerle zapt açısında ciddi eleştirilere maruz kaldıkları ve isimlerinin bir takım israiliyat rivayetlerine karıştığı göz önüne alınacak olursa, bu gibi kaynak ravilerin zapt açısından güvenilirliği tartışmalı bir hal almaktadır. Konu, İslam'dan önce Yahudi ve Hristiyan kültüründe mevcut olan, Mesih'in ikinci dönüşü olunca, bu nokta daha da önem arz etmektedir. Kısacası, kaynak ravilerin güvenilirliği bakımından durumun çok ikna edici olmadığını söylemek mümkündür.' demektedirler.¹⁰

Hz. İsa'nın Nüzûlü ile ilgili rivâyetleri incelediğimiz zaman dikkati çeken husus, bu rivayetlerin sayı olarak çokluğu ve pek çok sahabe tarafından aktarılmış olmasıdır. Konuya dair hadislerin kaynak ravilerine (sahabe) göre dağılımı ise şu şekildedir. (Parantez içi rakamlar rivayet sayısını gösterir):

Ebu Hureyre (21), Cabir b. Abdillah (7), Huzeyfe b. El-Yeman (6), Abdullah b. Abbas (5), Abdullah b. Mesud (4), Abdullah b. Ömer (3), Abdullah b. Amr (3), Enes b. Malik (3), Âişe (2), Huzeyfe b. Esid (2), Nevvas b. Selam, Sevban, Mucemmi b. Cariye, Ebu Uname, Osman b. Ebi'l-As, Seleme b. Nufeyl, Semura b. Cundeb, Vâsile b. El-Eska, Abdullah b. Selam, Ebu'd-Derdâ, Ebu Sa'id el-Hudri, Ammâr b. Yâsir **(Allah Subhânehu ve Teâlâ hepsinden razı olsun)**

M. Hayri Kırbaçoğlu'nun ve mukallitlerinin, Allah'ın Rasûlü (sav)'in yakın çevresinden râvi aradığı liste içerisinde **"muksirûn"** diye şöhret bulan -binden fazla hadis rivayet eden- sahabenin tamamı vardır. Fakat Kırbaçoğlu ve mukallitleri buna rağmen 'yakın çevre' aramaya devam etmektedir. Hz. Peygamber'in yakın çevresi...

Ne demek bu şimdi? Şöyle bir ilke ortaya çıkıyor: Bir rivayeti Hz. Peygamber'in yakın çevresi naklederse kabul ederiz; uzak çevresi naklederse kabul etmeyiz. Peki yakın olmak için kriter nedir? Eş olmak, akraba olmak, çocukluk arkadaşı, amca, dayı, Mekke'nin ilk yıllarında Müslüman olmak, ortasında Müslüman olmak veya Mekke döneminde Müslüman olmak... Yakınlık bunlar mıdır? Hadisleri buna göre mi değerlendireceğiz? Sahabe anlayışımız böyle mi olmalı? Tablodan herkesin duymuş olabileceğini zannettiğim ilk bakışta sayabileceğimiz şu isimler yakın değil mi? Ebu Hureyre'yi saymıyorum, Enes b. Malik'i de... Cabir b. Abdullah, Huzeyfe b. Yeman (Hz. Peygamber'in sırdaşı, ama yine de yakın sayılmaz herhalde! Ya da şöyle düşünülür: Niye Hz. Ebu Bekir değil de Huzeyfe sırdaş!!), İbn Abbas, İbn Mes'ud, Hz. Aişe, Ebu Said el-Hudrî, Ammar b. Yasir, İbn. Ömer, İbn Amr... Evet, bunlar yakın sahabe sayılmaz mı? Yakın sahabiler bir-iki kişi mi oluyor? Ki, bize göre hadisleri değerlendirmenin ölçüsü bu tür bir yakınlık değildir.¹¹

Kırbaçoğlu, râviler arasında fakih sahabe de arar. Hâlbuki nüzûlü İsa (a.s.) ile ilgili hadislerin râvileri arasında fekahetleriyle temayüz eden **"Abâdile"**nin biri hariç tamamı vardır: Abdullah b. Ömer, Abdullah b. Abbas, Abdullah b. Amr b. As bu konuda hadis rivayet etmiştir.

Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali'nin (r.a)) bu babta hiç hadis rivayet etmemesini, hadislerin reddine referans yapan Kırbaçoğlu'na, niçin muksirûn içerisinde bunlardan birisinin yer alamadığını sormak isteriz. İsterseniz bu 'niçin'in cevabını birlikte verelim: Râşid Halifeler, Efendimiz (sav)'den sonraki hayatlarında umuru devletle iştigal ettiler, çeşitli bölgelere âlimleri, kurrâları, kadıları gönderdiler. Onlar da tıpkı halifeler gibi bulundukları yerlerde taşıdıkları emanetin gereğini yerine getirdiler. İslam ümmetinin refahı için çalıştılar. Herkes hususi vazife alanında var oluşunun gereğini ifa etti.

11 Yavuz Köktaş, Tüm Yönleriyle Akaid Hadisleri, s.410, MÜİFAV Yayınları, İstanbul, 2013

İlahiyat camiası modernist ilahiyatçı akademisyenlerle doluyken bu bozulmalardan kendini muhafaza etmiş bir ilahiyatçı Yavuz Köktaş hoca. 'Tüm Yönleriyle Akaid Hadisleri' çalışmasında Allah'ın sıfatları, kader, şefaât, kabir azabı, ölü-diri ilişkisi, cin, şeytan, cennet, cehennem, Hz. İsa'nın nüzûlü, mehdî, kıyamet alametleri, gayb haberleri, vesile, velî, ilham, keramet, rüya, nazar, uğursuzluk, Hz. Peygamber'in konumu, mucize, ecel gibi pek çok meseleyi vukufiyetle ele almış ve hadislere dayalı olarak açıklamıştır. Siz okuyucularımıza hocamızın bu kitabını tavsiye ediyoruz.

10 Hayri Kırbaçoğlu, Hz. İsa'yı Gökten İndiren Hadislerin Tenkidi, İslamiyat Dergisi, Ankara, Ekim-Aralık 2000, III, sy. IV, s. 150

Aynı iddianın Mehmet Pamak tarafından İLKAV'ın bir konferansında dile getirildiğini de üzümlere belirtelim.

Hadise bu minval üzere iken çıkıp da şunu yapan, niçin bunu da yapmamıştır demek ne mümkün. Futûhat ile uğraşan Halid b. Velid'in az hadis rivayet etmesi, nasıl levh edilmesine medar olamayacaksa, ilimle iştigal eden Ebu Hureyre'nin de çok hadis rivayet etmesi yadırganmasına vesile ittihaz edilemez. Bu mantıkla hareket edenler Osman b. Affan radiyallâhu anh'ı ya da Abdullah b. Amr'ı fetih sancağını taşımadılar diye de ayıplayacaklar mı?!

Ebu Bekir (r.a), Efendimiz (sav)'in irtihâlinden sonra iki buçuk yıl kadar yaşadı. Bütün bu zaman zarfında devlet başkanı olarak görev yaptı. Şartlar, hadis rivayet etmesine mani oldu. Hz. Ömer (r.a), Medine'de şehrin dışında "Avali" denen yerde oturur, şehir merkezine arkadaşlarıyla münavebeli olarak inerdi. Hilafet yıllarındaki yoğun devlet gündemi de buna eklendiğinde neden 537 hadis rivayet ettiği aşikâr olur. Hz. Osman (r.a) ve Hz. Ali (r.a) için de benzer nedenler geçerlidir. Buna mukabil "muksirûn" ve "abâdile" seferde, hizada sürekli Allah Rasûlü (sav) ile birlikteydi. Ömürlerini ilme adanmışlardı. Birçoğu siyasi işlerin de dışında kalmıştı. Ayrıca Allah Rasûlü (sav)'in âhirete irtihâl etmesinin ardından dört halifeye nisbetle daha uzun yaşamışlardı. Dolayısıyla zamanın uzamasına paralel olarak rivayetleri de arttı. Bu yüzden onlarla Râşid Halifeler arasında bir denge aramak, kıyas yapmak büyük bir hatadır.

Ayrıca şu da bilinmelidir ki, İman esasları ile alakalı birçok mevzuda Râşid Halifelerin rivayeti yoktur. Bu durumda bu esaslar tevâtürden sabit merviyat üzerine ibtina etseler de -Kırbaşoğlu'nun kriterlerine muvafık değiller diye- red mi edileceklerdir?!¹²

Ebu Hureyre¹³ radiyallâhu anh geç Müslü-

12 İhsan Şenocak, H.Kırbaşoğlu'nun "Hz.İsa'yı Gökten İndiren Hadislerin Tenkidi" Başlıklı Makalesine Reddiye, İnkişaf Dergisi, 4. Sayı

13 Asıl adı Abdurrahman b. Sahr olduğu hâlde, kedileri çok sevdiği için Peygamberimiz tarafından kendisine 'Ebû Hureyre' (Kedicik Babası) künyesi verilmiş ve bu isimle meşhur olmuştur. Yemen'in Devs kabilesine mensup Ebû Hureyre (r.a.), h. 7. yılda Medine'ye hicret etmiş ve o esnada Hayber Seferi'nde bulunan Allah Rasûlü'nün yanına gelerek ashâbı olma şerefine erişmiştir. Hadis rivayetini ağır bir mesuliyet olarak görüp ihtiyatı elden bırakmayan ve dolayısıyla bilinçli olarak az rivayeti tercih eden bazı sahâbiler, Ebû Hureyre'nin çok hadis rivayet etmesine itiraz etmişlerdir. Kaynaklarda, Hz. Âişe ile Hz. Ömer'in, onun çok hadis rivayet etmesine itirazda bulundukları zikredilmektedir. Ama o, arkadaşları tarafından yapılan tenkitler karşısında susmamış ve onlara haklı olarak olgun ve ilmi cevaplar vermiştir. Bir defasında şöyle der: "Sizler benim niçin 'Ebu Hureyre, Muhacir ve Ensar'dan farklı olarak Rasûlullah'dan, daha çok hadis rivayet ediyor?" diyorsunuz. Muhacir kardeşlerim pazarlarda alış-veriş, Ensar'dan olan kardeşlerim ise ziraatle meşgul olurlarken ben karın

man olmuş. Ne var bunda. Zapt açısından ciddi tenkitlere maruz kalmış. Gören de rivayetlerinin yüzde yetmişinin tenkit edildiğini zannedecektir. Evet, Ebu Hureyre radiyallâhu anh'ın zapt hatası yaptığı 5-6 rivayet tespit edilmiştir. Binlerle ifade edilen hadis sayısından 5-6 tane. Ve buna ciddi zapt hatası diyeceğiz. Ayrıca bu 5-6 hatayı tespit eden hiç kimse Hz. İsa'nın nüzûlü rivayetinde zapt hatası yaptığını söylememiştir. Ne olacak şimdi?

Bu rivayetin israiliyat¹⁴ kaynaklı olduğu imasına denilebilecek fazla bir şey yoktur. Bazı hadislerin -ki sayıları da öyle fazla değildir- israilî kaynaklarla benzerliği malumdur. Bu durum hadislerin uydurulduğunu değil, kaynak birliğini gösterir. Kaldı ki, Kur'an'da da pek çok kıssa ile Tevrat vs. örtüşür. Bununla birlikte hem Kur'an hem de hadisler bu kıssaların yeri geldiğinde uygun olmayan yerlerini tasfiye etmişlerdir. Hz. İsa'nın nüzûlü de tıpkı basım Hristiyanlıkta olduğu gibi değildir. Bütün bunları yazar (H. Kırbaşoğlu) da bilir, ama ne yaparsın...¹⁵

(Devam Edecek)

tokuğuna Rasûlullah'ın yanından ayrılmıyor, O'nun hadislerini ezberliyordum. Ehl-i Suffe arasında ikamet eden yoksul bir kimse idim. Onlar bulunamazken ben daima Rasûlullah'ın yanında bulunuyordum, onlar unutulurken ben O'nun hadislerini ezberleyip duruyordum." (İbn Sa'd: IV, 330-331-Buhari: 34 Buyu 1, 111, 2-3). Hayatı hakkında bak: TDV İslâm Ansiklopedisi, 'Ebu Hureyre' Maddesi, c.10, s.160-167, İst., 1995

14 Yahudilik ve Hristiyanlık'tan İslâm kaynaklarına geçtiği kabul edilen bilgiler için kullanılan terim. Bazı âlimler, İslâm muhaliflerinin bu dine ilâve etmeye çalıştıkları asılsız ve uydurma haberler hakkında da aynı terimi kullanmışlardır. Bir kısmı ise yahudi kaynaklı bilgiler için İsrâiliyyât, hristiyan kaynaklı olanlar için "mesihîyyât" veya "nasrâniyyât" kelimelerine yer vermişlerdir. İsrâiliyyat türü rivayetlere yer verilmesini câiz görenlerin temel dayanağı, İslâm'ın Hz. Âdem'den beri gelen tevhid çizgisinin son halkası olması sebebiyle temel esaslarla bazı hükümlerin önceki kitaplardaki beyanlarla uyum içinde bulunabileceği düşüncesidir. Özellikle üç semavî dinin İbrâhîmî gelenek demek olan Hanîflîği ortak kabul etmesi tevhid çizgisinin sürekliliği görüşünün sonucudur. Ayrıca bu dinlerin kitâbî bilginin yanı sıra şifahî geleneğe de büyük önem vermesinin ve temel ilkelerin değişmeden devam etmesinin bu anlayışı desteklediği kabul edilmektedir. Öte yandan, İsrâiloğulları'nın veya diğer din mensuplarının başlarından geçen olayların hikâye edilmesinin ibret almaya vesile olacağı düşünülmüştür. Kur'an-ı Kerim de farklı insan gruplarını eğitmek ve dinin çeşitli konulardaki mesajını anlatmak için bu yöntemi sıkça kullanmıştır. Şunu da belirtmek gerekir ki İslâm âlimleri içinde özellikle muhaddisler, rivayetleri sened ve metin açısından tedkike tâbi tutarak nakletme ilkelerini bu tür rivayetlere de uygulamışlardır. Bu bağlamda muhaddisler kendilerine ulaşan rivayetleri, değişik yollardan edindikleri diğer bilgilerle uyum arz edip etmemesi ve bu rivayetlerin İslâm'ın açık delilleriyle çelişip çelişmemesi gibi yollarla da kontrol etmişlerdir. Şunu da ifade etmek gerekir ki İsrâilî rivayetlerde büyük ölçüde yanlış bilgilerin ve tahrifatın bulunması, bunların Hz. Peygamber'e veya sahâbîlere nisbet edilmesi şüphe yok ki dinî açıdan sakıncalar doğurmuştur. Geniş bilgi için bak: Hüseyin Ez-Zehabi, Tefsir ve Hadiste İsrâiliyyat, Rağbet Yayınları, İst., 2008

15 Yavuz Köktaş, a.g.e., s.411-412

Amellerinizi Boşa Çıkarmayın

Mücahit Aydın ASLANTAŞ
mayaslantas@gmail.com

“(Ey Peygamberim!) De ki: “Amelce en çok ziyana uğrayan; iyi iş yaptıklarını sandıkları halde dünya hayatındaki çabaları kaybolup giden kimseleri size haber vereyim mi?...” (Kehf:103)

Davranış biçimleri bireysel ve toplumsal dinamiklerin temelini oluşturur. Bireyin davranış şekillerinin dışı vuruşu, toplumsal öngörülere ve atalardan gelen geleneklere uygunsa senkronize bir yapı oluşturur. Değilse en yakın aile fertlerinden tutun toplumun tüm kesimlerinden topyekün bir tepki ile karşılaşır. Çünkü mevcut düzenin işleyişinin bozulmak ya da değiştirilmek istenmesi hoş karşılanmaz: “...Dediler ki: “Siz, bizim benzerimiz olan birer beşerden başkası değilsiniz. Siz bizi, babalarımızın taptıklarından çevirip-engellemek istiyorsunuz, öyleyse bize apaçık bir delil getirin. Resulleri onlara dediler ki: “Doğrusu biz, sizin gibi yalnızca bir beşeriz, ancak Allah kullarından dilediğine lütufta bulunur. Allah’ın izni olmaksızın size bir delil getirmemiz bizim için olacak şey değil. Mü’minler, ancak Allah’a tevekkül etmelidirler. İnkâr edenler, resullerine dediler ki: “Muhakkak (ya) sizi kendi toprağımızdan süreceğiz veya dinimize geri döneceksiniz.” Böylelikle Rableri kendilerine vahyetti ki: “Şüphesiz biz, zulmedenleri helak edeceğiz.” (İbrahim:10-11-13),

Toplumun iyi ve faydalı bir yöne kanaliz edilebilmesi için değer yargılarının ilahi bir kaynaktan beslenip halis niyetle davranış biçimi olarak pratiğe yansması gerekir. Bu değer

yargılarının ve pratiğe aktarılan davranış biçimlerinin, toplum içerisinde kavramlaştırılması ve örnek model olması üç türlü gerçekleşir.

Birincisi, ilahi bilgi yani vahiy ile beslenmiş, iman, salih amel ve ahlak ekseninde kişiliğin oluşmasıdır. İkincisi, baskın zümrenin ve hâkim ideolojinin çıkarları doğrultusunda kişiliğin oluşmasıdır. Üçüncüsü ise, atalardan gelen, nesiller boyu devam eden ve kabul görmüş geleneksel din ve kültür birikiminin yeni nesile kişilik olarak aktarılmasıdır. Örf, adet ve gelenek kavramları hakkında Hayrettin Karaman şunlar söyler: “Örfün daha ziyade Allahu Teâla’nın razı olduğu, dinin tasdik ettiği, aklı selimin makbul ve mâkul olarak kabul ettiği, Allahu Teâla’nın insanlara bahşettiği selim fıtrata uygun olan ictimaî telakki ve davranış bütünü gibi telakki edildiği, böyle anlatıldığı, böyle anlaşıldığı olmuştur. Buna karşı, âdetin örften daha geniş bir kavramının bulunduğu hem örfü ihtiva ettiği, hem de örfü aşan yine insanların benimsedikleri ve fakat mâkul, meşrû olmayan, güzel olmayan, çirkin ve yanlış da olabilen, bid’at, hurafe, zulüm kabilinden de olabilen telakki ve davranış bütünü diye anlamlandırıldığı olmuştur. Gelenek kelimesi bazen an’nenin bir tercümesi olarak karşımıza çıkıyor. An’ane dediğimizde yine öteden beri bir milletin veya ümmetin tarihi boyunca nesilden nesile intikal eden âdetler, örfler mânasına geliyor. O halde örf, âdet, an’ane bizim bugün kullandığımız Türkçe’ye gelenek kelimesiyle nakledilmiş oluyor. (www.Hayrettin Karaman.net)

Bu değer yargıları eğer ilahi platformda kabul gören bir duruş sergiliyorsa İslam buna ses çıkarmaz ve yeri gelir destekler. Yapan kâfir dahi olsa hayır ve iyilik eksenli toplum yararına olan tüm ameller desteklenir. Ve bu hayır eksenli amelde bulunan kâfir kişi ya da kişilere karşılığı bu dünyada verilir. Ahiretten (Cennetten) bir payları olmaz. Atalardan gelen gelenekler ve ibadet şekilleri bireysel ve toplumsal zulme sebep oluyorsa, Allahın ulûhiyet ve rububiyet sınırlarını aşarak pay çıkarıyorsa, bu konumdaki insanların ve zümrelerin içinde bulundukları durum, Kuran'da atalar dini olarak tanımlanır ve mevcut durumları onlara bildirilir: "Biz atalarımızı bunlara tapıyor bulduk" dediler. Dedi ki: "Andolsun, siz ve atalarınız apaçık bir sapıklık içindesiniz." (Enbiya:53), "Onlara; "Allah'ın indirdiklerine uyun" denildiğinde, derler ki; "Hayır, biz atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye uyarız." Şayet şeytan, onları çılgınca yanan ateşin azabına çağırmışsa da mı (buna uyacaklar)?" (Lokman 21)

Atalarının yoluna uyan ve doğru, faydalı ameller işlediklerini zanneden bu insanların amelleri boşa çıkmış ve azaba düçar olmuşlardır: "Yüzlerinin ateşte evrilip çevrileceği gün, derler ki: "Eyvahlar bize, keşke Allah'a itaat etseydik ve Rasul'e itaat etseydik." Ve dediler ki: "Rabbimiz, gerçekten biz, efendilerimize ve büyüklerimize itaat ettik, böylece onlar bizi yoldan saptırmış oldular." "Rabbimiz, onlara azabtan iki katını ver ve büyük bir lanet ile lanet et." (Ahzab 66-68)

Günümüz Müslüman gençlerinin, özellikle islami şuuru tam oturmamış kesimin en büyük problemlerinden birisi de budur. Yaşadığımız toplumda aile büyüklerinin kişiliği, bir üst kuşağın etkisi ile oluşmuştur ve kıramadığı ya da kırmak istemediği, sahiplendiği bir gelenek vardır. Bu gelenek içerisinde mevcut sistemi sahiplenme, demokrasi veya ırkçılık bayraktarlığı yapma, Allah'ın uzak durun dediği amelde şirk içeren unsurları fütursuzca yapma, aklını ipotek altına verecek şekilde bir şeyhe tabi olma veya şirk unsurları içeren ibadet türleri üzere yaşam biçimini belirleme vardır.

Bu ataların yaşam biçiminde; Kuran, anlamadığı ve anlamak için çaba harcamadığı bir kitap konumundadır. Okumadığı Kuran, hayatını belirlemediği ve bir sonraki nesile aktaracağı bir iman kültürü oluşturamadığı için basit görünen davranış biçimleri dünyada iken yaptıkları

amellerini törpülemeye ve kazandığı sevapları birer birer yok etmeye, dolayısıyla eli boş Allahın huzuruna çıkmaya kadar götürmektedir. Evlatlarına da bu cahiliyye kültürünü ve yaşam biçimini aşılması gayet normal gelir. Akıl baliğ olmayan yaşta iken başlayan bu dejenerasyonu (yozlaşma), çocuğun veya gencin yanında içki içme, şans oyunları oynama, kahvehane kültürünü aşılama, ailece görüşmelerde annelerin mahremiyete ve kıyafetlerine dikkat etmemesi, haremlik-selamlık uygulamaması, küfür ve argo konuşmalar, dayak ve baskılarla olumsuz kişilik temellerinin atılmasını örnek olarak sıralayabilir ve çoğaltabiliriz. Böyle bir ortam ve kültürü alan gencin kazanılması ve islami duyarlılık kazandırılması oldukça zor olabilmektedir. Çünkü atalarından aldığı bu kültür ve içinde bulunduğu, vakit geçirdiği ortamlar kişiliğini oluşturmaya başlamıştır.

Toplumsal düzlemde olumlu ya da olumsuz karşılık gören, vahiyle anlamlandırılan ve içi doldurularak tevhid, adalet ve toplumsal kurtuluşa temel teşkil eden bazı kavramlar, (iman, salih amel, helal, rüşd, hasene, şükür, maruf, takva, sıdk, izzet, kanaat, tevazu, iffet, ünsiyet, ihlas vb.); toplumun ıslahına yani zulmü, şirki, haramı, kötülüğü, gayri ahlaki davranışları engellemeye yöneliktir. Rabbimiz bu niyetle toplumsal kurallar koyar. Bireyler bu kurallara; iç alemlerinde dönüşüme, teslimiyete izin verdikleri ölçüde dinamik, sosyal, hedefleri olan ve bu hedefler uğruna yaşamayı ve ölmeyi göze alan bir konuma gelirler. Dünyaya meydan okumaları ve idealleri uğruna herşeyi göze almaları boşa değildir.

Bireyleri yıkılmaz, sağlam bir bina gibi ayakta tutan, çimento görevi gören temsili harca ve asli dinamiklere ihtiyaçları vardır. Bir yapı için tuğlanın dayanıklılığı ve çimento harcı ne ifade ediyorsa birey içinde, güçlü bir iman potansiyeli ve aldığı islami kültür öyledir. Çünkü iman kavramı, o bireyde Allahın rızasını dünyevi herşeyden üstün tutma gibi bir erdem teşkil eder. Niyet hedefe kilitlenmede etken roldür. Hedeflenen ne ise niyetsiz elde edilemez. Neye niyet edilirse akıbet o niyete göredir. Hal böyle olunca niyetin önemi daha bir belirginleşir. Niyet akıbeti belirliyorsa ve akıbet niyete tabi ise niyet, yapılacak tüm eylemlerin önünde ve belirleyici unsur olarak karşımıza çıkar. Sözlükte "yönelmek, ciddiyet ve kararlılık göstermek" gibi anlamlara gelen niyet, genellikle "Allah'ın rızasını kazanmak arzusuyla ve O'nun hükmüne tabi

olmak üzere fiile yönelen irade" şeklinde tarif edilmiştir. (TDV İslam Ans, XXXIII, 169)

İman-Niyet-Salih Amel-Akibet Bütünlüğü

Akibet niyete göre ise, niyet ile akibet arasına amel dediğimiz kavram girer. Niyet-amel-akibet bütünlüğü, Müslüman veya gayrimüslim ayırımı yapmadan tüm insanlar için değerlendirilebilir. Bu kavram bağlamında her amel bir niyetin sonucudur. Amel kavramı şu şekilde tarif edilir: "İş, vazife, hareket, idare, daire, işlemek, yapmak, davranış, etki, ibadet, hayırlı iş. Daha ziyade canlıların bir maksatla yaptıkları işe amel denir. Yapılan işte bir gaye ve maksat yoksa buna fiil denir, amel denmez. Amel, iyi (sâlih) ve kötü (seyyi') amel olmak üzere ikiye ayrılır. (Şamil İslam Ansiklopedisi c. 1, s. 128) Bir amelin salih olabilmesi için niyetinde salih olması ve insanın; amellerini salih kılacak davranışlar sergilemesi gerekir. İnsan, yeryüzüne nasıl davranışlar sergileyeceği, iyi ve kötü amellerden neler yapacağı belli olsun diye gönderilmiştir: "Hanginizin daha iyi amel işleyeceğini denemek için ölümü ve hayatı yaratan O'dur" (Mülk: 2). Bir maksatla yapılan işe amel denildiğine göre, akıl verilen insan için maksat, niyetle harekete geçer. Bireyin yaptığı tüm iş ve davranışlar niyetle anlam bulur.

Amel; niyete, iradeye bağlı olarak yapılan iş ve bilinçli bir davranış şeklidir. Yapılan amellerin anlam bulması, değerli hale gelebilmesi için başına salih kelimesini koymak gerekir. Bu iki kelime birleştiğinde bir anda herşeyi değiştirir. Bireyi bir hiçten alır ve 'insan' konumuna yükseltir. Kavramları anlamlandıran Allah, bu iki kelime bütünlüğüne çok değer verir. Daha doğrusu insanın değerli olması ve katında bu değerle makbul olması için pek çok ayetin başına imandan sonra bu kavramı koyar. Bu kavramla bütünleşmesini ister.

Bazen niyet amelin önüne geçebilir. Salih niyeti sebebiyle imkânsızlıklarına rağmen en ağır bir ameli bile yerine getiremeye bile sanki yapmış gibi sevap kazandırır. Sahabeden, çok fakir olan bir grup Tebük seferine katılmak istemiş fakat yiyecek, giyecek ve binek bulamamışlardı. Bunları kendilerine vermesi ve üzerilerine farz olan cihada katılabilmeleri için Rasulullah (s.a.v.)'e gelmişlerdi. O da onları bindirip sevkedecek bir şey bulamadığını bildirince, üzüntülerinden ağlayarak geri dönmüşlerdi. Bu durum Tevbe suresinde şu şekilde bildirilir: "Bedevilerden, (mazeretleri olduğunu) iddia

edenler, kendilerine izin verilsin diye geldiler. Allah ve Resulüne yalan söyleyenler de oturup kaldılar. Onlardan kâfir olanlara elem verici bir azap erişecektir. Allah ve Resulü için (insanlara) öğüt verdikleri takdirde, zayıflara, hastalara ve (savaşta) harcayacak bir şey bulamayanlara günah yoktur. Zira iyilik edenlerin aleyhine bir yol (sorumluluk) yoktur. Allah çok bağışlayan ve çok esirgeyendir. Kendilerine binek sağlamak için sana geldiklerinde: Sizi bindirecek bir binek bulamıyorum, deyince, harcayacak bir şey bulamadıklarından dolayı üzüntüden gözleri yaş dökerek dönen kimselere de (sorumluluk yoktur). Sorumluluk ancak, zengin oldukları halde senden izin isteyenleredir. Çünkü onlar geri kalan kadınlarla beraber olmaya razı oldular. Allah da onların kalplerini mühürledi, artık onlar (neyin doğru olduğunu) bilmezler." (Tevbe: 90-93)

Mevdudi, tefsirinde bu ayetler de geçen olay hakkında şunları söyler: "Cihada katılmak için büyük bir istek duyan, fakat gerçekten ciddi bir özür nedeniyle katılamayan kimseleri, Allah bedenen katılmasalar ve uygulamada bir şey yapmamış olsalar da savaşa katılanlar arasında sayacaktır. Çünkü onlar kendi hataları olmaksızın cihaddan geri kalışlarına, bir adamın bir işi veya yüksek bir kârı kaçırdığı zaman nasıl üzülsün öyle üzülsünler. Allah böyle bir kimseyi görevde sayar, çünkü o ciddi bir özür nedeniyle aktif bir hizmet yapmasa da kalbi Allah yoluna hizmet etmekle meşguldür. Hz. Peygamber'de (s.a.v) Tebük'ten dönüşte aynı noktayı vurgulamıştır: "Hastalıklarından dolayı Medine'de kalan öyle adamlar vardır ki, her yürüyüşünüzde ve her vadiyi geçişinizde sizinle beraberdirler." Doğal olarak çevresindeki sahabeler buna şaşırdılar ve "Medine'de kaldıkları halde mi?" diye sordular. Peygamber (s.a) şu cevabı verdi: "Evet, Medine'de kaldıkları halde. Çünkü şartlar onları Medine'de kalmaya zorladı, aksi takdirde sizinle birlikte olurlardı."

Buna benzer bir olayda Abdullah b. Amr b. As (r.a.)'dan rivayetle şu şekilde gerçekleşmiştir: "Bir adam Hz. Peygamber'e (s.a.v.) gelerek cihada katılmak için kendisinden izin istedi. Hz. Peygamber (s.a.v.) ona: -Annen baban sağ mı? diye sordu. Adam: -Evet sağdırlar, dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.v.) adama: -Öyleyse onların rızasını kazanma uğrunda cihad et buyurdu. (Buhârî, Müslim, Ebû Davud, Tirmizî ve Nesâî). Bu iki olayda da halis bir niyet taşıyarak salih amel işleme gayreti ile harekete

geçmenin sonucu yani akıbet hayırla neticelenmiştir.

Dinamik ve kulluk ek-senli bir toplumun oluştu-rulmasında birey açısından niyet-hedef düzleminde bir hareket kaçınılmazdır. Dört-lü değerlendirme (iman-niyet-salih amel-akıbet), insanı dünyanın en değerli varlığı haline sokar. Yapılan eylemin başlangıç ve bitiş sürecinde Allahın muradı ile insanın bundaki algısı büt-ünlük arzetmek zorundadır. Bazı insanlar, iman ettiğini söylese de, salih amel işlediğini ifade etsede ve niyetlerini salih olarak belirtsede şirkten ve cehennemden kurtulamayacaklarının örnekleri vardır Kuran'da.

Niyet salih olsada, amel salih olsada, iman tam anlaşılamamışsa insan büyük bir kayıp içindedir: "Haberin olsun; halis (katıksız) olan din yalnızca Allah'ındır. O'ndan başka veliler edinenler (şöyle derler:) 'Biz, bunlara bizi Allah'a daha fazla yaklaştırsınlar diye ibadet ediyoruz.' Elbette Allah, kendi aralarında hakkında ihtilaf ettikleri şeylerden hüküm verecektir. Gerçekten Allah, yalancı, kâfir olan kimseyi hidayete erdirmez." (Zümer:3) Bu ayette niyet birey açısından salih durumdadır. Allaha yakınlık için bir eylem ve amel söz konusudur ama ne kadar salih bir niyetle salih bir amel işlendiği öne sürülse de akıbetin olumlu ve kabul edilebilir olması için Allahın bu kavramlara yönelik niyetine, muradına uygun olması gerekir. Yoksa yapılan amelin boşa çıkması kaçınılmazdır.

İbadet maksadı ve niyetiyle insanlar pek çok amelde bulunur. Amellerin niyetlere göre olduğunu ve kişiye ne niyet ettiyse onun verileceğini Rasulullah (s.a.v.) şöyle bildirir: "Ameller niyetlere göredir. Herkese niyet ettiği şey vardır. Öyleyse kimin hicreti Allah'a ve Rasulüne ise, onun hicreti Allah ve Rasulünedir. Kimin hicreti de elde edeceği bir dünyalıya veya nikâhlayacağı bir kadına ise, onun hicreti de o hicret ettiği şeydir." (Buhârî, Bedü'l-Vahy, 1; Müslim, İmare, 155). "İbn Hacer, "Fethu'l-Bari"de bu hadise temel teşkil eden olayı şöyle nakleder: "Rasulullah'ın Medine'ye hicret etmesi üzerine, Müslümanlar Mekke'yi terk ederler. Muhacirlerden bir hanım sahabiye olan Ümmü Kays da, Medine'ye hic-

"Ameller niyetlere göredir. Herkese niyet ettiği şey vardır. Öyleyse kimin hicreti Allah'a ve Rasulüne ise, onun hicreti Allah ve Rasulünedir. Kimin hicreti de elde edeceği bir dünyalıya veya nikâhlayacağı bir kadına ise, onun hicreti de o hicret ettiği şeydir."

ret etmek ister. Bu arada bir sahabi Ümmü Kays'a evlenmek üzere talip olmuş, kadın da, "Benimle Medine'ye hicret edersen seninle orada evlenirim." demiştir. Bu sahabe Medine'ye hicret etmeye gönlü olmadığı halde, sırf o kadınla evlenmek için Medine'ye hicret etmiş ve sonra da orada evlenmişlerdir. Sırf Ümmü Kays'la evlenmek için hicret eden bu şahsın niyeti, sahabe arasında bilindiği için bu kişiye; "Muhaciru Ümmi Kays" (Ümmü

Kays'ın muhaciri) lakabı takılmıştır. Hz. Peygambere ulaştıncı Hz. Peygamber bu hadisi söylemiştir." (Diyanet Avrupa Aylık Dergi Ocak 2010)

İsmi bilmediğimiz bu sahabi, Rasulullah (s.a.v.)'e iman etmiş, Mekkeli müşriklerin zulümlerine katlanmış ve hicret yapan muhacirlerden biridir. Diğer sahabeler Allah için bu sıkıntılara katlanırken ve sevabını alırken bu sahabi, bir kadınla evlenme niyeti ile yola çıkmış ve çekilen eziyetlerin sevabından mahrum kalmıştır. Oysaki aynı yolu yürümüşler, aynı noktadan hareket edip, aynı noktaya ulaşmışlardır. Niyetlerindeki farklılık sebebiyle farklı akıbet ile karşılaşmışlardır. Bu da bize gösteriyor ki yapılan amelin salih olması gerektiği gibi, edilen niyetinde salih olması gerekir. Niyetin ne kadar önemli olduğunu Rasulullah (s.a.v.), bize şöyle bildirir: "Mü'minin niyeti, amelinden hayırlıdır." (Kütübü Sitte, XVI, 8; Tirmizî, zühd, 17)

Niyetteki bozukluk ameli gerçekleştirse de salih bir amel olmadığı için akıbet hüsrandır ve yapılan bu amel boşa gitmiş, sevabı alınamamıştır. Et yemek niyetiyle kurban kesenler, perhiz ve zayıflama niyetiyle oruç tutanlar, gösteriş ve cömert görünme niyetiyle infak edenler, takvalı görünmek ve saygınlık kazanmak niyetiyle bir toplulukta namazlarına daha bir özenme ile kılanlar, Kuran ayetlerini özümseme, hayatına tatbik edip rehber edinme olarak değil de, ne kadar bilgili olduğunu insanlara ima ve gösterme yolunu tercih edenler.. Bu hicret olayında olduğu gibi Allah için yapılan tüm ibadetlerde de aynı durum söz konusudur. Boşa çıkarmak (edalle); heder etmek, hükümsüz ve değersiz hale getirmek demektir.

Konumuza daha detaylı birkaç örnek verelim:

Ebu Umâme el-Bâhilî (r.a.)’den gelen rivaye- te göre bir adam Rasulullah (s.a.v.)’e gelerek: “Şöhret ve ücret elde etmek için savaşı- n kimse hakkında ne dersin?” diye sordu. Rasu- lulah (s.a.v.): “Onun için hiç bir şey yoktur.” dedi. Adam sorusunu üç sefer tekrarladı. Rasulullah (s.a.v.)’de her defasında: “Onun için hiçbir şey yoktur” buyurdu ve şöyle devam etti: “Allah an- cak kendi rızası gözetilerek samimi bir niyetle yapılan ibadetleri kabul eder.”(Nesaî, cihad, 24)

Rasulullah (s.a.v.), şöyle buyurur: “Kıyamet günü, hesapların görüleceği gün, Allah ilkin şe- hitleri çağırır. Şehitlerin amel defterleri açılarak onlara müjdeler verilir ve sonra Allah şehitlerin içinden bir gruba der ki:

- Sizler ayrılın. O ayrılan grup der ki:

- Ya Rabbi, biz de senin dinin için mücadele verdik, kanımızı akıttık. Allah Teâla onlara:

- Hayır, siz sadece insanlar ne cesur desinler diye savaştınız, der. Sonra Allah, âlimleri çağırır ve âlimler içerisinden bir zümreye de:

- Sizler ayrılın, der. Onlar da:

- Ya Rabbi, herkes dünya malı-mülkü pe- şinde koşarken, biz ilim peşindeydik, gecemi- zi gündüzümüzü, eşimizi ve çocuklarımızı feda ettik; biz ilim rahlelerinde dirsek çürüttük, niçin bizi ayırdın, derler. Allah Teâla onlara:

- Hayır, siz o ilmi insanlara gösteriş için öğ- rendiniz. Size burada benim vereceğim bir kar- şılık yoktur, der. Sonra zenginleri çağırır, mal kazanan ve malını Allah yolunda infak edenler gelir. Onlardan da bir grup ayrıldıktan sonra on- lara:

- Sizler benim rızam için vermediniz, siz, başkaları alkışlasın diye verdiniz. Size de bu- ra da bir şey yoktur, der.” (Müslim, İmaret, 152; Tirmizî, Zühd, 48; Nesaî, Cihad, 22)

Hız. Peygamber (s.a.s.), Uhud’da düşmanla çarpışmakta olan yiğitleri bir grup sahabeyle be- raber seyretnmektedir. Sahabelerden biri der ki:

- Ya Rasulullah! Şu askeri görüyor musun ne yiğitçe savaşıyor! O senin halanın oğlu Abdullah’tır, der. Allah Rasulü (s.a.v.):

- İnşallah o cennetliktir, der. Bir de öbür ta- rafa bakarlar ve başka bir sahabe de:

- Şu da Haris’in oğlu Kuzman’dır. Dokuz kâfiri yere sermiş ve yaralı bir şekilde hala çar-

pışmaktadır. Bu da ne yiğitçe çarpışmaktadır ey Allah’ın Rasulü, der. Ama Rasulüllah (s.a.s.)’in yüzünün rengi değişir, kaşlarını çatır:

- O cehennemliktir, der. Sahabeler birden bu söz üzerine şok olurlar. Bu sözün manasını anlamazlar. Sahabelerden biri savaş sonunda yaralı olan Kuzman’ın yanına varır:

- Ey Kuzman! Müjdeler olsun sana Allah ve Rasulü için bu meydanda kılıç salladın, ne mutlu sana eğer ölürsen cennetliksin, der. Ama Kuzman, o ana kadar içinde sakladığı niyeti açı- ğa vurur:

- Ey İbn Katade, beni buraya getiren ne Allah’ın dini ne de Muhammed’in şerefiydi, beni buraya getiren Medine’nin hurmalıklarıydı. Ben buraya Medine’nin hurmalıklarını savunmak için geldim, der. Sonunda çektiği acılara dayana- maz. Bir ok alıp kalbine saplar ve oracıkta ölür. İbn Katade koşup Rasulüllah’ın yanına gelerek olayı anlatır. Sahabeler o zaman Peygamberi- mizin sözünün anlamını idrak ederler. (Buhari, Cihad, 77; İbn Hişam, Sire, III, 93, 94)

İmanda şirk varsa, sahih imana ibadet mak- satlı dahi olsa, Allahı sever gibi sevilen put, şeyh, veli, lider, hoca dahil ediliyor ve bunun gerekçesi niyet olarak Allaha yakınlaşmak ola- rak görülüyorsa, ya da Allahı şah damarından daha yakın bulmayı değilde şeyhinin kendisini her yerde gördüğünü, duyduğunu söylüyorsa, Allahın her türlü tasarruf hakkına sahip olması- na rağmen şeyhini sıratından geçirici bir araç vesi- lesi kılmayı tahayyül ederek kulluk mertebesin- de tâat ediyorsa; bu davranış ve yöneliş, Allah nazarında Cehenneme görüren bir ameldir: **“İnsanlar içinde, Allah’tan başkasını ‘eş ve ortak’ tutanlar vardır ki, onlar (bunları), Allah’ı sever gibi severler. İman edenlerin ise Allah’a olan sevgileri daha güçlüdür. O zulmedenler, azaba uğrayacakları zaman, muhakkak bütün kuvvetin tümüyle Allah’ın olduğunu ve Allah’ın vereceği azabın ger- çekten şiddetli olduğunu bir bilselerdi.”** (Bakara:165) Akibetin hayır olması ve akibete götüren salih amelin duru bir niyet taşıması için iman kavramına şirk unsurunun bulaşmaması gerekir: **“Onların çoğu Allah’a ancak ortak koşarak iman ederler”** (Yusuf:106)

Allaha ortak koşarak şirke bulaşmış insan- ların amellerinin bir kıymeti yoktur ve amelleri boşa çıkmıştır. **“İşte bu, Allah’ın hidayetidir, kullarından dilediğini ona iletir. Eğer on-**

lar da Allah'a ortak koşsalardı yapmakta oldukları amelleri elbette boşa giderdi." (Enam: 66), **"Puta tapanların kendilerinin inkârcı olduklarını itiraf edip dururken Allah'ın mescidlerini onarmaları gerekmez. Onların işledikleri boşa gitmiştir, cehennemde temelli kalacaklardır."** (Tevbe:17) Bu ayette Allahın mescitlerini onarmak gibi yüce bir görevi yerine getirseler de Allah, öncelik olarak kendisine ortak koşulan tüm şirk unsurlarını ve putları terketmedikleri ve katıksız iman etmedikleri sürece yaptıkları amellerin kabul olmayacağını bildirmiştir. **İmanlarına şirk bulaştırmayanlar ise kurtuluşa ermiştir: "İman edenler ve imanlarını zulümle karıştırmayanlar, işte güvenlik onlar içindir ve onlar hidayete ermişlerdir."** (Enam: 82)

Allaha iman etmeyenlerin ve İslami hükümlere inanmayı inkâr edenlerin de amelleri boşa gitmiş, hayır namına ne yaptılarsa hepsi silinmiştir. **"...Kim (İslami hükümlere) inanmayı kabul etmezse onun ameli boşa gitmiştir. O, ahirette de ziyana uğrayanlardandır."** (Maide:5), **"Onlar iman etmiş değillerdir; bunun için Allah onların yaptıklarını boşa çıkarmıştır. Bu, Allah'a göre kolaydır."** (Ahzab:19)

Şirke bulaşan ve Allaha ortak koşanlar ile dini hükümleri reddedenler gibi kâfir olanların, mürtedlerin de amelleri boşa çıkmıştır. Bakara suresinde, fitneye maruz kalıp akılları çelinerek dinden çıkarılma tehlikesine karşı tehdit içeren bir uyarı gelir: **"Sana hürmet edilen ayı, o aydaki savaşı sorarlar. De ki: O ayda savaşmak büyük suçtur. Allah yolundan alıkoymak, O'nu inkâr etmek, Mescidi Haram'a engel olmak ve halkını oradan çıkarmak Allah katında daha büyük suçtur. Fitne çıkarmak ise öldürmekten daha büyüktür. Güçleri yeterse, dininizden döndürünceye kadar sizinle savaşa devam ederler. İçinizden dininden dönüp kâfir olarak ölen olursa, bunların işleri dünya ve ahirette boşa gitmiş olur. İşte cehennemlikler onlardır, onlar orada temellidirler.** (Bakara: 217)

Rasulullah (s.a.v), bir gözcü grubunu Mekke ile Taif arasın bir bölge olan Nahle'ye göndermişti. Onlara düşmanı gözlemelerini ve onların gelecekle ilgili planlarını öğrenmelerini emretmişti. Hz. Peygamber (s.a) onlara savaş izni vermediği halde bu grup, Kureys'in ticaret kervanına saldırmış, bir kişiyi öldürmüş, geri kala-

nını esir alarak ganimetlerle birlikte Medine'ye getirmişti. Mevdudi tefsirinde bu ilahi ikaz konusunda şunları kaydeder: "Kureysliler ve onların gizli müttetikleri olan yahudilerle, Medine'de müslüman gözükken münafıklar, karşı propaganda yapmak ve müminler aleyhine konuşmak için ellerine geçen bu fırsatı kaçırmadılar. Bazı müslümanlar Yahudiler ve kâfirler tarafından yöneltile eleştiriyi haklı gördüler. Onlar bu eleştirilerin samimi olduğunu ve bu anlaşmazlığın ortadan kaldırılması halinde eleştiricilerin tatmin olacağını ve onlarla barış yapılabileceğine inanıyorlardı. Bu ayette müslümanlar, onlar hakkında bu tür fikirler beslememeleri için uyarılıyorlar. Müslümanlar, kendilerini inançlarından döndürmeye çalışanların, mallarını çalmaya çalışanlardan daha büyük bir düşman olduğunu hatırlamalıdır. Çünkü hırsız, geçici olan bu dünyalarına zarar verir, oysa onları inançlarından döndürmeye çalışan kimse, ebedî olarak ahiret hayatlarını mahvetmeye çalışmaktadır."

Bu konu üzerinde ciddi durulması gerektiğine inanıyorum. Konu içeriği; Müslümanların, Yahudiler ve münafıkların çıkarmaya çalıştıkları fitneye karşı duruşları ile ilgilidir. Müslümanların bu fitneyi göremeyip bu şer ittifakını desteklemeleri ve haklı bulmaları sonucu dünyada yaptıkları amellerin boşa gideceği ve cehennem azabıyla tehdit edildiği bir durumdur. Günümüzde Müslümanlara yönelik fitnelerin dikkatle incelenmesi ve böyle bir azap tehdidini üzerlerine alınarak basiretli hareket etmelerinin çok önemli olduğunu düşünüyorum.

İman etmediği halde Müslüman görünen, Müslümanlar arasında gizli fitne çıkarmaya çalışan, her zaman çıkarları doğrultusunda İslami söylemleri kullanan, her zaman güçlü rüzgârdan yana dönen, güçlünün, İslamcı egemen siyasi gücün yanında yer alan, etkin cemaatlerde nemalanmaya çalışan ve bu ortamlardan bilgi toplayıp çıkarları doğrultusunda satan münafıklarında amelleri bu dünyada ve ahirette boşa gitmiştir: **"Ey münafıklar, siz de tıpkı sizden öncekiler gibisiniz: Onlar sizden daha güçlü, malları ve çocukları daha fazlaydı. Onlar paylarına düşenden faydalanmışlardı. Sizden öncekilerin, paylarına düşenden faydalandığı gibi siz de payınıza düşenden öylece faydalandınız ve onların daldığı gibi, siz de (dünya zevkine) daldınız. İşte onların dünyada da ahirette de amelleri boşa gitmiştir. İşte onlar ziyana uğrayanların ta kendileridir."** (Tevbe:69)

Sadece dünya nimetlerini isteyen, nasıl olursa olsun, nasıl gelirse gelsin anlayışı ile kazancında helal haram sınırlarına riayet etmeyen, dünyada her türlü zevki yaşamayı kendine düstur edinen, 'bir kez geliyoruz dünyaya' diyerek ahirette hesaba çekilme derdi taşımayan, Allahın dünya nimetlerine karşı cennette vadettiği sınırsız nimetleri uzak gören insanların yaptıkları ameller de boşa gitmiştir: **"Kim dünya hayatını ve onun çekiciliğini isterse, onlara yapıp ettiklerini onda tastamam öderiz ve onlar bunda hiç bir eksikliğe uğratılmazlar. İşte bunlara, ahirette kendileri için ateşten başkası yoktur. Onların orada (dünyada) bütün işledikleri boşa çıkmıştır ve yapmakta oldukları şeyler de geçersiz olmuştur."** (Hud:15-16)

İnsanlara gösteriş olsun diye, başa kakarak, minnet ve eziyet ederek sadaka verenlerin, yaptıkları bu hayır ve amelde boşa çıkmıştır: **"Ey iman edenler, Allah'a ve ahiret gününe inanmadığı halde malını gösteriş için harcayan kimse gibi, başa kakmak ve incitmek suretiyle, yaptığınız hayırlarınızı boşa çıkarmayın."** (Bakara: 264) Kuran ayetlerini inkâr edenlerin ve ahirete inanmayanların da amelleri boşa gitmiştir: **"Ayetlerimizi ve ahirete kavuşmayı yalanlayanların amelleri boşa çıkmıştır. Onlar ancak yapmakta olduklarının cezasını çekerler."** (Araf:147)

Kendisine şah damarından daha yakın olan Allaha değilse, isteklerinin kabul olması için yatırlara gidip ölmüş kimselere dua eden, Allah ile güçlü bağları olduğuna inandığı şeyhine, isteklerinin kabul olması için dua eden, aracı olmadan dualarını kabul etmeyeceği inancı ile dualarına şirk bulaştıran kişilerin de yaptıkları bu dualar boşa çıkmıştır: **"Gerçek dua ancak Allah'adır. O'ndan başka çağırdıkları (dua ettikleri) ise kendilerine hiçbir şeyle karşılık veremezler. Onlar, ağzına ulaşması için suya doğru iki avucunu açan kimse gibidirler. Oysa (böyle yapmakla su) ona ulaşmaz. Kâfirlerin duaları sapıklık içinde kalmaktan başka bir şey değildir."** (Rad:14)

İnkâr eden ve Müslümanları, Allahın emrettiklerini yapmaktan alıkoyan kişilerinde amelleri boşa çıkmıştır: **"İnkâr edenlerin ve Allah yolundan alıkoyanların işlerini Allah boşa çıkarmıştır."** (Muhammed:1). Mevduidi tefsirinde bu ayet ile ilgili şunları kaydeder: "Ayetin aslında "saddu an sebilillah" buyurulmuştur. Sad

kelimesi Arapça'da lazım ve müteaddi (geçişli ve geçişsiz) olarak iki şekilde kullanılmaktadır. Bu bakımdan ayetin bu parçası 'Bizzat kendileri Allah yoluna gelmekten kaçındıkları' anlamına gelebileceği gibi, 'Onlar diğerlerini Allah yoluna gelmekten menetti' anlamına da gelebilir. Başkalarını Allah yolundan menetmenin, alıkoymanın çeşitli şekilleri vardır. Bunun bir türü, başka birisini iman etmekten zorla menetmek; diğer bir türü de, iman edenlere aşırı derecede işkence ve zulüm yaparak mü'minlerin imanlı olarak yaşamalarının ve başkalarını imana davet etmelerinin zorlaştırılmasıdır. Üçüncü bir türü de, dine ve dindarlara karşı çeşitli yollarla insanlara güvensizlik duygusu aşılayarak ve gönüllere şüphe tohumları ekerek onları soğutmaktır. Bunların yanı sıra, kâfirlerin kendi çocuklarını küfür üzere yetiştirmeleri de Allah'ın dininden menetmenin bir şeklidir. Böylece, onların gelecek nesillerinin atalarının dinini terkederek İslam'ı kabul etmeleri imkânsız hale gelir. Bu bakımdan her kâfir, her sistem, Allah yolu için büyük bir engeldir. Çünkü eğitim ve öğretimi, sosyal düzeni, gelenek ve görenekleri, inançlarına olan aşırı bağlılıkları gerçek dinin yayılmasını tamamen engeller."

Allah'ın hükümlerini beğenmeyenlerin de amelleri boşa çıkacaktır. Bir şeyi beğenmeyen kimse, o şeyin doğruluğunu, iyi ve uygulanabilir olduğunu kabul etmiyor demektir. Allah'ın bir hükmünü, bir emir ve yasağını beğenmeyen kimse inkâr etmiş olur. Dolayısıyla bu kimsenin ameli boşa gider: **"İnkâr edenlere gelince, yıkım onlara! Allah, onların işlerini boşa çıkarmıştır. Bu, Allah'ın indirdiğini beğenmemeleri ve Allah'ın onların amellerini boşa çıkarması sebebiyledir."** (Muhammed, 8-9)

Peygamber (s.a.v.)'in tebliğ ettiği dini kabul etmeyenlerin, insanları Allah yolundan alıkoyan, ibadetlerini engellemeye çalışanların da hayır namına yaptıkları amelleri boşa gitmiştir: **"İnkâr edenler, insanları Allah yolundan alıkoyanlar ve kendilerine hidayet yolu belli olduktan sonra Peygamber'e karşı gelenler hiçbir şekilde Allah'a zarar veremezler. Allah, onların amellerini boşa çıkaracaktır."** (Muhammed, 32) **"Ey iman edenler! Seslerinizi, Peygamber'in sesinin üstüne yükseltmeyin. Birbirinize bağırmanız gibi, Peygamber'e yüksek sesle bağırmanın, yoksa siz farkına varmadan işledikleriniz boşa gider."** (Hucurat, 2)

Günümüzde kâfirler kadar olmasa da kuran ayetlerini ve hükümlerini alaya alan insanlar çoğunlukta-
dır. Gerek ayetlerin okunuşundaki lafzına Türkçe ifadeler ekleyerek kafiyeli cümleler oluşturup kahkahalarla gülererek şaka malzemesi yapanların, gerek peygamber (s.a.v.) ile karikatürize yoluyla alay edenlerin, gerek bir hüküm alaya alıp 'bana uymaz' gibi sözlerle inkâr ve alay konusu edinenlerin, gerekse maalesef bir grup öğrenci kılıklı insan müsveddelerinin ve insanlığından feragat edip hayvanlaşan homoseksüellerin Ramazan ayında açtıkları

ve alay konusu edindikleri pankartlarda İslami değerlerle alay edenlerin sayısı çoktur. Bu kişiliksiz yaratıkların, belkide birçoğunun annesi ve babası namaz kılan ve ibadetlerinde olan insanlardır. 'Müslümanmısın?' diye sorsanız elbette Müslümanım diyenler de çıkar içlerinden. Alay, bir şeyi hafife almanın, küçük görmenin, değer-siz ve önemsiz görmenin neticesidir.

Ayetleri, ayetlerde yer alan bir hükmü, İslami bir değeri, bir emri, bir yasağı alaya alan kimse inkâra düşmüş olur. Dolayısıyla bu kimselerin amelleri boşa gider: **"Eğer kendilerine sorarsan, "Biz sırf lafa dalmış, şakalaşıyorduk." derler. De ki: "Allah ile âyetleri ile ve peygamberi ile mi alay ediyorsunuz?" (Tevbe:65), "Ayetlerimizden birşey öğrendiği zaman, onu alaya alıyor. İşte onlar için rezil ve rüsvay edici bir azap vardır." (Casiye:9), "Ve eğer bunlardan bir kısmının göreceği azabı belli bir süreye kadar erteleyecek olursak, o zaman da "onu engelleyen nedir ki?" diyecekler. İyi bilin ki, o azap onlara geldiği gün kendilerinden geri çevrilecek değildir. Ve o alay ettikleri şey kendilerini kuşatmış olacaktır." (Hud:8), "Bunun sebebi şudur; Siz Allah'ın âyetlerini alaya aldınız, dünya hayatı sizi aldattı. Artık bugün onlar, ateşten çıkarılmayacaklar ve kendilerinden özür dilemeleri de kabul edilmeyecektir." (Casiye:35)**

Rasulullah (s.a.v.) şöyle buyuruyor: **"Kimin arzusu ahiret olursa, Allah onun kalbine zenginliğinden koyar ve işlerini derli toplu kılar, artık dünya ona hakir gelmeye başlar. Kimin hedefi de dünya olursa, Allah iki gözünün arasına (dünyanın) fakirliğini koyar, işlerini de darmadağın eder. Netice olarak, dünyadan da eline, kendisine takdir edilmiş olandan fazlası geçmez."** (Kütüb-i Sitte Tercümesi, XV, 177)

Böyle kimselerin yapmış oldukları alaycı amellerinin kötülükleri bu dünyada karşılına çıkmış ve bu hal üzere devam edenlerinde karşılına çıkacaktır: **"Öyle ki, yaptıkları amellerin kötülükleri karşılına çıkmış ve alay edip durdukları şeyler, kendilerini sarmıştır."** (Zümer:48) Allah ile hükümleri ile Kuran ile alay edenlerin, küçümseyenlerin, Kuran'ı yakanların akıbetlerini Rabbimiz bizlere göstermiştir.

Rabbimiz bu alaycı İslam düşmanlarına karşı bizleri uyarır: **"Allah size Kitab (Kur'an)da: "Allah'ın âyetlerinin**

inkâr edildiğini ve onlarla alay edildiğini işittiğiniz zaman, başka bir söze geçmedikleri müddetçe, o kâfirlerle oturmayın. Aksi halde siz de onlar gibi olursunuz" diye hüküm indirdi. Muhakkak ki Allah, münafıkların ve kâfirlerin hepsini cehennemde toplayacaktır." (Nisa:140)

İman edenlere yönelik konumuzla ilgili uyarıların başında şüphesiz ki Rabbimizin şu ayeti gelir: **"Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, Peygamber'e itaat edin. İşlerinizi boşa çıkarmayın."** (Muhammed:33) Müslümanlar olarak ikinci namazı ile ilgili şu hadisi de ruhumuza, beynimize kazımamız gerekir: "Büreyde (r.a.)'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "İkinci namazını terkedenden kimsenin işlediği amelleri boşa gider." (Buhârî, Mevâkîf 15; Müslim, Mesacid: 35) Enes (r.a.)'dan gelen rivayette Rasulullah (s.a.v.) şöyle buyuruyor: "Kimin arzusu ahiret olursa, Allah onun kalbine zenginliğinden koyar ve işlerini derli toplu kılar, artık dünya ona hakir gelmeye başlar. Kimin hedefi de dünya olursa, Allah iki gözünün arasına (dünyanın) fakirliğini koyar, işlerini de darmadağın eder. Netice olarak, dünyadan da eline, kendisine takdir edilmiş olandan fazlası geçmez." (Kütüb-i Sitte Tercümesi, XV, 177) Zor kazanılan sevapların, işlenilen hayır amellerin basit yollarla kaybedilmemesi niyeti, gayreti ve duası ile...

İnfak - I

Ömer KÖŞÜ

İnfak kelimesi ne-fa-ka kökünden gelir. Enfaka kökünün mastarıdır. Bu kök "çıkma" ve "gitme"yi ifade eder. Köstebek yuvası anlamına gelir. Nereden girip nereden çıktığı belli olmadığı ve yeraltında hareket ettiği için iki deliği vardır. Münafık da aynı kökten türetildiğinden bu ismi almıştır.

Arap tavşanının çıkış deliğine "nafika", imandan çıktığı için ya da kalbinden iman çıktığı için insana "münafık", pantolonda ayağın çıkış yerine "neyfak", azağın bitip tükenmesine "infak", yerin altından çıkış yeri olan tünele "nafak" denir ki bunların hepsinin kök mana ile ilişkisi vardır. İnsanın şer'an bakmakla yükümlü olduğu kimselere elinden çıkarıp vermekle yükümlü olduğu mali mükellefiyetler de "nafaka" denir ki, bunu da kökle ilişkisi açıktır. Nifakın tedavisi infaktır.

İnfak hem doldurmak hem boşaltmak, hem tamamlamak, hem sonuna dayamak, sonuna kadar boşaltmak, sonuna kadar doldurmak demektir. Kelime etimolojik olarak adeta zıt anlamları aynı anda barındırmaktadır.

İnfak, iki dünyalı bir inanç sisteminin müntesipleri tarafından yerine getirilen bir erdemdir. Metronun bir ucu bu dünyaya, öbür ucu başka bir dünyaya açılır. Bir sıratır. Bir ucundan atarsınız öbür ucunda sizi bekler. İki dünyalı bir insanın yapacağı bir iş olduğu için infak bu kökten gelir. Yani infak, Allah için karşılıksız verilen yardıma denir ki karşılığı ahirettedir.

Mal ve benzeri ihtiyaç maddelerini hayır yolunda harcamak, tüketmek, birini besleme,

geçimlik (nafaka) verip geçindirme, helal yollarla elde edilen malı ihtiyaca ve dinin gerekli ya da hoş gördüğü yerlere harcama, sarfetme, Allah'ın bir rızık olarak verdiği görünür-görünmez (zahir-batın) nimetleri yayma ve öğretme anlamına da gelir. İnfak amelinin edası için ilk şart imandır. İkincisi ise ihlâstır. İmam Gazali'ye göre infak, serveti tedavüle sürmektir.¹

Yüce Allah Bakara Suresi'nin ilk ayetlerinde müttekîlerin bazı vasıflarını belirtirken şöyle buyurmuştur: "Onlar gayba inanırlar, namazı dosdoğru kılarlar ve kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeylerden infak ederler." (Bakara Sûresi, 2/3)

Görüldüğü gibi ayette müttekîlerin üç güzel vasfından söz edildiği ortaya çıkmaktadır:

a- Onlar gayba; Allah, cennet, cehennem, melek, gibi duyu organlarıyla algılamayan; ancak ilâhî vahiy yoluyla bildirilen gerçekliklere inanırlar,

b- Namazlarını âdâbına ve erkanına riayet edip gerekli özeni göstererek dosdoğru kılarlar,

c- Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiği şeylerden infak ederler.

Bu ayeti geniş açıdan düşünecek olursak infak lâfzı, geniş kapsamlı bir kelimedir. Yardımlaşma, dayanışma ve Allah için vermenin genel adıdır. Zekât ve sadaka ise infaka nispetle daha özeldir. Başka bir ifade ile Allah rızası için vermenin farz olanına zekât, nafil olanına

1 http://www.tefekkur-dergisi.com/_infak.html

sadaka, bunların hepsine birden de infak diyoruz. İnfak, farz olanı da nafil olanı da kapsar. Farz olan infak birkaç çeşittir.

Birincisi, zekâttır. Nitekim: "Altını ve gümüşü biriktirip de onları Allah yolunda infak etmeyenler var ya, işte sen onlar için elem verici bir azabı müjdele" (Tevbe Sûresi, 9/34) ayetindeki infak ile farz olan zekât kastedilmiştir.

İkincisi, kişinin hem kendisine hem bakmakla yükümlü olduğu kimse-
lere yaptığı harcamalarıdır. Nitekim Ebû Hüreyre (r.a.)'tan rivayet edilen bir hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuştur: "Allah yolunda infak ettiğin/harcadığın bir dinar, köle azad etmek için harcadığın bir dinar, yoksula sadaka olarak verdiğin bir dinar ve aile halkına harcadığın bir dinardan sevabı en çok olanı aile halkına harcadığındır." (Müslim, Zekât, 38;10)

Üçüncüsü, Allah yolunda cihat etmek, vatanı düşmana karşı savunmak için yapılan harcamalardır. "Mallarınızı Allah yolunda infak edin de kendinizi kendi elinizle tehlikeye atmayın ve işlerinizi iyi yapın. Şüphesiz Allah işlerini iyi yapanları sever." (Bakara, 2/195) ve benzeri ayetlerde bu husus belirtilmektedir.

Yukarıda belirttiğimiz gibi nafil olarak verilenlere de infak denir. Çünkü Yüce Rabbimiz: "Sizden birine ölüm gelip de: "Rabbim, benim ecelimi yakın bir süreye kadar tehir etsen de, sadaka verip iyi kimselerden olsam" demesinden önce size rızık olarak verdiklerimizden Allah yolunda infak edin" (Münâfikûn Sûresi, 63/10) buyurmuştur. Görüldüğü gibi ayette infak ile sadaka beraber zikredilmiştir.

Aslında infak, sadece mal ile yapılan yardım değil, kişinin sahip olduğu her türlü nimetlerden başkalarını da yararlandırması demektir. ²

Kur'an'da 14'ü Mekke'de, 11'i Medine'de inen toplam 25 sûrede ve doğrudan 80 kü-

İnfakın nafil olanına fıkıhta sadaka adı verilir. Sadaka, "doğruluk, dürüstlük, sadakat" demektir. Zaten sadakaya da, kişi Allah'ın verdiği servet emanetine "mülkiyet" olarak değil "emanet" olarak bakıp onu paylaştığı için "sadaka" adı verilmiştir. Zira serveti paylaşmak, emanete sadakat, onu biriktirmek ve hasislik yapmak, emanete ihanettir.

sur âyetinde infak üzerinde durulmaktadır. Bununla birlikte, bir âyetinde yoksul düşme (İsrâ 17/100), yetmiş yakın âyetinde ise "harcama yapma" anlamında geçmektedir. Bu âyetlerden başka, infak, sadaka, zekât, yardım vs. dolaylı âyetleri de sayarsak 200 küsur yerde infak üzerinde durulmuştur.

Mekkî sûrelerde vurgulanan "tezkiye/zekât" çağrıları ile birlikte "infak" kavramının, bazen "afv", ilerleyen yıllarda ise "sadaka" kavramlarının kullanılmaya başlamasıyla daha da derinlik kazandı-

ğını görmekteyiz. Çünkü müminler Medine'de yeni bir şehir kurmuş, artık mala mülke kavuşmaya başlamıştır.³

İnfakın farz olanına zekât adı verilir. Zekât'ın ilk anlamı "artma ve çoğalma", ikinci anlamı "arı duru hale getirme."dir. Zekât'ın Kur'ani açılımı, "artmak ve arınmak için ödenmesi gereken bedeli ödemek" demektir. Rasyonel matematiğe göre 40'tan 1 çıkarsa 39, iman matematiğine göre 40'tan 1 çıkarsa 400 kalır. Zekâtı verilen malın artışı, budanan çubuğun üzümlündeki artışa benzer. Bu artış meyvenin artışıdır ve buna "bereket" adı verilir. İnfakın nafil olanına fıkıhta sadaka adı verilir. Sadaka, "doğruluk, dürüstlük, sadakat" demektir. Zaten sadakaya da, kişi Allah'ın verdiği servet emanetine "mülkiyet" olarak değil "emanet" olarak bakıp onu paylaştığı için "sadaka" adı verilmiştir. **Zira serveti paylaşmak, emanete sadakat, onu biriktirmek ve hasislik yapmak, emanete ihanettir.** İnfak'ın Ramazan ayına has olanına fitr denilir. Fitrat sadakası, yani zengin olsun olmasın, insanın "varoluş" infakı olduğu için bu adı almıştır. İnfak'ın sırf maldan yapılanına hayr denilir. Kur'an serveti "hayr" olarak isimlendirir.⁴

Zekâ aslında bildiğimizin tersidir, etimolojisi kök manası artmak demektir, onun için zekâ kullandıkça arttığı için kullanmayanınki artmıyor, yalnız kullandıkça artıyor. Onun için

3 <http://www.kuranihayat.com/content/infak-%C3%A2yetlerine-toplu-bir-baki%C5%9F-ekrem-demir>

4 <http://www.islamdahayat.com/news.php?readmore=218>

zekânın zekâ olabilmesi için kullanılması gerekiyor. Kur'an diyor ki akletmezler. Onun için aktif aktüel değilse yok kabul ediyor pasif akli, çok ilginç.

Zekât "Allah'a sadakatlerini ispat için vermekle yükümlü olanların artmak ve arınmak maksadıyla sahip olduklarından vermek" olduğu için zekât budamaya benzetilmiştir. Bağ budayan bilir, budamadığın çubuktan üzüm alamazsın hatta iyi budamadan çubuktan iki göz bırakırsınız üzüm alırsınız, 4 göz bıraktınız mı çubuk alırsınız. Zekât için malın budanması derler ne demek çubuk azalır, meyve çoğalır bereket çoğalır.⁵

Zekât miktarı Hz. Peygamber tarafından zaman zaman yeniden düzenlendi. Hayvanlarda cinse göre adet üzerinden, para ve ticari emtada ise oran üzerinden tesbit edildi. En sonunda 1/40 oranında istikrar buldu. Bu kırkta bir oranı sahabe tarafından "hadd-i mutlak" veya "hadd-i a'la" (maksimum sınır) olarak anlaşılmayıp, "hadd-i edna" (minimum sınır) olarak anlaşılmış olmalı ki Hz. Ali kırkta bir oranına "cimrilerin zekâtı" dedi. Demek ki zekât oranının anlamı "Alt sınır bu, ötesi ise Allah'a olan imanınızın, güveninizin derecesine kalmış" demekti.⁶

Sadaka vermek nedir? "Bir fakir gördüğün zaman elini cebine vurursun, orda bozuk para varsa verirsin, bozuk paradan kurtulursun" şeklinde anlaşılıyor. Hâlbuki sadaka vermek insanın iman iddiasındaki sadakatının görüntüsüdür. İman iddiasında sadakatin neyse görüntüsü sadakadır. Sadaka sadakat aynı kökten gelir. İnfak, bir garibanın yüreğinde kimse görmeden gizlice yol olmak demektir. Nefak, enfak, nifak, infak aynı kökten geliyor. Münafık olmak istemiyorsan kalemini çalıştıracaksın demektir. Gün gelir sadaka infak zekâtтан daha değerli olur. Çünkü vereceğim 40/1 zekat iş görmez olur, gün gelir hepsini vermen gerekebilir.⁷

Sadaka-i cariyeye nedir? Sürekli sevap kazandıran sadaka anlamına gelir. Allah rızası için, insanlara hizmet veren bir eser bırakmaktır. Bu, ilimdir, ilmî müessesedir, yoldur, köprüdür, kütüphanedir, müessese kurarak, burs vererek yetiştirilmiş insandır, fedakârlıklara

katlanarak hayırlı şekilde büyütülmüş evlattır. İşte Rasulullah'ın müjdesi; kendi kelimeleriyle:

Ebu Hureyre anlatıyor: "Rasulullah (a.s) buyurdular ki:

"Bir insan ölünce üç kişi hariç herkesin ameli kesilir: Sadaka-i cariyeye (bırakan), veya istifade edilen bir ilim (bırakan) veya kendine dua edecek salih evlat (bırakan)." [Müslim, Vasiyyet 14, (1631)] bu hadis-i şerifte geçen "sadaka-i cârîye" vakıf müessesesini de kapsar.

Yararlı bir ilim bırakan da, bu ilimden, kıtaptan, keşif ve icattan toplum yararlandıkça, mü'min olmak şartıyla, sürekli olarak ecir alır. Dolayısıyla yol, köprü, çeşme, mescid, yoksullar için aş evi, hastane ve okul gibi hayır kuruluşları birer sadaka-i cârîyedir. İnsanlar bu gibi yerlerden yararlandığı sürece, bunları yaptıranlar, yapılmasına sebep olanlar, yol gösterenler ve destek olanlar, hem hayattayken hem de vefatlarından sonra sevap kazanmaya devam ederler.

Gerçekten Allah'ın Kitabını okuyanlar, namazı dosdoğru kılanlar ve kendilerine rızık olarak verdiklerimizden gizli ve açık infak edenler; kesin olarak zarara uğramayacak bir ticareti umabilirler (35/Fatır/29)

Hz. Ayşe diyor ki:

Rızık deyince "sadece boğazından geçeni" anlayanın aklına şaşarım. İlim bir rızıktır, iman bir rızıktır, nefes, akıl, insan, şuur, bilinç, feraset, basiret bir rızıktır. Bakın ne kadar çok rızıktır. Sevgi rızıktır, muhabbet rızıktır. İnsan vermeyince rahatsız olmalı.

Kişi sevdiği şeylerden az olsun çok olsun muhtağlara verdiği zaman bu ayette müjdelenen "iyiliğin en güzeli" derecesine yani "birr'e" ulaşmış olur.

Rabbimizin rızasını kazanmak hepimizin hedefi olmalıdır. Elbette bu hedefe ulaşmanın sayısız yolları vardır. Bu anlamda sadaka ya da infak, sadece para ile yapılan yardım olarak anlaşılmamalıdır.

Ebû Hüreyre radiyallahu anh'den rivayet edildiğine göre Rasûlullah (sav) şöyle buyurdu: "İnsanların her bir eklemi için her gün bir sadaka gerekir. İki kişi arasında adâletle hükmetmen sadakadır. Bineğine binmek isteyeneye yardım ederek bindirmen yahut yükünü bineğine yüklemen sadakadır. Güzel söz sadakadır. Namaz için mescide giderken attığın her adım bir

5 <https://www.facebook.com/vahyisevenler/videos/2427782748108/>

6 <http://www.islamdahayat.com/news.php?readmore=218>

7 https://www.youtube.com/watch?v=58CW_tR6DGQ

sadakadır. Gelip geçenlere eziyet veren şeyleri *yoldan gidermen de sadakadır.*" Buhârî, Sulh 11, Cihâd 72, 128; Müslim, Zekât 56. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Tatavvu' 12, Edeb 160.⁸

Kur'an ilk olarak muhataplarının eşya-ya, mala, mülke bakışını değiştirmek istiyor! Kur'an'ı Kerim'in insanlığın hidayet üzere gidebilmesi için yıkılması gereken ilk iki hususun cehalet ve malik olma duygusunu olduğunu Alak süresinde ve ilk anlatılan bahçe sahibi kıssasında bunu görebiliyoruz. İnsan cehalet sebebiyle kendisine verilen bütün nimetleri kendinden bilip kendini yeterli görmeye başlar. (96/Alak/7) Bu insanın azmasına sebep olur. Halbuki Mülk Allah(c.c.)'ındır ve bize verilen tüm nimetler birer emanettir. Hiçbir şey bize ait değildir. Bizim dediğimiz bize en yakın dediğimiz elimiz, ayağımız, gözümüz ve diğer organlarımız dahi bizim değildir.

Allah aklınızı aldığında, sahibi olduğunu iddia ettiğiniz aklınızı vermeyin. Elinizi, ayağınızı bir kaza vesilesiyle aldığında vermeyin, niye veriyorsunuz. Sizin, gözünüzü kulağınızı vermeyin.

Dahası hayatınızı vermeyin veriyorsunuz, ölmeyin, sahiplik probleminin en temel neticesi budur. Ölmeyecekseniz görelim. Sahip olduğunuz canı vermeyin, ölmeyin. Onu geçelim bu sefer ikinci bir problem var. Ölünce götüreceğinizi gösterin, sahip olduğunuzu gösterin, sahip olduğunuzu söyleyin, madem ölmemeyi beceremediniz, bu imkânsız tamam. Bu sefer şuna geçelim. Ölünce götüreceğinizi söyleyin.

Servetinizden benim dedikleriniz atınız, yatınız, katınız, arabanız her neyin varsa hangilerini götüreceksiniz sahip olunuz. Çünkü kişi sahip olduğunun mülkiyetinde zannettiği şeylerin gerçekten sahibi ise gittiği yere götürür arkadaş.

Fakat ölünce götüremiyorsunuz, o zaman gelin şu sahiplik iddiasından vazgeçelim.⁹

Allah'a kavuşacağını hisseden dindar bir adam, helâlinden kazanıp fakir fukaranın hakkını zamanında verdiği temiz servetini kendisine bırakacağı oğlunu huzuruna çağırarak der ki:

- Oğlum! Artık ben fânî dünyadan nasibini alarak bâkî dünyaya doğru yola çıkmış bir yolcu

durumundayım. Ömrüm boyunca helâlinden kazanıp fakir fukaranın hakkını verdiğim servetimi sana bırakacağımı biliyorsun. Sana terkettiğim bu servetimin karşılığı olarak senden bir istekte bulunacağım. Ben ölünce cenazemi yıkayan Hoca Efendi'ye söyle, cesedimi tabuta koyarken ayağımın birine eski bir çorap giydirdin.

Babasının vasiyetini can kulağı ile dinleyen evlâd, bu vasiyeti yerine getireceğine söz verir. Çok geçmeden zengin adamda rahatsızlık başlar. Kısa bir hastalık devresinden sonra ruhunu teslim eder. Alâkalılar gelir, sular ısıtılır, zengin cenazesi yıkanır. Tam bu sırada oğul, Hoca Efendi'nin kulağına babasının vasiyetini fısıldar. Cenaze hocası mevtânın ayağına eski bir çorap giydirmek diye bir âdetin bulunmadığını, bu vasiyetin yerine getirilmemesi gerektiğini ifade ederse de, evlâd söz dinlemediği için iş büyür, mes'ele Müftü'ye kadar akseder. Müftü de cenazenin ayağına eski bir çorap giydirilerek âhirete yollanması diye bir İslâmî âdetin olmadığını söyler.

Cenazenin başında:

- Babamdan bu kirli çorabı mı esirgiyorsun? diyerek elindeki kirli çorabı giydirmek isteyen evlâda hocalar mâni olmaya çalışırken, koşa koşa gelen bir ihtiyar:

- Evlâd, baban vefatından evvel sana vermek üzere bana bir mektup bırakmıştı. Al hele şunu bir oku bakalım, ne yazmış? der.

Orada hâzır bulunanlar merakla beklerken, evlâd mektubu yüksek sesle okumağa başlar:

- Oğlum, bunca mal ve mülkün sâhibi olan benim hâlimi görüyorsun işte. Burada bıraktığım bütün servetime mukabil, bir kirli çorap dahi giymeğe müsaade etmiyorlar. Allah gıcinden versin, bir gün sen de benim gibi olduğunda, sana da iki metre kefenden başkasını vermeyeceklerdir. Bana bak ibret al. Sana bıraktığım servete mağrur olup da dinini, diyanetini sakın unutma. Fakir fukarayı ihmal etme. Görüyorsun ki ne kadar servet sâhibi olursan ol, hepsi burada kalıyor, kirli bir çorap götürmeye dahi müsaade etmiyorlar."

Mektubu bu şekilde okuyup bitiren gencin, babasını defnettikten sonra, servetinin kendine yetecek kadarını ayırıp geri kalanının hepsini din yolunda, Allah için sarfettiği rivâyet edilir.¹⁰

8 http://www.academia.edu/6904530/Infak_ve_Ihsan

9 http://www.mustafaislamoglu.com/MD712_zekat-ve-infak.htm

10 <http://dinibilgiler.ravda.net/include.php?path=ilmihal/ibadet/cenazenamazı.php>

-Maliki hakiki odur. Mülk ona aittir ve lehül mülk, mülk onundur. Onun için onun dışında malik olduğunu iddia edenler ya bunu izafi olarak kullanırlar, ya da yanılarak kullanırlar, hatayen kullanırlar.

Allah mülkü dilediğine verir. İstedikinden alır. Fakat verince yine Allah'ın elinden çıkmaz farkında mısınız? EL-MELİK bu demektir. Maliki yevmiddin, verince dahi mülkü elinden çıkmayana El-Melik denir? Niye?

Çünkü siz de O'nun mülküsünüz. O bir şeyi verdiği zaman mülkünü mülküne vermiş olur. Mülkünü, mülküne vermek ne demektir sağ cebinden sol cebine koymak demektir, çıkar mı çıkmaz.

O'nun için Allah muhtaç olunuz. O'nun için sonsuzca verir. Onun için Allah'ın vermesine payan olmaz. O'nun için Allah'ın kendi kendine yeterdir ve yegâne varlıktır.

Biz yetmeyiz, yetme iddiamız olduğu zaman ne olur. Mutlaka arar, insan kendi kendine yetmeye başladığında mutlaka arar.

Unutmayın varlığınız (varlığımıza) ona borçluyuz. Dolayısıyla servet tasarrufunuzu düzeltmeden paylaşınız. Mülkiyet emanettir, servet emanettir. Onun için bir mümin servet mülkiyet olarak bakamaz. Bakarsa mü'min olarak bakamaz. Servet hususunda imanın icabını işlemiş olur. Bize emanettir. Bize tevdi edilmiş bir emanettir.¹¹

Kur'an'ı Kerim'de dünyalıklar için meta kavramı kullanılır, geçici olan yani kalıcı olmayan daim olmayan için kullanılır. Her ne geçici ise o dünya'ya aittir, yani ahirete ait olmayandır. O yüzden geçici olanla kalıcı olanı takas etmek zorundayız. Yani Cennet nimetleriye takas etmek zorundayız. Bunu gerçekleştirmenin yolu da ahireti hayatımızın merkezine koymakla olacaktır. Ahiret merkezli yaşamak, öbür tarafta mutlaka karşılığının olacağı bilinciyle hareket etmeyi içerir. Yaptığımız tüm salih amellerle biz buradan öbür tarafa gönderiyoruz. Ahiretimizi şimdi ve burada inşa ediyoruz. Rabbimizin rızasına uygun yaptığımız tüm ameller ahirette birer elmas, birer pırlanta olarak karşımıza çıkacaktır.

Peygamber ailesinin evinde kesilen kurban etini eşi Aişe but ve birkaç kemik kısmı dışında

hepsini infak edip dağıttı. Peygamber (s.a.v) Hz. Aişe'ye sordu: "kurban etinden bize ne kaldı."

"Sadece but ve birkaç kemik kaldı, gerisini dağıttım." deyince "bunlar dışında hepsi bize kaldı." buyurdular.

Bu bakış açısıyla hareket ettiğimiz zaman hayatımız anlam kazanmaya başlayacaktır.

Kur'an mal mülk sahiplerini, biriktirenleri, yığınları eleştiriyor ve bunun yerine biriktirmeyen, dağıtan, paylaşan ve bölüşen bir toplum istiyor. Bunu "arınma, temizlenme" olarak görüyor.

Mal insanın atı olursa, Burak olur, miraca çıkarılır. İnsan malın atı olursa cehenneme götürülür. İnsan malı sırtına almamalı, atla süvari yer değiştirince ne olur, benim diyebilir mi, seninse sırtına bin arkadaş. Senin sırtına binmişse benim diyemezsin.

Malım iki manaya gelir; Benim malım herkes karar verecek, hangi manaya geliyor. Benim malım, ben mal oldum niye mal benim sırtıma bindi. Mal özne oldu, ben nesne oldum. Mal benim dersiniz veremezsiniz ve siz onun esiri olursunuz. Bunun en güzel örneği Ebu Dahdah örneğidir.

Hz. Ebu Dahdah'ın diğer hurma bahçesini de Allah'ın Habibinin tekrar cenneti müjdeleyici bir kavline istinaden bağışlayarak nasıl bir cömertlik timsali olduğunu bizlere gösteren olayı zikretmek isterim. Mevla'm yollarından gitmeyi ve şefaatlerine nail olmayı nasip etsin.

Çocuğu bir-iki değildi evde. Mübarekler bir düzüne gibiydiler. Sabah kalkınca her biri bir telden çalar, her birinin ayrı istek ve arzuları bitip tükenmek bilmezdi. Bunlar neyse de şu hurma kapışma meselesi kafasını iyice karıştırıyordu. Hepsini de defalarca karşısına dizmiş onlara bin bir çeşit nasihatlerde bulunmuş, tembihler yapmıştı. Fakat çocuk bunun burası. O anda hepside başlarını sallayarak söz veriyorlar, fakat daha sonra komşunun avlusundan kendi avlularına sarkan hurma ağacının dallarından dökülen hurmaları adeta kapış kapış etmekten geri kalmıyorlardı. Komşu ise aksimi aksi, cimrimi cimriydi. Anlayış ve müsamahanın zerresine sahip değildi. Her sabah gelir, kapılarına dökülen hurmaları toplar, günün ortalarında dökülenleri ise çocukları döverek almakla kalmaz, elini ağızlarına sokar, lokma halindeki ezikleri bile boğazlarından çıkarırdı.

11 http://www.mustafaislamoglu.com/MD712_zekat-ve-infak.htm

Başkası neyse de çocukların ağızlarına elini sokarak hurma lokmalarını çıkartması ona pek ağır geliyordu. Ne çare ki fakirlik çökmüş-tü başına. Her birine doyasıya hurma alacak imkânâ da sahip değildi. Bunu alamayınca da acıklı durum bütün mevsim devam edecekti. Ne yapıp, ne edeceğini düşünürken gidip Rasulullah (sav)'e olayı anlatmaya karar verdi. Bütün kuvvet ve cesaretini toplayarak müracaatını yaptı;

- "Ya Rasulallah! Komşumun hurmaları bizim avluya dökülmekte, ondan hiç kimsenin yemesine razı olmayan komşumun elini sokup çocukların ağızından hurma lokmaları çıkarışı da bana çok ağır gelmektedir. Çocuklara yaptığım bunca tembih ve nasihat ise para etmemekte..." Merhamet ve şefkat membaı Allahın Rasûlü;

- Sen önce o komşunu bir çağır da görüşelim, buyurdu. Fakir sahabe hemen cimri komşusunu çağırıldı. Resulullah'ın huzuruna giren adama, teklifi şöyleydi;

- Komşunun bahçesine sarkan o hurma ağacı- nı komşuna ver. **Dua edeceğim. Allah da sana cennette bir hurma bahçesi verecektir.**

Allah Rasülü (sav) ümmetinin dert ve sıkıntılarıyla şahsen ilgilenir, onların mahrumiyetlerine bir çözüm bulmaya çalışırdı. Nitekim yoksul sahabenin sıkıntısına da hurma ağacının sahibine bu ağaca karşılık cennette bir bahçe teklif ederek gidermek istemişti. Fevkalade bir teklifti bu. Böyle teklife kolay kolay sessiz kalınamazdı ama cimrilik ve tamahkârlık insanın basiretini bağlar, faziletini sıfıra indirirdi. Nitekim öylede oldu. Efendimizin (sav) bu teklifine hurma sahibi komşu "evet" diyecek kadar akıllılık ve cömertlik gösteremedi. Sessiz kalmayı tercih etti. Bunun manası ise belliydi. Tek bir ağacı bile fakir komşuya hibe edemiyordu.

Az sonra meclis dağılmış, **olay ahab arasında bomba gibi patlamıştı.** Hayretle karışılanlardan biride Ebu Dahdah idi. Düşünüyordu da bu teklife "evet" demeyen adamın halini, bir türlü izah edemiyordu. Herkesten önce davranmak istedi. Doğruca cimri adamın evine koştu ve onu hurma ağaçlarının altında gölgelenir halde buldu. Beklemeden teklifini yaptı; Bu ağaçların içinde komşunun avlusuna sarkan şu hurma ağacına (yüz hurma ağaçlı) bahçemi versem kabul eder misin? Cimri adamın kafasında birden şimşekler çaktı, ihtiraslarında depreşmeler oldu. Böyle şeyleri pekiyi hesap ederdi. Yıldırım hızında cevap verdi.

"Elbette"

- "Peki öyleyse şu andan itibaren şu tara- fa sarkan ağacı ben aldım. Bunun karşılığı ola- rak ta senin bildiğin Medine yakınındaki hurma bahçemi tümüyle sana verdim. Tamam mı?"

- "Tamam"

Ebu Dahdah koşarak mescide girdi. Ahab, Rasulullah ile (sav) sohbet halindeydi.

"Ya Rasulallah! O tek hurma ağacı için vaad ettiğiniz cennet bahçesi halen devam ediyor mu?"

- Evet! Ya Ebu Dahdah.

- Öyle ise lütfen kabul buyurun, ben o tek ağacı yüz ağaçlı bahçemi vererek satın aldım. Komşu fakire hediye edebilirsiniz.

Rasulullah (sav), Ebu Dahdah'ı yaptığı bu tercihten dolayı tebrik etti. Görünüşte bir ağaç için yüz ağaçlık bir bahçeyi gözden çıkarmış- tı. Ama aslında hem sonsuz mutluluklar yurdu olan cennete girmeyi hem de orada ebedi bir mülk sahibi olmayı garanti etmişti.

Efendimiz (sav) Ebu Dahdah için şöyle diye- cekti. "Cennette Ebu Dahdah için dikilmiş nice ağaçlar vardır." (*Müsned*, 5/95; 3/146)

Buradan anlıyoruz ki kişi malın esiri olursa cennet nimetiyle bile değişemez. Bu ayrıca ta- mamıyla Allah (c.c.)'a güvenle ilgili bir meseledir.

Hazreti Ali'nin yanına bir gün bir dilenci gelir. Allah için bir şeyler vermesini ister. Hazreti Ali, hazreti Hasan ve hazreti Hüseyin'den birini eve gönderir. Ona git annenin bırakılmış olduğun- dan 6 dirhemden birini getirir. Eve giden ge- lir fakat eli boştur niçin geçirmediğini sorunca annem onları un almak için sakladığını söylü- yor. Cevabını verdi. **H. Ali kişi elindekilere güvenmekten daha çok Allah'a itimat et- medikçe tam iman etmiş olmaz** diyerek tek- rar gönderir ve bu hepsini 6 dirhemden hepsinin getirmesini söyler. Hazreti Fatıma annemiz 6 dirhemden hepsini verir, gönderilir ve dilenciye teslim ederler, birkaç dakika geçmiştir. Deve satıcısı gelir çarşıya deveyi oraya bağlar. H. Ali satılık mı diye sorar. Satılık mı diye sorduğun- da evet satılıktır, ne kadar pazarlığı yapılır, 140 dirhemdir. Pazarlık biter.

Ardından başka bir alıcı gelir. Bu deve satılık mıdır? H. Ali, evet satılık ne kadar? 200 dir- hem, 200 dirheme satar. 140 dirhemini devenin sahibine, 60 dirhemi ise H. Fatma annemize getirir. 60 dirhemi uzatır. Annemiz bu nedir

bu? Nereden çıktığını sorunca, İşte bu Allahu Teâlâ'nın Rasulullah vesilesiyle, "İyilik gelene en az on katıyla mukabele edilir" müjdesinin tecellisidir.¹²

Sevdiğiniz şeylerden infak etmedikçe, asla birr'e (iyiliğe) erişemezsiniz. Ve her ne infak ederseniz; şüphesiz Allah, onu bilir. (3/Al-i İmran/92)

Hz. Enes anlatıyor: "Ensar'dan Ebu Talha'nın Medine'de herkesten çok ve bütün bağlardan büyük bağları vardı. Herkes Ebu Talha'nın bu bağlarına gıptayla bakardı. Hele birisi vardı ki adeta bir Cennetti. Ebu Talha en çok ismi "Beyrûhâ" olan bu bağı severdi. Mescid-i Nebî'ye çok yakın olan bu bağın bol ve içilmeye doyulmayan tatlı suyu vardı. Efendimiz de bu bağı çok sever, zaman zaman gelir tatlı suyundan içerdi. "Sevdiğiniz mallardan infak etmedikçe iyilik ve mükafat elde edemezsiniz" ayeti nazil olunca Ebu Talha hemen Efendimiz'in huzuruna koştu. "Ya Rasulallah!" dedi, "Beyruha benim en sevdiğim malımdır. Allah sevdiğimiz malları Onun yolunda harcamamızı buyuruyor. Ben de bu bağımı Allah yolunda veriyorum. Nasıl uygun görüyorsanız öylece kullanınız." Efendimiz çok memnun kaldı ve ona bağına yakınları arasında taksim etmesini söyledi. Biz de en kıymetli malımızı mülkümüzü bir vaaz dinleyerek, bir ayet veya bir hadis işiterek tereddüt etmeden bağışlayabiliyor muyuz? Hamd olsun böyle aramızda böyle insanlarımız var ancak fert fert hepimizin en azından asgari sorumluluklarımızı yerine getirmemiz gerekiyor.

Yine bir gün Ebu Talha bir bağında namaz kılıyordu. Yanından bir kuş uçuştu ama sık ağaçlar arasından yol bulup uçamadı. Bir o tarafa bir bu tarafa uçup çıkış yolu ararken Ebu Talha'nın gözü bu kuşa takıldı. Bakışlarıyla bir süre bu kuşu takip etti. Derken bir anda namazda olduğunu hatırladı. Bu bağ yüzünden namazını unuttuğuna, başına böyle bir felaket geldiğine çok üzüldü. Hemen Efendimiz'in huzuruna vardı. Hadiseyi anlattı ve namazını unutmamasına sebep olan bağı bağışlamak istediğini bildirdi. Buna benzer hadiseler başka sahabeler tarafından da yaşanmış ve aynı hassasiyeti onlar da göstermiştir.

Allah yolunda yapılan harcama, hele de bu harcamanın malın sevilen çeşidinden yapılma-

sı, kişiyi "birr/üstün iyilik" derecesine ulaştırır. Nitekim Cenab-ı Hak şöyle buyuruyor: **"Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça birre/iyiliğe asla erişemezsiniz. Her ne harcarsanız Allah bilir."** (Âl-i İmran, 92). Bu ayet indiği zaman, birçok sahabi Hz. Peygamber s.a.v.'e müracaat ederek en çok sevdikleri şeyleri Allah rızası için bağışladıklarını bildirmişlerdir. Mesela Ebû Talha r.a., Mescid-i Nebevî'nin karşısında bulunan ve Beyraha denen çok kıymetli bahçesini vermiştir. Hz. Ömer r.a. da Hayber'den hissesine düşen değerli ganimet toprağını vakfetmiştir. Zeyd b. Hârise r.a. "Seyl" adındaki ünlü atını tasadduk etmesini Hz. Peygamber s.a.v.'den istemiş, O da atı Üsame b. Zeyd r.a.'a vermiştir. Hasan-ı Basrî k.s. şöyle der: "Bir kimse sevdiği bir tek hurmayı bile Allah rızası için sadaka olarak verirse bu ayetteki "birr"e mazhar olmuş olur." İbn Ömer r.a. da sadaka olarak sık sık şeker dağıtır ve ardından "Sevdiğiniz şeylerden vermedikçe, fazilet ve üstün sevaba erişemezsiniz." ayetini okuyarak: "Benim de en çok sevdiğim tatlıdır." diye eklemiştir.

Hz. Câbir r.a., "Ben hicret edenlerden veya ensardan mal sahibi olup da infakta bulunmayan hiç kimseyi hatırlamıyorum." diyerek sahabenin tavrını anlatmıştır.

Nafi r.a. anlatıyor:

"İbn Ömer r.a. bir şeyi fazla sevdi mi, onu hemen Allah yolunda feda ederdi. Köleleri onun bu huyunu bildikleri için aralarından azat olmak isteyen biri kendini ibadete verirdi. O da hemen azat ederdi. Dost ve arkadaşları ona:

– Vallahi bunlar seni aldatıyor, dediler. O da;

– Allah yolunda bizi aldatanlara aldanmayı biz de kabul ediyoruz, dedi.

Bir akşam üzeri onunla beraberdim. Hatırı sayılır bir bedelle satın aldığı rahvan bir devesi vardı, ona binmişti. Bir ara devenin yürüyüşü çok hoşuna gitti. Hemen deveyi çöktürüp bize;

– Yular ve semerini çıkarın ve onu nişanlayıp kurbanlık develerin arasına bırakın, dedi." (Kandehlevî, Hayatü's-Sahabe, 2/231)¹³

Hz. Ebubekir (r.a) çok aşırı zengin olduğu halde yiyecek ekmek bulamadığı günleri görece kadar infak etmeyi seven bir Allah dostuydu. Böyle fakir kaldığı günlerden bir gün evin-

12 <https://www.facebook.com/vahyisevenler/videos/2427782748108/>

13 <http://semerkanddergisi.com/allah-yolunda-infak/>

de yiyecek ekmeği bile yoktu ve kızı esmaya dedi ki: "insanların bizi zengin bilmesi ne kötü." Kimsenin bize tasadduk ettiği yok. Zaten olsa da kabul edecek değiliz. Fakat bir yemeğe dahi davet eden de bulunmaz mı hiç?" diyerek birazda iç geçiriyordu. Tam o sırada kapı çalındı. Fakir bir zat Ebu Bekir den yüklü bir miktar istedi. O da şu an üzerimde yok dükkândan alıp geleyim diyerek adamı bekletti. Kızı esma ise: "babacığım paramızın olmadığını söyle ayıp değil ki" diyerek babasına hatırlatma yapıyordu. Fakat Ebu Bekir infaktan geri kalır mıydı? Hemen eskiden iş yaptığı ortaklarına koştu borç aldı ve o adama verdi.¹⁴

"Sadaka için on sevap, ödünç için ise on sekiz sevap vardır." [Taberani]

"Allah rızası için ödünç verene, her gün için sadaka sevabı verilir. Fakirden alacağını çabuk istemeyene, her gün için malın hepsini sadaka vermiş gibi sevap verilir." [Hakim]

"Duasının kabul edilmesini ve sıkıntısının giderilmesini isteyen, sıkıntıda olan borçluya yardım etsin." (Ahmed.)

Ebu Hüreyre (r.a.)'den rivayet edildiğine göre Resulullah (s.a.s) şöyle buyurmuştur: "Kim bir Müslüman'dan dünya kederlerinden bir keder giderirse Allah ondan ahiret günü kederlerinden bir keder giderecektir. Kim de Müslüman'ı örterse Allah onu dünya ve ahirette örtecektir. Ve kim bir fakir borçluya kolaylık gösterirse, Allah ona dünyada ve ahirette kolaylık gösterecektir. Kul, (din) kardeşinin yardımında olduğu müddetçe Allah da onun yardımcısıdır. Kim bir yola giderek onda ilim ararsa, bu çalışması sebebi ile Allah ona Cennet'e giden bir yolu kolaylaştıracaktır. Allah'ın evlerinden birisinde toplanıp Kur'an okuyarak onu birbirlerine öğreten her cemaati melekler ziyaret eder, onların etrafından dönerler, o toplumun üzerine iç huzuru ve rahatı iner, ilahi rahmet onları kaplar, katında bulunan melekler yanında Allah onları (övgü ile) anar. Ameli yüzünden geri kalan bir kimse nesebi (nin şerefi) ile sür'at alamaz." (İbni Mace/ 1. cilt/ syf.389)

Bir müslümanın, din kardeşinin bir ihtiyacını karşılaması on yıl itikâftan iyidir. Allah rızası için bir gün itikâf ise, insanı Cehennem ateşinden pek çok uzaklaştırır. [Taberani]

Rasulullah ve ona tabi bütün sahabe infak konusunda çok hassastılar. Varlık dönemlerinde bol bol infak ederken yokluk ve sıkıntılı zamanlarında da bırakın ihtiyaçlarından fazlasının asli ihtiyaçları olan mallarını dahi infak etmekten geri durmamışlardır. Allahın elçisinin örneğinde olduğu gibi:

Bir kadın Hz. Peygamber'e elde örülmüş ve kenarları süslemeli bir aba getirerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Bunu giymen için sana getirdim" dedi. O sıralarda Hz. Peygamber'in de bir abaya ihtiyacı vardı. Kadının bu hediyesini kabul ederek giydi. Onu Hz. Peygamber'in sırtında gören bir sahabi: "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu ne kadar güzel bir abaymış. Onu bana verir misiniz?" dedi. Hz. Peygamber de abayı çıkarıp ona verdi. (Kenz, IV/42 (İbn Cerir, Sehl b. Sad'dan))

Hz. Ömer'in oğlu Abdullah Arafat'tan Cuhfe'ye indiğinde hastalandı. Canı balık çekmişti. "Canım balık yemek istiyor. Benim için bulamaz mısınız?" dedi. Aradılar sonunda bir tanneden başka bulamadılar. Onu alıp Abdullah'ın hanımı Safiye b. Ebi Ubeyd'e getirdiler. O da pişirip onun önüne koydu o sırada bir fakir gelerek Abdullah'ın yanına oturdu. Abdullah O'na şu balığı al da ye!" dedi. Bunun üzerine oradakiler "SübhaneAllah! Bizi o kadar yordun; bu balığı güç bela bulabildik onu sen ye; bu adama da başka bir şey veririz" dedilerse de O "Ben bu balığı çok istedim. Öyle ise onu sadaka vereceğim" dedi. (Ebu Nuaym - Hilye)

Ebu Hureyre'den (ra): "Biri Peygamberimize gelerek aç kaldım" dedi. Peygamberimiz hanımlarına bu adamın karnını doyurmak için haber gönderdi. Evlerinde sudan başka yiyecek içecek bir şey olmadığı cevabı geldi. Efendimiz, ashabına: "Bu kişiyi sofrasına alacak (misafir edecek) kim var?" dedi.

"Ey Allah'ın elçisi! Ben onu misafir kabul ederim," diyerek adamı evine götürdü. Hanımına, bu peygamberimizin misafiridir, buna iyi bak deyince karısı, "çocukların yiyecekleri var ne yapalım?" dedi. Adam: "Olan yemeği getir, mumu yak, çocuklar yemek isterse onları uyut." Kadın, kocasının buyruklarını yaptı ve mumu düzelterekmiş gibi davrandı ve söndürdü. Yemeği misafirin önüne koydu, karanlıkta karı-koca yemek çiğner gibi yaptılar. O gece evdekiler aç yattılar. Sabah olunca Peygamberimizin yanına gittiler. Resulullah (asm): "İkinizin (misafirle senin) bu geceki durumunuzdan Allah hoşnut oldu!" buyurdu. Ve bu ayet nazil

oldu: "Onlardan önce o yurda (Medine'ye) yerleşmiş ve (samîmâne) imana sarılmış olanlar (Ensar), kendilerine hicret edip gelen (Muhacir) leri severler; hem (onlara) verilenlerden dolayı sinelerinde bir ihtiyaç (bir rahatsızlık) duymazlar ve kendilerinde bir sıkıntı (bir ihtiyaç) bile olsa, (o kardeşlerini) kendi nefislerine tercih ederler! Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar gerçekten kurtuluşa erenlerdir!" (Haşır, 9) (Zübde-tül Buhari)

Bu ve benzeri örnek bize göstermektedir. İnfak ahlaki ve imanî bir meseledir, kendi ihtiyacınız dahi olsa verebilmek, bu çok yüce bir duygu. Sizin hazır önünüzde yiyeceğiniz bir yemek olacak onu tutup karşınıza vereceksiniz. Bu herkesin yapabileceği bir şey değildir, üstelik ortada söz konusu olan ailenizse.

Düşünelim ibn Ömer'in devesini verdiği örneği, sizin lüks bir aracınız var ve bir bakıyorsunuz çok hoşunuza gidiyor ve sırf bu sebepten dolayı infak ediyorsunuz. Öncelikle bunu yapabilmek için buna hazır olmak ruhi bir olgunluk içerisinde ve kalben hazır olmak gerekiyor. Bunun için önce en sevdiğimiz uykumuzdan infak edelim. İşte Ramazan bunun için en büyük fırsat ve imkân, gece kalkmaya alışmak, bu bir eğitim değil midir? İslam toplumu kurulsun istiyorsak öncelikle bunu yapmamız gerekiyor. Gecesi diriltmeyen gündüzünü nasıl diriltecek. Bunu başaranlar işte o zaman malını ve canını Allah yolunda verebilecektir. Hepimizin bir hedefi var. Bu hedefi de belirleyen Allah (c.c.) dur.

Fitne kalmayınca kadar onlarla savaşın. Eğer vazgeçerlerse, artık zulüm yapanlardan başkasına karşı düşmanlık yoktur. (2/Bakara/193)

Onlara karşı gücünüzün yettiği kadar kuvvet ve besili atlar hazırlayın. Bununla, Allah'ın düşmanı ve sizin düşmanınızı ve bunların dışında sizin bilmeyip Allah'ın bildiği diğer (düşmanları) korkutup-caydırmanız. Allah yolunda her ne infak ederseniz, size 'eksiksiz olarak ödenir' ve siz haksızlığa uğratılmazsınız. (Enfal, 8/60)

Allah'ın (c) davası demek, O'nun çok büyük bir önem ve değer atfettiği bir muradı demektir. O murad-ı ilâhiyi de Rabb'imizin sonsuz ve sınırsız rahmeti, şefkati, sevgisi ve kullarına olan ilgisindeki cömertliğinde aramak lazım. Tüm vahiyler ve elçiler işbu mücerret mananın en müşahhas göstergeleri ve ifadeleridir. Nihayetinde şöyle toparlayabiliriz:

Allah'ın (c) murad-ı ilâhisi kullarıyla arasındaki buluşma ve kavuşma yollarının veya iletişim kanallarının açık tutulmasıdır, diyebiliriz. İnsanla Allah, hâlık ile mahlûk arasındaki iletişimin veya ilişkinin ilâhî tarafını işte tüm vahiyler, elçiler ve dinler temsil etmektedir. Dolayısıyla Rabb'imizin kulları adına hoşlanmadığı ve büyük bir öfkeyle karşıladığı şey, kendisiyle kulları arasındaki iletişim kanallarının tıkanması, köprülerin yıkılması ve engellerin konulmasıdır. Onun için **cihadın en özgün tarifi, 'insanlarla Allah arasındaki engellerin ortadan kaldırılması için verilen mücadele'** şeklinde yapılmıştır. Şu âyet-i kerime ile devam edelim: **"Eğer siz Allah'ın dinine yardım ederseniz Allah da (c) size yardım eder ve ayaklarınızı sabit kılar"** (Muhammed Sûresi 47/7). Buradaki 'Allah'ın dini', O'nun yukarıda anlattığımız muradıdır. Bizden talep edilen yardım şekli ise insanlarla İslâm'ın, Kur'an'ın buluşmasına, tanış biliş olmasına vesile olmaktır ki, (İslâm'la insan, et ile tırnak, can ile beden, tohum ile toprak gibi birbirinin olmazsa olmazlarıdır, bunlar birbirini arayan iki sevgili gibidirler), diğer yönüyle varsa engelleri ortadan kaldırmanın mücadelesini vermektir. İşte bu yaklaşım bu ilâhî talebe karşılık en olumlu bir tavır sahibi olmak, dünya ve âhiret saadet ve selametimizin çatisını oluşturmaktadır.

Şimdi tüm bu açıklamalarımızdan sonra şöyle düşünebiliriz sesli olarak: Eğer biz Allah'a yardım etmezsek Allah da kurtuluşumuz için gerekli olan ubudiyet sorumluluğumuzu yerine getirmede bizi desteksiz bırakır ve başarısızlığa mahkûm eder. Bunu kurtuluşa ilişkin ilâhî bir yasa olarak da algılayabiliriz. Allahu a'lem.

İslam dininin ayakta kalması için gücü nispetinde gerekli mücadeleyi vermek her Müslüman'ın üzerine bir vecibedir. Rabbimiz dilerse sahabenin kılıç darbesi indirmeden bile savaşları kazanmalarını sağlayabilirdi. Fil olayında olduğu gibi ama onlar hem mallarını, hem de canlarını ortaya koyarak Asr-ı Saadeti oluşturdular. Bizlerden de önce istenen mallarımızı Rabbimizin yolunda harcamamız emrediliyor. Malını vermeyen canını nasıl verecek. Allah için sahih din anlatılan tüm yerlere katkıda bulunmak Allah'ın dinine yardımdır. Buraların ayakta kalması için yaptığımız yardımları şöyle düşünelim.

Siz evinizde yemek yiyorsunuz, bu esnada sizin hesabınıza o anda sevap yazılıyor nasıl mı? O esnada destek verdiğiniz yerlerde İslam

adına yapılan çalışmalarda sizin de payınız olduğu için. Çünkü siz buraların ayakta kalması için malınızla ve bedeninizle destek veriyorsunuz. Ne kadar büyük bir lütuf değil mi? Herkes yaptığı yardıma göre sevap alır.

Bunun tam tersini düşünün, buraların ayakta durması için söz verdiğiniz desteği yardımı zamanında vermiyorsunuz veya kesiyorsunuz. O zaman ne oluyor, hem seaplardan mahrum oluyorsunuz, hem de Allah göstermesin Allah'ın dinine yardım etmeniz gerekirken yapmadığınız o yardımlar sebebiyle buraların kapanmasına vesile olursanız o zaman büyük bir vebale girmiş oluyorsunuz. Tebük seferini hatırlayın.

Îmânın ilk meyvesi merhamettir. Merhametin en belirgin alâmeti ve en olgun tezâhürü de "infak"tır. İnfak, malın ve canın Allâh'a adanışıdır.

Günlerden bir gün Tebük seferinin hazırlıkları yapılıyor ve bütün müminler ellerindeki ni avucundakileri Rasule teslim ediyorlar. Hz. Ömer kimseden özellikle de Ebu Bekir'den hayırda geri kalmamanın derdinde. Neyi var neyi yoksa çoğunu alıp geliyor ve Allah'ın elçisine teslim ediyor. Kâinatın efendisi soruyor:

-Ya Ömer malının ne kadarını getirdin?

-'Malımın yarısını getirdim ey Allah'ın elçisi, yarısını da aileme ve çocuklarıma bıraktım' diyor. Ömer ve seviniyor çünkü yarış içerisinde olduğu Ebu Bekir'den daha fazla infak etmişti.

Rasulullah bu sefer Ebu Bekir'e dönüyor.

-Sen ne kadar getirdin ey Ebu Bekir?

Ebubekir:

-Ben malımın hepsini getirdim ey Allahın elçisi aileme de en kıymetli serveti, Allah'ın ve resulünün aşkını bıraktım bu onlara yeter.

Cevabını veriyor.

Hiz. Ömer en yakın arkadaşı Ebu Bekir'in bu manidar davranışına karşılık, Ebu Bekir'den daha fazla mal verdiği halde, ancak ona imrenmekle yetiniyor.¹⁵

Öldüğü zaman malından hiçbir şey bırakmamış bir tek, Hiz. Ömer koltuğu devralırken yaptığı hesaplarda bir kavanoz dolusu dirhem çıkmıştı. Ebu Bekir halifelikten aldığı bütün ma-

asını devlete tasadduk ettiğini yazıyordu. Bu olay Hiz. Ömer'i günlerce ağlattı. "Ey Ebu Bekir, ey siddik hayattayken seni geçemedim, öldüğünde de bana müsaade tanımıyorsun." Hiz. Ömer Ebu Bekir'in büyüklüğünü bir kez daha anlamış oluyordu.

Ebu Ukayl (ra) bir gün iki avuç hurma karşılığında akşamdan sabaha kadar sırtında yük taşıdı. Bunların bir avucunu aile efradına yemeleri

ve ihtiyaçlarını karşılamak üzere götürüp diğerini de Allah yolunda infak için Hiz. Peygambere getirdi. Bunun üzerine Hiz. Peygamber "Onu sadakaların içerisinde kat!" buyurdular. Münafıklar Ebu Ukayl ile alay ederek "Onun Allah için bir avuç hurma vermesi kendisine ne temin

edecektir?" dediler. Bu olay üzerine "Sadakalar hususunda, (onu, imkânları olup) gönülden (gelerek çokça) veren müminleri de (zengin olmadıklarından) güçlerinin yettiğinden başkasını bulamayanları da ayıplayarak, bu yüzden onları alaya alan (o münafık)lar yok mu, (asıl) Allah onlarla alay etmiştir ve onlar için (pek) elemli bir azap vardır!" (Tevbe-79) mealindeki ayet nazil oldu. (Taberani)

Hiz. Peygamber bir hutbe irad ederek mali sıkıntı çeken İslam ordusuna yardım etmek hususunda sahabeleri teşvik etti. Bunun üzerine Hiz. Osman kalkarak "ben çullarıyla eğleriyle birlikte yüz deve veriyorum" dedi. Hiz. Peygamber bulunduğu yerden bir basamak inerek yine teşvik yolu şeyler söyledi. Hiz. Osman bu kez de kalkarak aynı şekilde ikinci bir yüz deveyi de verdiğini söyledi. Hiz. Peygamber hayrete düşen bir insanın yaptığı gibi mübarek elleriyle işaret ederek "Bundan sonra yapacağı şeyler Osman'a bir zarar vermez." buyurdular.

Îmânın ilk meyvesi merhamettir. Merhametin en belirgin alâmeti ve en olgun tezâhürü de "infak"tır. İnfak, malın ve canın Allâh'a adanışıdır. Beşeriyetin fazilet zirveleri olan peygamberler ve onların vârisleri olan âlimler, ârifler ve velîlerin hayatları, sayısız merhamet ve infak menkıbeleriyle doludur.¹⁶

Ahde Vefa ve Sorumluluğumuz - II

Ali KAÇAR
kacarali@hotmail.com

Hiz. Peygamber'in Ahde Vefa Örnekliliği

Ahde vefa göstermede ümmeti için örnek bir yaşayış sürdürmüş olan Peygamberimizin (as) "el-Emîn" sıfatının, düşmanları tarafından verilmesinin, kendisinin ahde vefa ve emanete riayet faziletine kemaliyle sahip bulunmasından ileri geldiği bütün kaynaklarda belirtilmiştir. Nitekim O, konu ile ilgili hadislerinde, ahde vefa göstermeyi imandan, ahde aykırı davranmayı ise nifak alâmetlerinden saymıştır.

Kâbe'nin tamiri esnasında mukaddes Hacer-ül-Esved taşıyı yerine koyma konusunda Mekke kabileleri arasında ihtilaf çıktığında, Kâbe'ye ertesi sabah ilk giren kişinin taşı yerine koymasını kararlaştırılmıştı. O sabah Kâbe'ye ilk gelen Muhammed (sas) olunca, herkes "el-Emîn" ve "es-Sadık"ın gelmesine ve Hacer-ül Esved'i yerine koyacak olmasına çok sevindi.

Ancak, Hz. Muhammed'e (as) peygamberlik geldiğinde Mekke müşrikleri onu reddettiler. Hakaret ettiler, deli, büyücü dediler, iftira attılar, kötü yolları denediler. Fakat ona hiçbir zaman yalancı diyemediler. Bir defasında Kureyş'in önderleri bir araya gelmiş onun hakkında konuşuyorlardı. En tecrübelileri olan Nadr b. Haris şöyle dedi:

"Ey Kureyş! Başınıza gelen bu belâdan kurtulmanızı sağlayacak bir plan bulamazsınız. Muhammed çocukluğundan itibaren içinizde, gözünüz önünde büyüdü. Aranızda en sevilen, en doğru, en dürüst oydu. Şimdi, o olgunluğa erişip size bunları sunduğunda, bu sefer, o bir

sihirbazdır, kâhindir, şairdir, delidir diyorsunuz. Allah için ben onun söylediklerini işittim. O sizin söylediklerinizin hiçbirini değil. Başınıza gelen yepyeni bir derttir."

Hiz. Hatice (r.anhâ), ilk vahiy geldiğinde şaşkınlık içinde olan eşi Muhammed'i (as) şöyle teskin etti:

"Allah seni esirgesin, Ey Ebû'l Kasım! Allah seni hiçbir zaman yalnız bırakmayacaktır. Çünkü sen doğrusun, emanete riayet edersin, akrabanı gözetirsin, merhametlisin ve güzel ahlaklısın."

Peygamberimiz (as), açık tebliğ başlaştığında Kureyşlileri Safa tepesinde toplayıp onlara sormuştu:

"Ey Kureyş! Şu dağların arkasında size karşı hazırlanan bir ordu var desem, bana inanır mısınız?"

Bu soruya, orada bulunanların istisnasız hepsi tek bir ağızdan şu cevabı verdiler:

"Evet, çünkü senden hiçbir yalan söz işitmedik!"

Onun dürüstlüğü konusunda hiç kimsenin şüphesi yoktu. Çünkü Hz. Muhammed (sas), aralarında kırk yıl boyunca kusursuz, lekesiz bir hayat yaşamıştı.

Hasımları hicret öncesinde onu nasıl öldüreceklerini tasarlarlarken, o kendisine bırakılan emanetleri sahiplerine nasıl iade edeceğini düşünüyordu. Akşam, müşrikler tarafından sarılan evinde, emanet para ve mücevherleri sa-

hiplerine ulaştırması için yeğeni Hz. Ali'yi (ra) ya-
tağında bırakmış ve ses-
sizce Medine'nin yolunu
tutmuştu...

Şam'da bulunan Bi-
zans Kayser'inin, ticaret
için gelen Ebu Süfyan'a,
Hz. Muhammed (sas)
hakkında sorduğu soru-
lardan biri de O'nun sö-
zünde durup durmadığı
olmuştu. Ebû Süfyan, Hz.
Muhammed'in (as) hiçbir
sözünden dönmediğini
itiraf etmek zorunda kal-
mıştı.

H u d e y b i y e

Anlaşması'nın şartlarından biri, Mekke'den
Medine'ye Müslüman olarak sığınan kişilerin
iade edileceği şeklinde idi. Anlaşmanın im-
zalanacağı sırada Kureyş temsilcisi Süheyl
bin Amr'ın oğlu Ebû Cendel, ayağında zincir-
lerle, yara bere içinde Mekke'den çıka geldi.
Rasûlullah, Süheyl'den bir istisna olarak Ebu
Cendel'i serbest bırakmasını istedi. Ancak Sü-
heyl, anlaşmayı iptal etmekle tehdit etti. Bunun
üzerine Peygamberimiz (as) yanındaki Müslü-
manların itirazlarına rağmen, kendisine sığınan
Ebû Cendel'i, yeni imzaladığı antlaşmanın bir
gereği olarak müşriklere iade etti. Allah Resulü
Ebû Cendel'i teselli ederek:

- "Ey Ebû Cendel! Biraz daha sabret, katlan!
Allah Teâlâ'dan bunun mükâfatını dile! Hiç şüp-
hesiz yüce Allah sen ve senin gibi zayıf, kim-
sesiz Müslümanlar için bir genişlik ve çıkar yol
yaratacaktır. Biz şu kavimle bir barış anlaşması
yapmış ve bu yolda kendilerine Allah'ın ahdiyle
söz vermiş bulunuyoruz. Sözümüze vefasızlık
edemeyiz!" buyurdu.

"Ey Ebû Cendel! Sabret. Biz ahdimizden dö-
nemeyiz. Allah sana yakında bir yol açacaktır."

Sahabeden Huzeyfe b. el-Yemân ve bir ar-
kadaşı (ya da Huzeyfe b. el-Yemân ve oğlu)
Mekke'den gelirken müşrikler tarafından ya-
kalanmıştı. Mekkeliler onların Rasûlullah'a
(as) gitmemesi için ısrar ediyorlar, fakat onlar
da bunu kabul etmiyorlardı. Sonunda, Bedir
Savaşı'na Müslümanlar safında katılmamaları
şartıyla serbest bırakıldılar. Rasûlullah'a (as)
gelerek tüm olayı anlattılar. Onlar için ciddi bir

**"Ahitleştığınız zaman Allah'ın
ahdini yerine getiriniz. Allah'ı
kendinize kefil kılarak sağ-
lama bağladığınız yeminleri
bozmayın. Allah yaptıklarınızı
şüphesiz bilir."**

(Nahl 16/91)

**"... Ahdi de yerine getirin,
doğrusu verilen ahidde
sorumluluk vardır."**

(İsra 17/34)

doğruluk sınavıydı bu.
Zira Müslümanlar sayıca
çok azdılar ve müşriklere
karşı savaşıacak adama
ihtiyaç vardı. İki adamın
dahi onlara katılması
önemli bir katkı olacaktı.
Bu durumda Rasûlullah
(sas) onlara şöyle dedi:

- "Siz geriye dönün;
her halükârda sözümüze
riayet edeceğiz. Bizim,
yalnız ve yalnız Allah'ın
yardımına ihtiyacımız
var."

Özetle: Hz. Peygam-
ber (as) maliyeti ne olur-
sa olsun, düşmanlarına

karşı bile ahbine riayet etmiş ve asla sözünden
dönmemiştir. Her konuda olduğu gibi antlaşma
ve sözleşme konusunda da Kur'an'ı öğütlemiş,
onu hayatına uygulamış, insanlara da Allah'ın
emrettiğini öğretmiş ve talim etmiştir:

"Ahitleştığınız zaman Allah'ın ahdini yerine
getiriniz. Allah'ı kendinize kefil kılarak sağlama
bağladığınız yeminleri bozmayın. Allah yaptık-
larınızı şüphesiz bilir." (Nahl 16/91)

Ve İsra suresinde de şöyle buyrulmaktadır:

"... Ahdi de yerine getirin, doğrusu verilen
ahidde sorumluluk vardır." (İsra 17/34)

Peygamberimiz (sav) günlük hayatında ve
bütün ilişkilerinde ahde vefa ilkesine sadık kal-
mış; verdiği her sözü mutlaka yerine getirmiş,
randevularına kesinlikle uymuştur.

Bu hususta dost-düşman ayırmamış, dostu-
na verdiği bir sözü yerine getirdiği gibi, düş-
manlarıyla yaptığı anlaşmaya da sadık kalmış-
tır. Konu ile ilgili birkaç örnek vermek yerinde
olacaktır:

Müzeyne'den Cüsame isimli hanımla fazlaca
ilgilenmesinin sebebini soran Aişe'ye:

"Hatice hayatta iken, bu hanım bize gelir,
giderdi. Yâ Âişe, ahde vefa imandandır" buyur-
muştu.

Allah Resulünü örnek alan başta dört halife
olmak üzere bütün sahabe ve zamanımıza ka-
dar güzel Müslümanlar ahde vefanın en güzel
örneklerini sergilemişlerdir. Süleyman bin Amr
diyor ki, Muaviye ile Bizans arasında antlaşma

vardı. Muaviye antlaşma bitince hücumla geçmek için Bizans'a doğru hareket etti. O esnada bineğinin üzerinde oturan yaşlı bir zat şöyle dedi: "Allah'ü Ekber! Allah'ü Ekber! Ahde vefa gerekir. İhanet etmek yoktur. Zira Resulullah (as) şöyle buyurmuştur: "Kiminle başka insanlar arasında bir antlaşma bulunursa, onun müddeti bitinceye kadar ne düğümü çözün ne de sıkıca bağlatın. Yahut da antlaşmalarını bozacaklarından korkarsa, o da onlara karşı antlaşmayı bozarak aynı şekilde davransın." Bu haber Muaviye'ye ulaşınca geri dönmüştür. O ihtiyar zatın Amr bin Abese olduğu anlaşılmıştır. (Müsned, İmam Ahmed, c.4.s.111,113)

Günümüzle ilgili olarak da Mithat Cemal Kuntay anlatıyor:

"Meşrutiyetin ilk seneleri bir cuma adam boyu kar yağmış ve o gün, ne tramvay ne araba ne şimendifer ne vapur işliyor. Çapa'daki bizim eve ne sütçü gelmiş ne de ekmekçi ve öğlen yemeğinden sonra kapı çalındı. Biz ekmekçi geldi zannettik, baktık Akif gelmiş ve şaşırdım, nasıl geldiğini merak ettim Beylerbeyi'nden Beşiktaş'a nasılsa bir vapur işlemişti ve 'bu kadar' dedi. Bu kadar mı dedim; 'evet' dedi. Beşiktaş'a geçmiş Beylerbeyi'nden ve tabii, oradan Çapa'ya kadar yayan yürümüş. Nasıl yaparsın bunu dediğimde 'nasıl yapmam; söz vermiştim, geleceğim demiştim; gelmeme, sözümü çiğnememe, ancak ecelim mâni olabilirdi' diyor Akif!" İşte ahde vefa; işte söz; işte sözünde durmak ve işte bir insan örneği.

Mehmet Akif, bütün ömrü boyunca, hep verdiği söze bağlı olarak yaşadı. Vefa duygusu onun en belli başlı özelliklerinden birisiydi. Arkadaşları, Onun bir defa olsun yalan söylediğini duymadılar. Verdiği sözden caydığına şahit olmadılar.

Yine çok yakın dostlarından Fatih Gökmen anlatıyor;

Akif, verdiği söze bağlı olmayanlara insan gözüyle bakmazdı. Aramızda geçen bir olayı anlatayım: Ben Vanıköy'de oturuyordum. Kendisi de Beylerbeyi'nde! Bir gün, öğlen yemeğini bende yemeği, sonra da oturup sohbet etmeyi kararlaştırdık. O gün, öyle yağmurlu, boralı bir hava oldu ki her taraf sele boğuldu. Havanın bu haliyle karadan gelemeyeceğini tabii gördüm. Yakın komşulardan birine gittim. Yağmur, bütün şiddetiyle devam ediyordu. Eve döndüğümde ne işiteyim, bu arada, Mehmet Akif Bey sırlı-

sıkla bir vaziyette gelmiş. Beni bulamayınca, evdekilerin bütün ısrarlarına rağmen içeri girmemiş "Selam söyleyin" demiş ve o yağmurlu havada dönmüş gitmiş! Ertesi gün, kendisinden özür dilemek istedim.

- "Bir söz, ya ölüm veya ona yakın bir felaketle yerine getirilmezse mazur görülebilir, dedi ve benimle altı ay dargın kaldı "

Cenabı Hak bizleri ahde vefa kervanının yolcuları olarak topluca, cennetinde buluşturduğu mü'minlerden eylesin.

"Allah'ım! Ben Sen'in kulunum. Gücüm yettiği kadar ahbine ve va'dine sadakat gösteriyorum!" (Buhari, Davet, 16) diye istiğfar ederdi.

Kur'an-ı Kerim gerekse Resulullah'ın sünneti seniyesi son derece kuvvetli ve tesirli izler bırakmıştır. Uzun müddet bu izler İslam devletinin ve Müslümanların umumi karakteri haline gelmiştir.

Ahde Vefa, Mü'minlerin Temel Özelliklerindendir

İman, uyulması, yerine getirilmesi gereken bir akitir. Çünkü mü'min, Allah'a iman ettiğini söylediği andan itibaren bir takım mükellefiyetlerin altına girdiğini de taahhüt etmiş olur. Dolayısıyla mü'min, iman ettiği andan itibaren bu taahhütleri yerine getirmekle mükelleftir. Zaten dinin esası da, Allah'a iman etmiş olmak da bunu gerektirir. İman, aynı zamanda bir ahiddir; ahid ise bir sorumluluk, bir mükellefiyettir. Zaten ahid, hem Allah'ın insanlara teklif etmiş olduğu hükümleri ve hem de insanların Allah'a karşı veya Allah namına birbirlerine karşı yerine getirmeyi taahhüt etmiş oldukları hususları kapsar. Kur'an-ı Kerim'de "Allah'ın ahidini yerine getiriniz" (En'am, 6/152) buyurulmaktadır.

İslam dini, ahid ve akitlere çok önem verir ve taraflardan, yapılan sözleşmelerine sadık kalmalarını ister. Onun için bu hususta gerek Kur'an-ı Kerim'de ve gerekse hadisi şeriflerde Müslümanlar defalarca uyarılmış, güven ortamına zarar verecek, kişilerin birbirlerine karşı olan itimatlarını sarsacak davranışlardan, verdikleri sözleri yerine getirmemekten, yaptıkları sözleşmeleri bozmaktan men edilmiştir.

Allah'ü Teâlâ Kur'an-ı Kerim'de müminlerin vasıflarını açıklarken şöyle buyurmuştur;

"Onlar, Allah'a verdikleri sözü yerine getiren ve sözleşmeyi bozmayanlardır" (Ra'd 13/20).

Mü'minin Suresinde, "mü'minlerin, Allah'a verdikleri sözün gereği olarak ibadetlerine devam ettikleri, faydasız işlerden ve boş sözlerden yüz çevirdikleri, ırzlarını; namus ve haysiyetlerini, emanetleri koruyup verdikleri sözleri yerine getirdikleri" (23/1-8);

Mearic suresinde ise: "Emanetlerine ve ahitlerine riayet edenler; Şahitliklerini (dosdoğru) yapanlar; Namazlarını koruyanlar; İşte bunlar, cennetlerde ağırlanırlar." (El Mearic, 70/32-33)

Bir Müslüman'ın yapacağı ya da yapması gereken işler, Allah'ı Teâla tarafından konulmuş ölçülere uygun olmak zorundadır. Çünkü Allah'a vermiş olduğu ahid bunu gerektirmektedir. Bu ölçülerin dışına çıkmak ya da bu ölçülerini esnetmek/gevşetmek, Müslüman'ın Allah'a verdiği ahdi sıkıntıya sokar. Çünkü bir Müslüman, gerek bir Cemaat/topluluk, gerekse bir birey olarak, Allah Teâlâ'ya ya da Müslümanlara verdiği ahidde/sözde Allah'ı da üzerlerine kefil yapmaktadır. Bu ise, ağır bir yük ve ağır bir sorumluluktur. Bu sorumluluk ise, tercihe de bırakılmamıştır; yerine getirilmesi imanî bir gereklilik ve sorumluluktur. Dünyevi bir takım çıkarlar için veya bir başka nedenle, bu sorumluluğun yerine getirilmemesi Rabbimizin ikazını gerektirir. Nitekim;

"Allah'ın ahidini ucuz bir değere karşılık satmayın. Eğer bilerseniz, Allah katında olan sizin için daha hayırlıdır." (Nahl, 16/95)

"Ahidleştiğiniz zaman, Allah'ın ahidini yerine getirin, pekiştirdikten sonra yeminleri bozmayın; çünkü Allah'ı üzerinize kefil kılmışsınızdır. Şüphe yok Allah, yapmakta olduklarınızı bilir." (Nahl, 16/91)

Ahdi Bozmak

Kur'an-ı Kerim, ahde vefayı emreder. Ahdi bozmayı, vefasızlığı yasaklar. Hatta bazı örnekler vererek ahdi bozmayı kınar. Bazı kimselerin ahidlerini bozarken kendilerince gösterecekleri sebepleri de reddeder.

"İpliğini iyice eğirip katladıktan sonra söküp bozan kadın gibi olmayın. Bir ümmetin sayıca daha çok olmasından ötürü yeminlerinizi aldatma vasıtası yapıyorsunuz. Allah, onunla sizi

"Allah'a verdikleri sözü kuvvetle pekiştirdikten sonra bozanlar ve Allah'ın riayet edilmesini emrettiği şeyleri terk edenler ve yeryüzünde fesat çıkaranlar... İşte lânet ve kötü yurt (cehennem) onlar içindir." (Ra'd, 13/25)

imtihan eder. Kıyamet günü, ihtilâf ettiğiniz şeyleri elbette beyan edecektir." (en-Nahl, 16/92)

Bir Müslüman'ın verdiği söz, gerçekten Allah'a verilmiş bir sözdür. Müslüman, Allah korkusu taşıdığından ahidini bozmayı düşündüğü an, Allah'ın kendisini hesaba çekeceğini düşünerek bundan vazgeçer. Çünkü ahidine

sadık kaldığında Allah katında kendisi için hayırlar hazırlandığının şuurundadır.

"Allah'ın ahidini az bir pahaya satıp değişmeyin. Eğer bilerseniz Allah katında olan sizin için daha hayırlıdır." (Nahl, 16/95)

Ahde vefa, verdiği sözde durmak, yaptığı anlaşmaya sadık kalmaktır. İnsanın önemli karakterlerinden, kişiliğini oluşturan değerlerden biri de vefalı oluşudur.

Ahde vefa dindendir. Vefasızlık edip ahidini bozmak ise haramdır. Herhangi bir şeyi yapmak için söz verip de o şeyi yapmayan kişiye "Ğâdir", (vefasız) denir. Vefasızlık ise, münafıklık alâmetlerindendir. Bu gibilere Allah Teâlâ'nın da lâneti vardır. Nitekim Cenabı Hak bir ayetinde şöyle buyurmaktadır:

"Allah'a verdikleri sözü kuvvetle pekiştirdikten sonra bozanlar ve Allah'ın riayet edilmesini emrettiği şeyleri terk edenler ve yeryüzünde fesat çıkaranlar... İşte lânet ve kötü yurt (cehennem) onlar içindir." (Ra'd, 13/25)

Ahde vefa hususunda dikkat göstermek ve canı pahasına da olsa ahidini bozmamak kişinin imanının kemalini gösterir. Çünkü ahde vefa, kâmil müminlerin işidir. Vefasız olanlar, yalancı ve şahsiyeti zayıf, nankör kişilerdir. Bu kötü vasıflı kişilerle, ciddi işler, kan ve can isteyen davalar yürütülemez.

Dünyada da, ahirette de sonları rüsvallıktır. Ahde vefa ile ilgili birkaç ayeti şöyle sıralayabiliriz:

"Ey iman edenler! Akitlerin gereğini yerine getirin." (Maide: 1)

"Anlaşma yaptığınız zaman, Allah'ın ahidini yerine getirin. Ve Allah'ı üzerinize şahit tutarak, yeminleri pekiştirdikten sonra bozmayın. Şüphesiz Allah, yapacağınız şeyleri iyi bilir." (Nahl, 16/91)

"Muhakkak ki sana biat edenler, ancak Allah'a biat etmektedirler. Allah'ın eli onların eli üzerindedir. Kim ahdini bozarsa ancak kendi aleyhine bozmuş olur. Kim de Allah'a verdiği ahde, vefa gösterirse, Allah ona büyük bir mükâfat verecektir." (Fetih, 48/10)

"... Verdiğiniz sözü de yerine getirin. Çünkü verilen söz sorumluluğu gerektirir." (İsra, 17/34)

Bu ayetlerde de belirtildiği gibi ahdi bozmak, ahdin gereğini yerine getirmemek haramdır. Her şeyin bozulduğu, nefis, şahsî görüş ve menfaatlerin ön plâna çıkarıldığı zamanımızda Müslümanlar, söz vermenin ve ahde vefanın dini bir vecibe ve Müslüman'ın en belirgin vasfı olduğunu asla unutmamalıdır. Verilen sözün bir akit ve akdi bozmanın da münafıklıktan bir alamet olduğu çok iyi bilinmelidir. Bu hususta, Resulullah (sav) şöyle buyurmaktadır:

"Dört şey kimde bulunursa, o kişi, halis münafık olur. Kimde bunlardan biri bulunursa, onu bırakana kadar kendisinde münafıklıktan bir haslet kalmış olur: Kendisine bir şey emanet edildiği zaman hıyanet eder, bir şey söylediği zaman yalan söyler, ahidleşince sözünde durmaz, (bir kimse ile) hasımlaşınca haktan ayrılır." (Müslim)

Ahdi Bozmanın Durumu

Davranışlarımızın boyutlarını belirleyen Kur'an-ı Kerim açık ve net olarak " ahde vefa"nın mü'minlerin özelliklerinden olduğunu belirler. Yine çok açık ve net bir şekilde de "ahde vefasızlık" ya da " ahdi nakz"ın onların vasıflarından olmadığını değişik, müşahhas misallerle bize bildirir.

Nasıl ki namaz, oruç, emri bil maruf nehyi anil münker Müslümanların değişmez vasıfları ise, ahde vefa da (bu ister Allah ile yapılan andlaşma olsun, ister fertler veya devletlerarası ilişkilerde mevzu bahis olsun) mü'minin değişmez vasıfları arasında yer almaktadır. Nasıl ki mükellef olduğumuz ibadetleri yapmamak dünyevi

Ahdi bozmak, ahdin gereğini yerine getirmemek haramdır. Her şeyin bozulduğu, nefis, şahsî görüş ve menfaatlerin ön plâna çıkarıldığı zamanımızda Müslümanlar, söz vermenin ve ahde vefanın dini bir vecibe ve Müslüman'ın en belirgin vasfı olduğunu asla unutmamalıdır. Verilen sözün bir akit ve akdi bozmanın da münafıklıktan bir alamet olduğu çok iyi bilinmelidir.

ve uhrevi bir sorumluluk getirecektir, aynı bunun gibi ibadet olayı içinde bir yeri olan ahdi yerine getirmeme de, bu anlamda bir sorumluluk getirecektir. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de;

"Ahdinizi tastamam yerine getirin. Zira ahdi yerine getirmemekten sorumluluk vardır" buyurulmaktadır. (İsra, 17/34)

Bu sorumluluğun yanında ahde vefanın veya vefasızlığın toplumsal bir boyutu vardır. Öyle ki ahde vefa göstermeme Müslümanlar arasında güveni zedeler, beraberliğe gölge düşürür, istikrarsızlığa vesile olur. Ayrıca bu

kişisel zaaf, salt kendi yanında kalmaz, hem dünyada hem de ahrette karşılığını görür. Ya da sahtekârlıkla suçlanır, ahrette de herkesin baktığında ne olduğunu anlayacağı bir "Alamet-i Farika"sı olacaktır.

Abdullah (ibn Mes'ud) ile Enes ibn Malik'den rivayet edilen bir hadisi şerifte Resulullah (as)'ın ahdini bozan her kişi için kıyamet gününde (halk arasında teşhir olmak üzere) bir alamet vardır" buyurduğu rivayet olmuştur. (Sahih-i Buhari, c.8.s.477)

Allah'a verdikleri ahdi bozan insanlar önceki ümmetlerden Yahudiler, Hristiyanlardır, bu ümmetten de münafıklar ve ahde vefa etmeyen, onda ciddi olmayan Müslümanlardır.

Allah'ü Teâlâ Yahudiler için şöyle buyurmaktadır:

"Hani sizden kesin söz almış ve Tur'u üstünüze yükseltmiştik (ve): "Size verdiğimizize (Kitaba) sımsıkı yapışın ve dinleyin" (demiş-tik). Demişlerdi ki: "Dinledik ve başkaldırdık." Küfürleri yüzünden buzağı (tutkusu) kalplerine sindirilmişti. De ki: "İnanıyorsanız, inancınız size ne kötü şey emredip-önermektedir?" (Bakara, 2/93)

"Onlar, ne zaman bir ahidde bulunmuşlarsa, içlerinden bir bölümü onu atıp-bozmadı mı? Hayır, onların çoğu iman etmezler." (Bakara, 2/100)

Hristiyanlar için de şöyle buyurulmaktadır:

"Ve: "Biz Hristiyanlar" diyenlerden kesin söz almıştık. Sonunda onlar kendilerine hatırlatılan şeyden (yararlanıp) pay almayı unuttular. Böylece biz de, kıyamete kadar aralarında kin ve düşmanlık saldık. Allah, yapageldikleri şeyi onlara haber verecektir." (Maide, 5/14)

Münafıkların durumu ise şöyledir:

"Andolsun, onlar sürülüp çıkarılacak olurlarsa, kendileri onlarla birlikte çıkmazlar. Onlara karşı savaşırsa da kendilerine yardımda bulunmazlar; yardım etseler bile (arkalarına) dönüp-kaçarlar. Sonra kendilerine yardım edilmez." (Haşr, 59/12)

Medine'de İslam cemaatine yakınlığı ile tanınan, ama söz ve davranışlarıyla ancak münafıklarla yaraşır bir iş yapanlar hakkında ise Allah Teâlâ şöyle buyurur:

"Onlardan kimi de: "Andolsun, eğer bize bol ihsanından verirse gerçekten sadaka vereceğiz ve salihlerden olacağız" diye Allah'a ahdetmişti.

Onlara kendi bol ihsanından verince ise, onunla cimrilik yaptılar ve yüz çevirdiler; onlar böyle sırt dönenlerdir.

Böylece O da, Allah'a verdikleri sözü tutmamları ve yalan söylemeleri nedeniyle, kendisiyle karşılaşacakları güne kadar, kalplerinde nifakı (sonuçta köklü bir duygu olarak) yerleşik kıldı." (Tevbe, 9/75-77)

Kısacası İslam'da sözleşmelerin çiğnenmesi haramdır. Yüce Allah yapılan sözleşmelerin gereklerinin yerine getirilmesini vacip kılmıştır. Ayet ve hadisler bu yolda ölçüler koymuş ve fertleri sözleşmelerine uymaya çağırmıştır:

"Ey iman edenler! Akitleri titizlikle yerine getirin. Size dört ayaklı tüm otlayan hayvanlar helâl kılındı, ancak size okunanlar ve ihramlıyken avlanmayı helâl kılmamamız başka. Şüphesiz Allah dilediği hükmü koyar." (Maide, 5/1)

"Ahde vefa edin. Çünkü ahid bir sorumluluktur." (İsra, 17/34)

Müslüman, verdiği sözün, gerçekten Allah'a verilmiş bir söz olduğunu bilir ve ona göre hareket eder. Bundan dolayı da ahidini bozmaz, gereğini yerine getirir. Çünkü Müslüman, makul ve kabul edilebilir bir gerekçesi olmadığı takdirde, ahidini bozması halinde Allah tarafından hesaba çekileceğini bilir.

Bu apaçık bir gerçektir ki akıllı, sadık ve inanmış kimseler ahde vefa gösterirler, bilmeden istemeden bozmak dışında ona aykırı davranmazlar. İyice sağlamlaştırdıktan sonra ahidini bozan kimseler hakkında Kur'an-ı Kerim'de şöyle bir misal getirilir:

"İpini kuvvetle eğirdikten sonra bozup-çözen (kadın) gibi olmayın." (Nahl, 16/92)

Müslüman, verdiği sözün, gerçekten Allah'a verilmiş bir söz olduğunu bilir ve ona göre hareket

eder. Bundan dolayı da ahidini bozmaz, gereğini yerine getirir. Çünkü Müslüman, makul ve kabul edilebilir bir gerekçesi olmadığı takdirde, ahidini bozması halinde Allah tarafından hesaba çekileceğini bilir.

Sonuç Olarak:

Yukarıdan beri anlatılanlardan da anlaşılacağı üzere, ahid, ahidleşme ve ahde vefa ya da yaygın olarak bilinen şekliyle söz verme, sözünde durma, vefakâr olma özelliği, bir Müslüman'da bulunması gereken en temel özelliklerdendir. Allah'ı Teâlâ da, bu özellikleri taşıyan fertleri ya da toplumları sever ve kendilerinden razı olur. Zaten Allah'ın razı olacağı bir toplum da, bu özellikleri taşıyan, ahidine sadık, vefakâr Müslümanlar tarafından ancak inşa edilebilir. Bugün eğer, Müslümanlar tarafından böyle bir toplum oluşturulamamışsa/ oluşturulamıyorsa, bunun temel nedeni, bu özelliklerin yani ahde vefa duygusunun kayboluşundan kaynaklanmaktadır. Hatta bir buçuk milyar nüfusu olduğu söylenen Dünya Müslümanlarının, bugün zelil bir şekilde, emperyal ve Siyonist güçlerin işgali ve tasallutu altında yaşamak zorunda kalmalarının nedeni de, yine Allah'a verilen ahdin gereğinin yerine getirilememesinden kaynaklanmaktadır.

Allah'a verilen ahdi ve bu ahdin sorumluluğunu unutan veya gereğini yerine getirmeyen bir toplum, zaten zillet içerisinde yaşamayı da hak eden bir toplumdur. Çünkü ahde vefa duygusunu unutmuş bir topluma Allah, rahmet de etmez, merhamet de etmez.

Üzülerek belirtelim ki Müslümanlar olarak bizler de, kendi aramızda ahde vefa duygusunu kaybettiğimizden ya da yeterince yerine getiremediğimizden dolayı sıkıntılar, problemler yaşamaktayız. Müslümanlar olarak şu ya da bu nedenle birbirimizin kıymetini bilmez hale gelmiş, ufak tefek hata ve yanlışlarımızdan dolayı Fetih Suresindeki (48/29) ayeti tersine çevirerek birbirimize karşı şedid yaklaşabilmekteyiz. Yıllardır birlikteliğimiz, kardeşliğimiz, bir arada, bir takım zorluklara omuz verişimiz, bazı tehlikelere birlikte göğüs gerişimiz hemen çabucak unutulabiliyor ve yapılan küçücük bir hata bile büyütülerek bölünmeler/parçalanmalar ve vefasızlıklar yaşanabiliyor. İşin üzücü tarafı bu kadarla da

kalınmıyor, ilişkilerde selam sabah da kesilerek birbirine adeta düşman hale gelinebiliyor. Kardeşlik, Müslümanlık, cemaat, ahid ve bu konudaki Allah'ın diğer emirleri bir çırpıda unutuluyor! Birbirimizin hatalarına ve yanlışlarına karşı mensubu olduğumuz din, gece gibi olmamızı emrederken, bunları açığa çıkarmayı, aleyhte kullanmayı bir marifet haline getirmekteyiz. Evet, ne yazık ki, ahde vefa ve bunun gerektirdiği bu güzel özellikler, bu güzel hasletler hep sözde kalmış, nedense Müslümanlar arasında bir türlü pratiğe aktarılmamıştır! Sanki bu özellikler sadece o 'Örnek Kur'an Nesli' sahabenin özellikleriymiş, bizleri hiç ilgilendirmiyormuş gibi geliyor. Oysa bir zamanlar bu güzel özellikler, ümmeti kıyama kaldırmış ve yeryüzünde İslam'ın anlatılmadığı/ulaştırılmadığı –neredeyse- bir karış toprak parçası bile bırakılmamıştı.

Yeniden ümmet olarak ayağa kalkmamız, ancak sorumluluklarımızı hatırlamak ve ahdimize sadık kalmakla mümkün olabilir. Bunun gereği olarak da, birbirimize karşı müsamahakâr ve kâfirlere karşı ise şedid olmak durumundayız. Oysa bugün bizler, kâfirlere, müşriklere gösterdiğimiz tahammülü, sabrı ve hoşgörüyü, bir kardeşimize gösteremez hale gelmişiz. Bu nedenle bizlerin, bugün, Müslümanlar olarak başımıza

Yeniden ümmet olarak ayağa kalkmamız, ancak sorumluluklarımızı hatırlamak ve ahdimize sadık kalmakla mümkün olabilir. Bunun gereği olarak da, birbirimize karşı müsamahakâr ve kâfirlere karşı ise şedid olmak durumundayız. Oysa bugün bizler, kâfirlere, müşriklere gösterdiğimiz tahammülü, sabrı ve hoşgörüyü, bir kardeşimize gösteremez hale gelmişiz. Bu nedenle bizlerin, bugün, Müslümanlar olarak başımıza gelen musibetlerden dolayı kızmaya, hayıflanmaya hakkımız hiç yok!

gelen musibetlerden dolayı kızmaya, hayıflanmaya hakkımız hiç yok! Gerçi, artık zaten kız(a)mıyoruz da! Tepkilerimiz gittikçe azaldı, sıradanlaştık, neredeyse münkerle hatta küfürle, şirkle yan yana, iç içe yaşar hale geldik. Her şeye, her düşünceye müsait; öyle de olur, böyle de olur bir hale geldik/getirildik! Allah'ın gönderdiği dini değil de, başka bir din bize dayatıldı, kimilerimiz de ufak tefek tepkilerden sonra bu yeni nevezuhur dini –Allah korusun- kabullenir hale geldik. İçinde yaşadığımız bu hale kızanlarımız, tepki gösterenlerimiz de, çoğunlukla suçu ya Siyonistlere ya da emperyal kâfir güçlerin üzerine atarak kızgınlığımızı gidermeye çalıştık. Bu eli kanlı

katiller güruhunun hiç günahı yok demiyorum, elbette ki vardır; ancak bilinmelidir ki zaten bu, onların görevidir. Ama bütünüyle de suç bunlardır diyerek rahatlamaya hiç birimizin de hakkı yoktur. Vurulacakensemiz, Malik Bin Nebi'nin deyimiyle 'sömürülmeye müsait olma' halimiz yoksa, bir tarafa vurulduğu zaman diğer yanığımızı çevirmiyorsak bu kâfirler güruhu, bırakın topraklarımızı işgal etmeyi yanımıza bile yaklaşamazlar. Bugün topraklarımız, yani bütünüyle İslam coğrafyası işgal altında ve yangın yerine dönmüşse, biraz da –belki de çoğunlukla- suçu kendimizde aramalıyız.

Ahde vefa göstermek, bize yapılan iyilikleri unutmamak akidemizin bir gereğidir. Bu, tercihimize de bırakılmamıştır. Bunu yapmadığımız zaman, bilmeliyiz ki yapmadığımız oranda sorumluyuz ve mahşer günü bundan dolayı da hesaba çekileceğiz. Rabbimiz Müminlerin özelliklerinden bahsederken "Onlar ahidini yerine getirirler ve verdikleri kesin sözü (misakı) bozmazlar" "Yine onlar, Allah'ın sürdürülmesini emrettiği ilişkileri sürdürürler. Rabblerinden korkarlar ve kötü hesaplaşmadan ürkerler" (Ra'd, 13/20-21) buyurmaktadır.

Allah'a verdiğimiz ahid, sadece ve sadece kendisine ibadet etmemizi ve bu ibadete hiçbir

gücü, hiçbir otoriteyi ortak etmememizi emretmektedir. Hayatımızın her anını, yapacağımız her işi, atacağımız her adımı ve kuracağımız her ilişkiyi – velev ki aleyhimize bile olsa- bu kulluk bilinciyle yapmamız gerektirmektedir.

Allah’a verdiğimiz ahidde, kula kulluk yoktur. Tam tersine Rabbimiz, yeryüzünün hiçbir yerinde kula kulluğun en küçük emaresi bile kalmayınca kadar mücadele etmemizi emretmektedir. Nitekim ‘din yalnız Allah’ın oluncaya ve fitne yeryüzünden kalkıncaya kadar mücadele edin’ ayeti de bunu buyurmaktadır.

Allah’a verdiğimiz ahid, kardeş olmamızı, ilişkilerimizi kardeşlik temeli üzerine kurmamızı emretmektedir. Tıpkı, ‘Ensar ve Muhacir’ kardeşliğinde olduğu gibi. Zaten ‘Ancak Mü’minler kardeşler’ ayeti de bunu emretmektedir. Allah’a verdiğimiz ahidin bir gereği olarak, her türlü farklılığımıza rağmen ve dünyanın neresinde yaşıyor olursak olalım birbirimizi kardeş bilmek ve gereğini yerine getirmekle mükellefiz. Bir Hadis-i Şerif’te de Allah Resulü şöyle buyurmuştur; ‘İman etmedikçe cennete gidemezsiniz, birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olmazsınız.’ Kırınlıklarımızı, husumetlerimizi, kavmi, mezhebi farklılıklarımızı bir tarafa bırakarak kardeş olmak ve kardeşçe davranmak Allah’a verdiğimiz ahidin bir gereğidir. Bu, iman etmiş olmamızın, sahip olduğumuz akidenin de bir gereğidir.

Allah’a verdiğimiz ahid, ümmet olmamızı emretmektedir. ‘Ve işte bu sizin ümmetiniz bir tek ümmet ve ben de sizin Rabbinizim. Öyle ise benden sakının.’ (23/52) ayeti bunu teyid etmektedir. İslâm dini, bir ümmet dinidir. Ümmetçi olmak, vahdeti gerçekleştirmek, ihtiyarî değildir, tersine şer’i bir sorumluluk, akidevî bir gerekliliktir. Bu, ‘Ben Müslüman’ım’ diyen hiç kimsenin vazgeçmeyeceği, erteleyemeyeceği bir sorumluluktur. Ancak bu gerçekleşti (rildi) ği zaman, Müslümanlar, Allah’a verdikleri ahidin gereğini yerine getirmiş olurlar.

Allah’a verdiğimiz ahid, birbirimize karşı hoşgörölü, müsamahakâr davranmayı, kâfirlere, müşriklere karşı ise şedid davranmamızı (Fetih, 48/29), ehli kitabı dost edinmemizi (Maide, 5/51) emretmektedir. Birbirimize karşı Müslüman’ca davranmanın, kardeş olmanın getirdiği bir takım mükellefiyetler vardır, bunları unutmadan, aksatmadan yerine getirme sorumluluğumuz bulunmaktadır. Bir Hadis-i Şerif’te ‘kıldığınız namaz son namazınızmiş gibi

kılın’ buyuruyor. Birbirimize karşı söylediğimiz bir söz ya da yaptığımız bir hareket, takındığımız bir tavır, son sözümüz, son hareketimiz ve son tavrımız olabilir. Onu düzeltmeye, kardeşimizden helallik dilemeye zamanımız olmaya-bilir. Allah’ın huzuruna haklı ya da bir kardeşin kalbini kırarak gitmek, herhalde hesaptan korkan hiç kimsenin arzulayacağı bir şey olamaz.

Allah’a verdiğimiz ahid, gıybeti, dedikodu-yu, tecessüsü, sui-zannı, alaya almayı, lakab takmayı yasaklamaktadır. Müslümanlar, Allah’a verdikleri ahidi düşünerek, bu kötü özelliklerden uzak durmaları gerekmektedir.

Eğer ben Müslüman’ım diyen insanlar, -gerek Allah’a ve gerekse birbirlerine verdikleri-ahidlerinin gereğini yerine getirmiş olsalardı, bugün İslam dünyasında devam eden insanlık dışı işgal ve istilalar devam etmezdi; Mısır’da darbe, Suriye’de her gün çoluk, çocuk ve kadın demeden bir katliam gerçekleştirilemezdi. ABD de kılcal damarlarımıza kadar bizi ya da hiçbir İslam toprağını sömüremezdi. Siyonist İsrail de, bir hançer gibi bağrımıza saplanamazdı. Çünkü dünyanın neresinde olursa olsun ben Müslüman’ın diyen herkes, bu işgal ve istilalara karşı yekvücut halinde mücadele etmeyi ahidlerinin bir gereği olarak bilirlerdi.

O halde, bugün, bu vesileyle tekrar yeniden Allah’a olan ahdimizi hatırlayalım ve bu ahidin gereğini yerine getirmek için çaba gösterelim. Bu ahidin gereği olarak kendi aramızdaki ilişkilerimizi de yeniden gözden geçirelim; Irak’taki, Suriye’deki Müslüman kardeşimiz olduğu gibi dünyanın en ücra köşesindeki Müslüman’ın da kardeşimiz olduğu bilinciyle, onların başına gelen bir musibet bizim de başımıza gelmiş gibi acısını, sıkıntısını duyalım.

‘‘Müslümanların derdini dert edinmeyen, bizden değildir.’’

‘‘Müslümanlar bir vücudun azaları gibiydi, azalardan birisi acıdığında bütün vücut onu hissedecektir.’’

‘‘Müslüman, Müslüman’ın kardeşidir. Ona zulmetmez, onu yardımsız bırakmaz. Mümin, mümin için bir binanın tuğlaları gibidir. Onlar birbirini tamamlarlar.’’ (Riyazussalihin)

‘‘Rabbimiz, bizi ve bizden önce iman etmiş olan kardeşlerimizi başıyla ve kalplerimizde iman etmiş olanlara karşı bir kin bırakma. Rabbimiz, gerçekten sen, çok şefkatlisin, çok esirgeyicisin.’’(Haşr, 59/10)

Sıla-i Rahim ve Bireyselleşme

Cefai DEMİREL

Konular birbirleriyle farklı konular gibi gelse de, aralarında birbirlerinin zıddı, karşıtı olması bakımından bir bağ vardır. Konuları birbirlerinin zıddı ile anlatmayı uygun gördük.

Sıla-i rahim, akraba ve yakınları ziyaret etme, hallerini ve hatırlarını sorma, gönüllerini alma anlamında bir İslami terim. Kişinin kendisine yakınlığı olan kimselere iyilik yapması, onlara ihsanda bulunması anlamına gelir. Sıla kelimesi "v.s.l" kökünden masdar bir kelime olup, ulaşmak, kavuşmak, bağ gibi anlamlara gelir.

Rahim ise, acıma, koruma, şefkat manalarına gelmektedir. En geniş şekliyle akrabalık hak ve hukukunun yerine getirilmesi, kişinin baba, anne, dede, nine, kardeşler, amcalar, halalar, kardeş çocukları, dayılar, teyzeler sonra da yakınlık derecesine göre nesep bağı olan akrabalarına karşı, imkân nispetinde maddi ve manevi anlamda faydalı olmak, hizmet etmek, ilgi ve alaka göstermek, yerine göre iletişim araçlarıyla da olsa onlarla irtibatı devamlı hale getirmek gibi anlamlara gelmektedir.

Konumuzla ilgili Ayetler:

"Allah'tan korkun ve akrabalık bağlarınızı kesmekten sakının" (Nisâ, 4/I)

"Demek idâreyi ve hâkimiyeti ele alırsanız hemen yer yüzünde fesad çıkaracak, akrabalık bağlarınızı bile parçalayıp keseceksiniz öyle mi? Onlar öyle kimselerdir ki Allah kendilerini rahmetinden kovmuş da

duygularını almış ve gözlerini kör eylemiştir." (Muhammed, 47/22-23).

"Allah'a ibadet edin ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Sonra anaya, babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, akraba olan komşulara, yakın komşulara, yanında bulunan arkadaşla, yolda kalanlara, sahip olduğunuz kölelere iyilik edin. Şüphesiz Allah, kibirlenen ve övünen kimseyi sevmez." (Nisa: 4/36)

"Allah, adaleti, ihsanı ve yakınlarla yardım etmeyi emreder..." (Nahl: 16/90),

"Akrabaya, yoksula ve yolda kalmış yolcuya haklarını ver..." (İsrâ: 17/26)

Sıla-i rahim dairesine giren kimseleri genel anlamda ifade etmek gerekirse, evvela kan bağı ile veya evlenme yoluyla akraba olanlar, sonrasında ise komşular, aile dostları, öksüzler, yetimler, yoksullar ve diğer müminlerdir. **"Akrabaya, yoksula ve yolda kalmış yolcuya haklarını ver..."** (İsrâ: 17/26)

Sıla-i rahim'in en başında ana babaya hürmet gelir. **"Rabbin "Kendinden başkasına kulluk etmeyin. Ana ve babaya iyi muamele edin" diye hükmetti. Eğer onlardan biri veya her ikisi senin yanında ihtiyarlığa ererlerse onlara "öf" (bile) deme. Onları azarlama. Onlara çok güzel (ve tatlı) söz söyle."** (İsrâ: 17/23)

Müşrik bile olsa ana-babaya hürmet etme konusunu ayetler net olarak ifade etmiştir:

"Eğer onlar seni, hakkında bilgin olmayan bir şeyi (körükörüne), Bana ortak koşmaya zorlarsa sakın onlara itaat etme. Onlarla dünyada iyi geçin. Bana yönelenlerin yolunu tut. Sonunda hepinizin dönüşü ancak Banadır. O zaman size, yapmış olduklarınızı haber vereceğim." (Lokman 31/15)

Âyetten de anlaşılacağı gibi şirkte ana babaya itaat yoktur. Fakat mü'min olmasalar bile anne babaya karşı hürmet edilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Aynı zamanda her evladın ana-babaya yedirmesi, giydirmesi ve onları barındırması da üzerine düşen bir borçtur. Bu konuyu teyit eder anlamda şu hadis de oldukça manidardır.

Esmâ Binti Ebî Bekr (r.a) anlatıyor: "Müşrik olan annem gelmişti. Ona nasıl davranmam gerektiğini Peygamber Efendimiz (s.a.s.)e sordum: "Annem yanıma gelerek, benimle (görüşüp konuşmak) arzu ediyor, anneme iyi davranayım mı?" dedim. "Evet, ona gereken hürmeti göster." buyurdular." (Buhârî, Edeb 8; Müslim, Zekat, 14)

"İyiliklerin en değerlisi, insanın babası öldükten sonra, baba dostunun ailesini kollayıp gözetmesidir" (Müslim Birr, 4; Ebû Dâvûd, Edeb, 127) Yani babamızın dostlarını da görüp, gözetmemiz, onun ailesini görüp gözetmemiz de sıla-i rahim kapsamı içine girer.

"Önce en yakın akrabalarını uyar." (Şuara 26/214) Ayetinin gereği olarak, Rasul tebliğe yakın akrabalarından başlamıştır. İslamiyetin ilk yıllarında inen mekki ayetlerde, Rasul'e akrabalık ilişkilerinin gözetilmesi ve bu hususa dikkat edilmesi emredilmiştir. Tebliğe akrabalık bağlarını vesile ederek öncelikli olarak bu hedef kitleden başlanması ayrıca önemlidir. Rasûlün örnekliğinde bizlerde İslama davet'de yakın akrabalarından başlamalıyız.

Sıla-i rahimle ilgili hadislerde, Efendimiz şöyle buyurmaktadır. "Ana ve babasının ihtiyarlık zamanlarında, bunlardan birine yahut ikisine yetişip de, bunlara gereken hürmet ve hiz-

"Ana ve babasının ihtiyarlık zamanlarında, bunlardan birine yahut ikisine yetişip de, bunlara gereken hürmet ve hizmette bulunarak Cennet'i hak edemeyen kimsenin burnu yerlerde sürünsün." (Müslim, Birr: 9) **Hadis gereği ana, baba evlada bir yük değil. Cennete kolayca giriş bileti, cennete kestirme yol olarak görülmelidir.**

mette bulunarak Cennet'i hak edemeyen kimsenin burnu yerlerde sürünsün." (Müslim, Birr: 9) Hadis gereği ana, baba evlada bir yük değil. Cennete kolayca giriş bileti, cennete kestirme yol olarak görülmelidir.

"Rızkının geniş ömrünün uzun olmasını arzu eden (akrabalarını ziyaret etsin) onlarla olan bağlantısını devam ettirsin." (Buhari, Edep:12) Hangimiz ekonomik sıkıntı içinde değiliz. Kişi akrabalarını, amca, hala,

dayı, kardeşlerini ziyaret ederse, Allah Rasulü (s.a.v.) rızkının genişleyeceğini söylüyor.

"Allah'a ve ahiret gününe iman eden kimse akrabasını görüp gözet sin" (Buhârî, İlim: 37; Müslim, İmam: 74-77)

"Akrabalık bağı koparan (cezasını çekmeden) cennete giremez" (Buhârî, Edeb, 11)

"Allah'a ve âhiret gününe iman eden kimse misafirine ikram etsin. Allah'a ve âhiret gününe iman eden kimse akrabasına iyilik etsin. Allah'a ve âhiret gününe iman eden kimse ya faydalı söz söylesin veya sussun" (Riyazü's Salihin Hadis No: 316)

"Allah'a ve ahiret gününe iman eden kimse akrabasını görüp gözet sin" (Buhârî, İlim: 37; Müslim, İmam: 74-77),

"Yoksula yapılan sadaka bir sadakadır. Bu sadaka akrabaya yapılmışsa iki sadaka demektir. Biri sadaka, diğeri sıla-i rahimdir ki bu da sadaka sayılır" (Tirmizi, Zekât, 2)

"Mükafatı en hızlı verilen hayır ve iyilik sıla-i rahimdir. Cezası en hızlı verilen kötülük de zulüm ve sıla-i rahimi terk etmektir" (Ebû Dâvud, Edep: 51). Peygamberimizin akrabalarıyla olan ilişkilerinden birkaç kesit sunmak istiyorum:

Doğumunda kendisini ilk olarak emziren Ebû Leheb'in cariyesi Süveybe'yi hiç unutmamış, Mekke'de iken onu ziyaret etmiş ve ona ikramlarda bulunmuştur. Hicret edince Medine'den ona giyecekler göndermiştir. Mekke'nin Fethi'nde onun oğlunun durumunu sorup araştırmış, onun da annesinden önce vefat ettiğini öğrenmiştir.

Sütanesi Halime'yi gördükçe; "Benim anem, benim annem!" diyerek, kendisine içten sevgi ve saygı gösterip, omuz atkısını serip üzerine oturtmuş, istek ve arzularını hemen yerine getirmiştir. Hz. Hatice ile evlendiğinde, Halime Mekke'ye gelmiş, Peygamberimiz onu ağırlayıp kırk koyun ve bir deve hediye etmiştir.

Huneyn Savaşı'nda esir düşen sütkardeşi Hz. Şeyma'yi elbisesinin üzerine oturtmuş ve 'hoş geldin' buyurmuş, gözleri dolu dolu olmuş, ona sütanne ve sütbabasını sormuş, onların ölmüş olduklarını öğrenmiş, sonra Şeyma'ya şunları önermiştir: "İstersen sevgi ve saygıyla yanımda otur, istersen yararlanacağın mallar verip seni kavmine döndüreyim." Şeyma ikinci teklifi kabul etmiş ve Müslüman olarak kavmine dönmüştür. Onun bu davranışında, 60 yıl kadar sonra bile devam eden vefakârlığını görüyoruz.

Dadısı Ümmü Eymen'i sık sık ziyaret ederek kendisine "anne" diye hitap etmiştir. Yine onun için; "Anamdan sonra annem, benim ev halkımdan geride sağ kalan kimsedir." diyerek iltifat etmiştir.

Uzun bayram tatillerinde büyük şehirlerimiz boşalmaktadır. Bayram dönüşlerinde otobüs terminallerinde izdihamlar olmaktadır. Umut ediyoruz ki bu ziyaretler sıla-i rahimle sonuçlanmıştır. Haberlere baktığımızda terminallerde çuvalarla dönenler belli ki sıla-i rahim yapmışlar. Aynı haberlerin devamında Akdeniz bölgesinde otellerde doluluk oranlarının % 95'lere vardığı söyleniyor. Demek ki uzun bayram tatilleri sıla-i rahim fırsatı olarak görülmemiş.

Dünyadan, yaşamaktan zevk almamız ve hayatımızın huzurla geçmesi, akrabalık ilişkilerini canlı tutmamızla mümkündür. Uzun bayram tatillerini akrabalık bağlarımızı canlandırmak için bir fırsat bilmeliyiz.

Abdullah bin Amr (RA) şöyle dedi: "Rasulullah (sav) 'Sıla-i rahim yapan, karşılık veren değildir. Esas sıla-i rahim, karşı taraf alakasını kestiği halde onu ziyaret edendir' buyurdu." (Müslim, Tirmizî)

Rasulullah (sav) şöyle buyuruyor: "Allah'a ve ahiret gününe iman eden kimse sıla-i rahim yapar." (Buhari, Müslim)

Akrabalarımız içerisinde bizlere iyi davrananlar olabileceği gibi bizlere sıkıntı verebilenler de olacaktır. Akrabanın iyiliğine karşı iyilik göstermek güzel olsa da yeterli değildir. Bizlere

sıkıntı çıkaranlara karşı ise affedici olmalıyız. Ziyaretleşmek akrabalık bağının devam etmesine en büyük vesiledir. Bu sebeple aramızdaki diyalogları artırmak için ziyaretleşmeleri unutmayalım.

Akrabalık korunacak diye haram yollara da düşülmemelidir. Alkol almak, zinaya bulaşmak, adam öldürmek gibi dinen haram kılınan bütün yollar terk edilmelidir. Haramda fiiliyatta yarıdışlaşma, beraber olma, arada bulunan bağı gözetme diye bir husus söz konusu değildir.

"Eğer onlar seni, hakkında bilgin olmayan bir şeyi (körü körüne) bana ortak koşman için zorlarsa, onlara itaat etme." (Lokman 15) Ayetiyle şirkte ve haramda ana baba da olsalar onlara itaat edilmeyeceğini açıklamıştır.

Bireyselleşme ve çözüm yolları

Nöropsikiyatri Hastanesi Yönetim Kurulu Başkanlığı ve Üsküdar Üniversitesi Kurucu Rektörü Prof. Dr. Nevzat Tarhan'ın açıklaması:

Bencilik insanda empatiyi yok etti ve sosyal duygulara zarar verdi. Bireyselleşme kolayca bencilliğe dönüşebilir. Bireyselleşmenin bir sınırının olması lazım. Özgürüz ama sorumluyuz. Bencil, kendini beğenmiş insanların bireysel cumhuriyetlerinden oluşan topluluklar oluştu. İnsanoğlu, bencilleşmenin bedelini yalnızlık ve mutsuzluk olarak ödüyor.

Böyle durumlarda sosyal güven zayıflar, insan korkuyla yaşamaya başlar. Sosyal güven zayıfladığı için hep savunma halinde yaşayan bir insan haline gelir. Sürekli zarar görme ve aldatılma korkusu ile yaşayan bir insan haline gelir ve hiç kimse ile nitelikli, içten, candan, samimi bir ilişki kuramazlar.

Bencil insanın bir özelliği de arka planda yatan kibirdir, büyüklük hastalığıdır. Bu anlayışın en büyük zararı kişiyi yalnızlaştırmasıdır, yalnızlaşan insan depresifleşir ve mutsuz olur. Bunun sonucunda da kendi çıkarı için insan ilişkilerinde yalanı, şiddeti, aldatmayı ve diğer pek çok olumsuz davranışı doğallaştırır. Bencillik bir bakıma bütün kötülüklerin dokusuna işlemiş bir virüs gibidir. Bencil insanda zihinsel körlük vardır, realite körlüğü vardır ve kendi hatalarını görmez.

Aile içi iletişim ve akraba ziyaretlerini terkettiğimiz zaman karşılaşacağımız tablo budur. Bu hastalığın tedavisinin yolu da, sıla-i rahim yapmak, akraba ziyaretlerini sıklaştırmaktır.

Aile içi iletişimsizlik en büyük sorunlarımızdan biridir. Birbirleriyle konuşmayan aileler var. Çocuk odasında bilgisayarda oyun oynuyor, baba televizyonda maçını izliyor, anne mutfakta magazin programlarına bakıyor. Aynı evde yalnızları oynuyoruz. Aile içi iletişim asgari düzeyde, o eski aile yapısından eser kalmamış. Modern hayat, çalışma hayatının yoğunluğu ve maddi kazancın ön plana çıkması beraberinde manevi buhranları da getirdi. Toplumumuzda geniş ailelerin yerini artık çekirdek aileler aldı. Giderek daralan aile yapımız, aile bireylerinin de kabuğuna çekilip kendi alanlarını korumaya başlamasına sebep oldu. Bu durum bir gerçeği de karşımıza çıkardı: Yalnızlık. Kendini yalnız hisseden kişi karamsarlaşır, sorunlar karşısında çaresiz hissedebilir. Yardıma ihtiyacı olsa da yardım istemeyebilir. Acı ve üzüntülerimiz paylaşarak azalacaktır.

Yıllar önce duyduğumuz Amerikan hikâyesi şimdilerde bizim hikâyemiz. "Baba akşam eve gelir. Çocuk sorar, 'Baba sen saatte kaç para kazanıyorsun?' diye. Babası 'Git başımdan, ne yapacaksın ne kadar kazandığımı' diye çıkışır. Çocuk çaresiz boyun bükerek ve yatağı boylar. Biraz sonra baba pişman olur, 'Gidip şunun gönlünü alayım' diyerek çocuğun yanına gider. "Merak ettim neden sordun kaç para kazandığımı, 20 dolar kazanıyorum." Çocuk, yastığının altından 10 dolar çıkarır, babasına uzatır ve 'Benimle yarım saat oynar mısın?' diye sorar. Yıllar önce bu hikâyeyi duyduğumda, 'Evet bu bir Amerikan hikâyesi.' demiştim. Ama artık şimdilerde "bizim hikâyemiz"

Ziyaretler akrabalar arasındaki sevgi bağlarını güçlendirir. Dargınlıkları sona erdirir. Sevinç ve üzüntülerin karşılıklı paylaşılmasına, sıkıntılara birlikte çareler aranmasına vesile olur.

Yakınlarımızı bayramlar olmak üzere, zaman zaman ziyaret etmek, mümkünse hediyeler götürmek güzel bir davranıştır. Yapılan ziyareti iade etmek de gerekir.

Sıla-i rahim konusunda dikkat edilecek hususlardan biri de iyilik, karşılık bekleyerek yapılmamalı, sadece görüp gözetken yakınlarla karşı sıra-i rahimde bulunulmamalı; aksine, unutan, akrabalık bağlarını koparanlara karşı da bu görev yerine getirilmelidir. Hz. Peygamber şöyle buyuruyor: "İyiliğe benzeri ile karşılık veren kişi, tam anlamıyla akrabasını görüp gözetmiş olmaz. Hakiki sıra, kişinin kendisi ile ilgiyi kesenleri görüp gözetmesidir" (Buhârî, Edeb:15)

Bir kibrit kutusunda 40 tane çöp vardır, teker teker hepsini rahatlıkla kırabilirsiniz, fakat hepsi birlik olup kenetlenirse, 40'ını birden kırmanız mümkün olmaz.

Batılı ülkelerin (Amerika, Avrupa) bugün geldikleri nokta, komşuluk yok, akrabalık yok, aile yok, misafirperverlik yok...

18 yaşına gelen çocuk, ailesini bırakıp arkadaşlarıyla ayrı eve çıkıyor, ferdileşiyor.

Başlarda özgürlük, rahatlık hoş geliyor. İleriki yıllarda sorunlar ağırlaşmaya başlayınca altından kalkamıyor. Sorunların altında eziliyor, bunalımlara giriyor.

Bir bina, bir yapı, bir eser meydana getirmek için, tuğlaların bir araya gelmesi lazım. Tuğlalar geniş bir arazide ayrı ayrı dururken, bir yapı, bir eser, bir sanat meydana gelmiyor. Zaman içinde çürüyüp heba olup gidiyorlar.

Ama tuğlalar düzenli bir şekilde üst üste geldikçe, bir eser, bir ev, bir yapı, bir sanat meydana gelir. Bu yapı bazen sıcak bir yuva, bazen kimsesizlere barınak, açlara aşevi, gençlere spor merkezi, Müslümanlara dernek vakıf binası oluyor.

Bütün bunlar ferdileşmeyle olmuyor. Birbirlerine bağlı sosyal yapıyla oluyor.

İslam komşuluk bağları, aile bağları, akrabalık bağları, Müslümanların kardeşlik bağlarıyla, yetimlerin hakkını korumakla, yaşlılara saygı hürmet göstermekle, toplumu kompleks (bir birlerine birden fazla bağla bağlanmış olan) bir yapıya dönüştürür.

Birbirlerinin acısında beraber üzülen, birbirlerinin sevincinde beraber sevinen, maddi imkânsızlıkta birbirlerine yardımda bulunan, yemeğini komşusuyla, misafiriyle paylaşan, yolda kalmışa yardım eden, sorunlarını paylaşarak çözen, bir büyük yapı.

Batıda çekirdek aile kalmadı, bizim memleketimizde de batının bu kültür etkisi görülmekte. İslam ise çekirdek ailenin bir üstü büyük aile modeli (büyükbaba, babaanne, amca, halanın beraber olduğu 4-5 odalı evler), onunda bir üstü herkesin birbirine bağlandığı büyük köy, herkesin birbirine bağlandığı büyük şehir, herkesin birbirine bağlandığı büyük İslam devleti idealini gerçekleştirmek için proje üretmiştir. Bu projenin kaynağı da bizlere gönderilen kutsal kitabımız Kur'an'dır.

Çocukların En İyi Arkadaşı Camidir Cami!

Fatih PALA
fatihpalafatih@gmail.com

Yarıyıl tatili geldi ve okulların kapısına dayandı. Okulunu sevmeyen öğrenciler için bir bayram sevinci olur; okulunu seven, ama derslerden yorulan öğrenciler için de bir dinlenme, moral ve motivasyon depolama anlamını taşır tatiller. Tabi aynı şeyi, öğretmenler için de söyleyebiliriz sanırım.



Genellikle yaz tatilleri için belli planlar-projeler çizilir öğrenciler üzerine. Müslüman aileler, evlatlarını Camilere ve Kur'an Kurslarına gönderirler ki, okul zamanlarında öğrenmeye pek fırsat bulamadıkları dinî eğitim ve öğrenimlerini buralar vesilesiyle gerçekleştirsinsinler. Yaz tatillerindeki bu uygulamalar, öğrenciler için ikinci okul oluyor aynı zamanda. Sonuçta yine bir şeyler öğreniyorlar, bir şeylerin ödevinde bulunuyorlar. İlginçtir ki, sadece yaz tatilleri için geçerlidir bu hal. Peki, yarıyıl tatili ya da başka bir kabbulle on beş tatil denilen tatil zamanlarında, çocukların ihtiyacı olmayacak mı İslam'ın eğitim ve öğretimine? Bu soru önemli ve dikkate alınmalı olsa gerek.

İşte tam burada, Mustafa Ökkeş Evren'in Nar Yayınları'nın çocuk yayınları kuruluşu olan Nar Çocuk'tan Temmuz 2013 tarihinde çıkmış olan Arkadaşım Cami isimli çocuk romanı çalışması yardıma koşucu özellikte. Son yıllarda çocuk yayınlarına şiir, hikâye, öykü ve romanlarıyla katkıda bulunan yazarımız, bu eserinde başarılı bir dille çocukları Camilerle arkadaş kılmanın derdine düşüyor. Evet, kitapta yaz günlerine yönelik yapılacak uygulamaların ağır bastığı doğru. Ama bunun, kışa denk gelen on beş tatilde de dikkate alınması gerektiği, ayrı bir 'doğrumuz' olmalıdır. Bunu da şimdiden hatırlatmış ve on beş tatillerimizin de dolu dolu geçivermesi için hazırlık yapmış olalım. Hatta ve hatta her hafta ulaştığımız iki günlük haf-tasonu tatillerimiz için de geçerli bu değişimimiz.

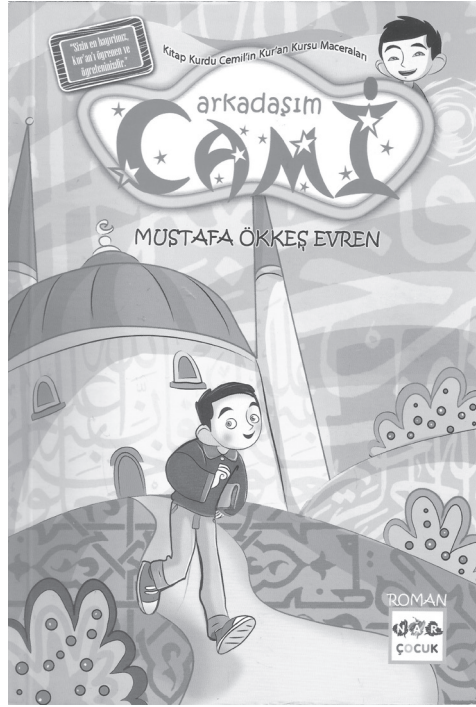
Değerli yazar Evren, bir anlamda kendini, kendi çocukluğunu ya da idealindeki çocukluğu yansıttığı bu güzel ve sevimli çalışmasında, evlatlarına hem örnek olan ve hem de kendi çocukluk hatıralarını onlara her günün akşamında vakit buldukça anlatan bir babayla muhatap ediyor okuyucuyu. Minik yüreklerin pürdikkat ve pürheyecanla ve dahi büyük bir merakla dinledikleri babaları, neler yaşamış neler! Yaşadıklarının içinde, çocuklara en ilginç ve en unutulmaz gelen, küçük bir çocukken Cami ile olan arkadaşlığıdır. Eve giderken yaşadığı güzel duyguları Cami'ye giderken de aynısıyla yaşaması, onun Cami'yle olan yakınlığının bir işaretiymiş. Bir çocuğun; akşam olduğunda, oyun bittiğinde, hava soğuduğunda, acıktığında, susadığında, düşüp dizini kanattığında, yorulduğunda,

okul paydos olduğunda eve giderken ki duygusu nasılsa, onun Cami'ye giderken yaşadığı duygu da aynı olurmuş.

Cami'ye giderken hiç yabancılık çekmemiş, kendini yalnız ve mahzun hissetmemiş; aksine sıcak ve güvenli bir evdeymiş hissine kapılmış. Çünkü ona, Cami'nin Allah'ın evi olduğunu öğretmişler. İnsanın Allah'a en yakın olduğu zaman, çocukluk zamanıymış. Bundan dolayı çocuklar orada rahat davranırlarmış, oraya giden çocuklar güvenlik ve esenlik duygusu içerisinde büyürlermiş. Ve roman kahramanlarından birisi olan baba da, işte bu duygularla büyümüş. Kendine hep güven duymuş. Cami'de saygıyı, sevgiyi, edebi öğrenmiş. Saf tutmayı, safları sıkılaştırmayı, tespih dağıtmayı, cemaatin ayakkabılarını düzeltmeyi öğrenmiş. Böylece de, daha o yaşlardayken büyükler tarafından adam yerine koyulur ve bundan ötürü de çok sevinir ve tarifi imkânsız olan müthiş duygulara kapılmış.

Bu güzel baba, bir de şunun üzerinde durur çocuklarına konuşurken; okul arkadaşlığından, asker arkadaşlığından ve iş arkadaşlığından hep bahsedildiğini; ama Cami arkadaşlığından hiç bahsedilmediğini söyler. Oysa Cami arkadaşlığı da önemlidir çocuklar için; belki de önem sırasında en başta. Otuz beş-kırk yıl önce aynı Cami'de beraber Kur'an öğrenilen, Ramazan ayında Teravih Namazı için en arka safta durulan, birbirini dürtükleyip kıkır kıkır gülüşülen arkadaşlıklar da anlatılmalı, hatırlanmalıdır.

Tabi bu anlatılanlar, daha çok küçük yerleşim bölgelerinde oluveriyor. Maalesef şehirlerde çocuklar Camilerden, Camiler de çocuklardan mahrum kalıyor. Bu anlamda mahalle ve köy çocuklarını ve hatta Camilerini şanslı görmek gerek. Onların birbirleriyle buluşmaları daha kolay ve daha doğal olmaktadır. Ya büyük şehirlerin Camileri, Ulu Camileri, Çarşı Camileri... Onlar, ancak bayramdan bayrama, kandilden kandile buluşur oldular çocuklarla. Çünkü şe-



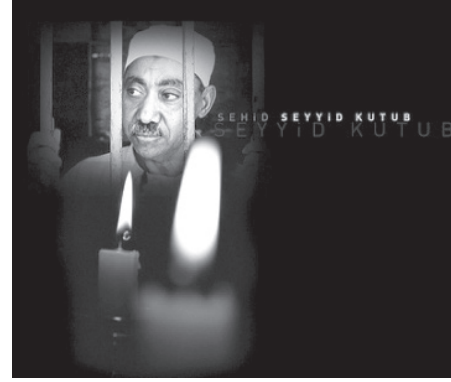
hirlerin her yanını alışveriş merkezleri kaplamış; araçların çokluğundan, binaların büyüklüğünden Camiler görülmez olmuş.

Ebeveynler, çocuklarını şimdiden camilere, cemaate ısındırmak için bu tatil günlerini büyük bir fırsat olarak bilmeliler. En güzel ve en kıymetli meyve olan çocuklar, yaşken eğilmeliler, küçümen başlarını her bir şeyin Sahibi, İlahı ve Rabbi olan Allahu Teâlâ'nın huzurunda eğmeliler ki; büyüyünce hiçbir zulmün, şirkin, küfürün ve fuhşun karşısında eğilmesinler, bir elif gibi dimdik dursunlar. Dik durmanın şartı, yüce Yaratıcının karşısında hep eğik

olmaktır. Ve yoldan sapmışlara örnek ve öncü olsunlar. Yarın Müslüman ebeveynlerin göçüp gittiklerinde, dünyayı kendilerine emanet olarak bırakacakları yavrular, imanlarının gereği olarak salih ameller ile dünyayı ihya ve inşa edebilme gücüne ve yetisine sahip olabilmeliler. Bunun için de verilmesi gereken mücadelenin en büyüğünü ve en güzelini vererek yarının umudu olacak donanımlı yavrulara yatırım yapılmalıdır. Her ev ve dolayısıyla her anne baba, yarınlar için birer "umut yetiştirme"nin derdini her dem taşımalı ve üzerlerinde hep diri ve taze tutmalıdırlar. Tutarlarsa Rasulullah efendimizin sadaka-ı cariye olarak bildirdiği müjdelerden birine sahip olmanın ecrini yakalamış olacaklardır dar-ı beka'da.

Bu denli hakikatleri hatırlamamıza ve böylece siz dost, kardeş ve arkadaşlarımıza hatırlatmamıza vesile olan yazar Mustafa Ökkeş Evren, Arkadaşım Cami isimli eserinden dolayı büyük bir teşekkürü hak ediyor. Hem anne-babaların hem de çocukların bir nefeste okuyabileceği bir roman çalışması çıkarmış. Elleri, emeğine ve mümin yüreğine sağlık yazarımızın, yazar amcamızın. Yazarın bu eseri harici, yine çocuklara yönelik Nar Yayınları'ndan yayımlanmış Kırk Yağmur Damlası (Şiir-2013), Naribik (Öykü-2013), Bir Oruç Masalı (Şiir-2013), Kırk Hazine (Deneme-2012) eserleri de ayrıca okunulmayı hak ediyor.

Şehâdetinin Yıldönümünde Seyyid KUTUB'a Bin Selâm!



Ubeydullah TOPRAK

"Mü'minlerden öyle adamlar vardır ki, Allah'a verdikleri söze sadık kaldılar. Onlardan kimi (Allah yolunda şehid edilmek suretiyle) adağını yerine getirdi, kimi de (şehid olmayı) beklemektedir. (Ahidlerinde) hiçbir değişiklik yapmamışlardır" (Ahzâb, 23)

Rahmetli Seyyid Kutub'un 29 Ağustos 1966 yılında Mısır'daki Abdunnasır Rejimi tarafından şehid edilmesinden bu yana 49 yıl geçti. Kur'an'la tanışmamızın rehberlerinden Kutub, şehâdetinin üzerinden geçen kırk dokuz yıla rağmen, Müslümanların referans aldığı eserleriyle ölümsüzleşti.

Bazı insanlar vardır ki hayatlarında bir nesle öncülük ettikleri gibi ölümleriyle de bir neslin dirilişine vesile olurlar. Düşman onları öldürmekle bir ayak bağına çözdüğünü zanneder ama kendini bir çıkmaz sokağa attığını görür. Düşünceleriyle ve kararlılığıyla yetişen nesle örnek olan **Seyyid Kutub**, bu gibilere bir örnektir. Kendini feda etti ama yetişen nesillere iman ve davada kararlılığı öğretti. Küfür ve fık çamurunun her tarafı kuşattığı ortamda ondan etkilenen, onu örnek alan gençler imanî dirilişe kavuştular. Böylece bir ölüm, milyonlarca dirilişe vesile oldu.

İslâm'a inanan toplumların, siyasal, toplumsal, kültürel tüm alanlarda içerisine düştüğü cahiliyyeden, ancak yeniden Kur'an'a dönmekle kurulabileceğini belirten ve Kur'an neslinin yeniden inşası ameliyesinin, ümmetin ihyâsı için öncelikli şart olduğuna vurgu yapan Seyyid Kutub'la ilgili birçok çalışma yapıldığını biliyoruz.¹ Bütün bu

tanıtım çabalarına rağmen Seyyid Kutub'un ülkemizde yeterince tanınmadığı-özellikle yeni nesil bakımından- bir vakıdır. Özellikle on iki yılı aşkıdır iktidarda olan Ak Parti'nin gayretleriyle İslâmcıların referans çerçevesi değişti. Mevdudi, Seyyid Kutub, Said Havva'nın yerini; Yahya Kemal, Peyami Safa, A. Hamdi, Ziya Gökalp aldı. Gençler dünyaya Müslüman âlimlerin değil, sağcı muhafazakârların perspektifinden bakar oldular.

Bir de buna muhafazakâr gözüken bazı Müslüman çevrelerin bilerek veya bilmeyerek yaptıkları Seyyid Kutub düşmanlığı² ve bazı yazarların³ Seyyid Kutub'u İŞİD⁴'in veya İslâmî terör'ün baş ideologu tanımlamaları eklenince âcizane bu yazıyı kaleme almak mecburiyetinde kaldık.

kirleri ve Eserleri, Hikmet Yay., İst., 1980; Mustafa Berakat, Seyyid Kutub, Risale Yayınları, İstanbul, 1987; Fatmanur Altun, Seyyid Kutub, İlke Yayınları, İstanbul, 2011

2 Buna 'babası âlim kendisi zâlim' sözünü hak eden Müfid Yüksel'in "Seyyid Kutub'un Mekke dönemi metaforu bir tiyatro haline geldi. Kutub'un görüşü ideolojik filtreden, imbiikten geçmiş bir Selefîlik'tir. Mevdudi Kutub'a nazaran çok daha Tekfirci bir isimdir. Kur'an'a Göre 4 Terim kitabı tamamen Tekfirciliğin doktrini sayılır." (http://www.zaman.com.tr/gundem_suriye-krizinin-sebebi-neo-ittihatcilik_2306236.html) sözlerini örnek olarak gösterebiliriz.

3 <http://www.posta.com.tr/turkiye/PostaYazarHaberDetay/ISID-e-katilimler-neden-artiyor--Turkiye-nasil-onlemler-almali-.htm?ArticleID=292457>, <http://www.taraf.com.tr/yazarlar/avrupali-gencler-neden-iside-katiliyor/>, <http://farukarslan.com/yazilarim/gazetecilik-makalem/isid-nereden-kosuyor-2/>

4 İŞİD hakkında dergimizin genel yayın yönetmeni Ali Kaçar ağabeyimizin son derece aydınlatıcı yazılarını dikkatle okumanızı tavsiye ederim. Yalnızca şunu ifade edelim: Müslümanları tekfir eden ve katleden, Müslümanların Esed'den aldığı topraklara savaş açan, İslam savaş hukukuna riayet etmeyen, antlaşmalara ihanet eden İŞİD, sahip olduğu anlayışla ve gerçekleştirdiği amellerle İslam ümmetine zarar vermiştir.

1 İbrahim Sarmış, Bir Düşünür Olarak Seyyid Kutub, Fecr Yay.,Ank., 1992; H.Kamil Yılmaz, Seyyid Kutub, Hayatı, Fi-

HAYATI:

Seyyid Kutub, 9 Ekim 1906 yılında Mısır'ın Asyut'a bağlı Mûşâ köyünde doğdu.⁵ Soyunun ne-reye dayandığı kesin olarak bilinmemekle birlikte, anlaşıldığı kadarıyla aslen Hindistanlıdır.⁶ Bazı kaynaklarda ise dedesinin aslen Suudi Arabistanlı olduğu ifade edilmektedir.⁷

Seyyid Kutub'un babası İbrahim Kutub köy halkınca sevilip sayılan, mütedeyyin ve mücadelecî bir kişi idi. Annesi de dindar ve maruf bir aileye mensup bir hanımefendi idi. Seyyid Kutub'un, Hamide, Emine ve Muhammed adında kendisinin yaşça küçük üç kardeşi vardı.⁸

Seyyid, çocukluk döneminde hafızasının kuvveti, zekâsının keskinliği ile yaramaz denebilecek kadar hareketli bir yapıya sahipti. 6 yaşına geldiğinde Maarif Vekâletine bağlı ilk mektebe başladı. Seyyid Kutub İlkokulu bitirdiği sene Kur'an-ı Kerim'i de baştan sona ezberlemişti.⁹

İlkokulu bitirdikten sonra babası onu Kahire'ye götürdü ve el-Ezher Üniversitesi'nin orta öğretim bölümüne kaydettirdi. Bir süre sonra kardeşi Muhammed'i de Kahire'ye ortaokula kaydettiren babaları İbrahim Kutub, daha Seyyid Kutub lisede iken vefat etmişti.

Orta ve lise tahsilini Ezher'de tamamladıktan sonra yüksek tahsil için Kahire Üniversitesi'nin Daru'l-Ulum Fakültesine girdi. 1933 yılında fakülteden birincilikle mezun oldu. Mezun olurken Eğitim ve Pedagoji bölümünden bir sertifika almıştı. Aynı yıl Mısır Maarif Vekâleti tarafından bu Fakültede edebiyat hocası olarak atandı. Bir taraftan fakültedeki görevine devam ediyor, diğer taraftan da Mısır'ın en büyük edipleri; Taha Hüseyin, A. Mahmut el-Rafî gibi ediplerle edebi çalışmalar yapıyordu.

Başlangıçta Kutub'un çalışmaları edebiyat ve eleştirilerden oluşuyordu. 1930'lu yılların sonunda bir edebiyatçı gözüyle Kutub, Filistin'de İngilizlerin bir Yahudi devleti kurma çabasını, Batılılaşma ve sömürgecilik ile ilişkilendirerek resmettiği ilk eserini yazdı. Kendisini edebiyata verdiği ve edebi akımları takip ettiği hayatının bu ilk dönemi kendi ifadesiyle **"Cahiliye Dönemini"** oluşturmaktaydı.

Şunu burada söylemeliyiz ki Seyyid Kutub'un Batılı değerlerden etkilenmesi, yaşam şeklin-den ziyade düşünsel şekildedir. **Bu yüzden, bu dönemde Batılı eserler ve değerlere büyük önem atfetse de yaşam şekli olarak hayvani güdülerin ön plana çıktığı bir hayat yaşamamıştır. Bu dönemde, içki içtiği, zina yaptığı, uyuşturucu kullandığı vb. ile ilgili bir rivayet varit değildir.**¹⁰

Üstad Yusuf El-Azm, 1939'dan itibaren Seyyid Kutub'un İslâmi hayatını üç aşamada açıklar¹¹:

1- Sanatsal İslâmilik: Bu dönem, Kutub'un edebi araştırmalar için Kur'an'a yöneldiği dönemdir. Bu dönem 1939'da başlar. Yazdığı bir makalede Kur'an ile ilgili bu yönde çalışmaların yetersiz olduğunu, kendisinin başlattığı bu çalışmanın ise bu yolda bir işaret fişeği hükmünde olduğunu dile getirir. 1945'te Kutub, harika eseri **"Kur'an'da Edebi Tasvir"** adlı eserini okuyucularla buluşturur. Bundan iki yıl sonra 1947'de, Kur'an'daki 'sanatsal tasvirin' konularından sadece bir konusuyla, Kıyamet'le alakalı olanını konu edinen **"Kur'an'da Kıyamet Sahneleri"** adlı eserini kaleme alır.

Bu dönemde sürdürme düşüncesinde olduğu en önemli projelerinden olan **"Yeni Kur'an Kütüphanesi"**ni şu başlıklarda eser vererek tamamlama düşüncesindedir: Tevrat ve Kur'an arasında Kissa, Kur'an'da İnsani Örnekler, Kur'an'da Sanatsal Sunumun Özellikleri ve Kur'an'da Vicdani Mantık. Ancak bunlardan bir tanesini bile yazmaz. Bilakis bu düşüncesinden daha farklı bir düşünceye, fikirsel çalışmalara yönelir ki bu onun İslâmi hayatının ikinci merhalesi olur.

"Kur'an'da Edebi Tasvir" adlı eserine çarpıcı bir başlıkla başlar ve der ki; **"Gerçekten Kur'an'ı buldum... Bu araştırma için çalışmalarımı bitirdiğimde nefsimde Kur'an'ın yeniden doğduğunu müşâhede ettiğimi gördüm. Daha önce asla tanımadığım bir şekilde onu buldum"**¹²

Bu aşama 1939-1947 yılları arasında yaklaşık sekiz yıllık bir süreyi kapsayan bu dönem, Kutub'un "Kur'an'ı bulma, Kur'an'ı keşfetme" dönemi olarak nitelendirilebilir.

2- Genel Fikri İslâmilik: Kur'an'ın edebi ve sanatsal boyutuyla ilgili yaptığı çalışmalar onu,

5 TDV İslam Ansiklopedisi, 'Seyyid Kutub' Maddesi, c.37, s. 64, İstanbul, 2009.

6 İbrahim Sarmış, Bir Düşünür Olarak Seyyid Kutub, s. 25

7 H. Kamil Yılmaz, Seyyid Kutub, Hayatı, Fikirleri ve Eserleri, s.35

8 İ. Hakkı Şengüler, Seyyid Kutub Kimdir? Fızılâl'il-Kur'an Girişinde, s. 9, Araştırma, İst., 1992

9 İ. Hakkı Şengüler, Seyyid Kutub Kimdir?, s. 10.

10 http://www.ufkumuz.com/11843_%C2%A0Mustafa-Naim-ile-Sehadetinin-45-Yilinda-%C2%A0-Seyyid-Kutub-.html

11 Yusuf el-Azm, Raidü'l-Fikrî'l-İslâmiyyi'l-Muasır, Beyrut 1980,

12 Seyyid Kutub, Kuran'da Edebi Tasvir, s19, Çizgi Yayınları, İstanbul, 1991

Kur'an'ın sosyal, siyasal, ekonomik vb. yönleriyle tanıştırdır. Böylelikle ıslah edici İslâmi fikir âleminde girer. Bu aşama 1947'de başlar, İhvân'a intisap ettiği 1951 yılına kadar sürer.

Bu dönem ise '**Kur'an'ın Kutub Üzerindeki Tesiri**' olarak nitelendirilebilir. Seyyid Kutub 1948 yılının ikinci yarısında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından görevli olarak ABD'ye gönderildi. Orada resmi olarak eğitim sistemini araştırması isteniyordu. Fakat bir taraftan da muhalif bir duruş sergilemeye başladığı için tabiri caizse ıslah olması maksadıyla da gönderilmişti Amerika'ya. Batılı yaşam tarzının güzelliklerini(!) bizzat müşâhede etmesi ve böylece muhalefeti bırakması ümit ediliyordu. Fakat beklendiği gibi olmadı ve onu Amerika'ya gönderenler, geri döndüğünde fikirleri daha da billurlaşmış bir Kutub'la karşılaştılar.

Seyyid Kutub'u İhvân'a yaklaştıran Amerika'da yaşadığı iki önemli olay vardır. Bu olaylardan biri Müslüman Kardeşler Cemiyeti'nin lideri olan Hasan el-Bennâ'nın şehit edilmesi idi. Amerikan kamuoyunun bu haberi memnuniyetle karşıladığını bizzat müşâhede etti Kutub. Bu durum onda bir kırılganlık yarattı ve ülkesinde yaşanan gelişmelere daha farklı bir gözle bakmaya başladı. İkinci hadise, Kutub'un bir İngiliz ajanı ile arasında geçen bir diyalogdu. Söz konusu ajan, konuşmaları esnasında Kutub'a, Hasan el-Bennâ ve örgütü hakkında bir istihbarat belgesi göstermiş ve Müslüman Kardeşler'in, Doğu'da, Batı medeniyetine karşı durabilecek tek hareket olduğunu söylemişti.

Bu olaylar ve ülkenin çalkantılı siyasi atmosferi, geri döndüğünde Kutub'un, Müslüman Kardeşler ile temasa geçmesine neden oldu ve nihayet kırk beş yaşındayken, Salih Aşmavi vasıtasıyla İhvân'a üye oldu. Cemiyetin yayın organı olan el-Dava'da yazmaya başladı.¹³ Bu olay, Kutub'un geçmiş dünyasıyla bütün irtibatlarını koparması anlamına geliyordu. Nitekim sonraları kendisi şöyle dile getirecekti bunu: "**Ben 1951'de doğdum.**"¹⁴

Bu dönemin etkisiyle bazı kitaplar kaleme alır. Onlar: **İslâm'da Sosyal Adalet, İslâm-Kapitalizm savaşı, Dünya Barışı ve İslâm, İslâmi Çalışmalar, Fî Zılâli'l-Kur'ân (ilk 16 cüzü)**

3) Hedefleri Olan Hareki İslâmilik: 'Hareki İslâmilikten kasıt; İslâm'ın, Kur'an ve sünnette

nasılsa o şekilde kuşatıcı, sahih bir şekilde anlaşılması, bunun özellik ve dinamiklerinin idrak edilmesi, görevinin nazara alınması ve ondaki 'etkili bir şekilde müspet olgusal hareki' boyuta eğilmektir. İslâm'ın müspet hareki anlayışın ardından düşüncede, tasavvurda, ibadette, yaşam ve muamelatta ona bağlanmak ve yaşamaktır.

Bu hal, üçüncü aşamada en güzel şekilde tahakkuk eder. Bu merhalede orjinal hareki çalışmalar ortaya koyar. Bu merhale, cihat, davet, fikir, eğitim vb. alanlarda hayatının en verimli dönemidir. Bu merhale 1951'de Kutub'un İhvân'a intisap etmesiyle başlar ve 29.08.1966'da şehit edilmesine kadar devam eder. Bu merhale hemen herkesin öğrendiği, tanıdığı Seyyid Kutub dönemidir. Bu dönem, "**Kur'an'ı özümseyerek yaşayan Seyyid Kutub**" dönemi olarak nitelendirilebilir.

Bu dönemde kaleme aldığı başlıca eserleri: Gözden geçirilmiş bir şekilde Fî Zılâli'l-Kur'ân'ın tümü, Bu Din, Gelecek Bu Dinindir, İslâm ve Medeniyetin Problemleri, İslâmi Tasavvurun Özellikleri, İslâmi Tasavvurun Dinamikleri, Yoldaki İşaretler.

Bu dönemde Seyyid Kutub, Mısır içinde ve dışında toplantı ve konferanslara katıldı. Önemli sunumlar yaptı. 1952 Temmuz'unda Mısır'da yapılan askeri ihtilal neticesinde aşırı sosyalizm uygulanmaya başlandı. Bu nedenle, Müslüman Kardeşlerle hükümet arasında bir görüş ayrılığı ortaya çıktı. 12 Mayıs 1954'te çıkarılan bir kanunla hükümet Müslüman Kardeşler Cemiyeti'nin on binlerce mensubunu zindanlara doldurdu.

Aynı yıl içinde Seyyid Kutub'da tevkif edilmiş ve onbeş yıl ağır kürek cezasına çaptırılmıştı. Hapiste korkunç işkencelere maruz kalan Kutub, zindanda bulunduğu müddetçe de fikirlerini ve düşüncelerini söylemekten ve yazmaktan vazgeçmedi. Eserlerinin birçoğunu hapiste yazdığı gibi en büyük eseri olan Fî Zılâli'l-Kur'ân'ın son yarısını da hapishanede tamamladı.¹⁵

Seyyid Kutub cezasının 10 yılını geçirdikten sonra 1965 yılında Irak devlet başkanı Abdüsselam Arif'in Kahire'yi ziyareti esnasında Nasır nezdinde şahsen müdahalede bulunarak serbest bırakılmasını istemesiyle kalan cezası affedilerek salıverildi. Seyyid Kutub hapishaneden çıktıktan sonra da inandığı dava uğrunda yazmaya ve konuşmaya kararlıydı. Kutub 1965 yılında "**Yoldaki İşaretler**" adlı eserini neşretti. Bu eseriyle mevcut düzeni kuvvet zoruyla değiştirmek üzere

13 <http://iskenderunihsander.com/yazar.asp?yaziID=43>

14 Gilles Kepel, Peygamber ve Firavun, s.48, Çizgi Yayınları, 1992, İstanbul

15 Şengüler, a.g.m. , s. 13



komplo hazırlamak bahanesiyle, aynı sene Ağustos ayında diğer Müslüman Kardeşler mensuplarıyla beraber yeniden tutuklandı.

Seyyid Kutub "Devlet Güvenlik Mahkemesi" tarafından göstermelik bir şekilde yargılanarak Muhammed Yusuf Havvaş ve Abdülfettah İsmail ile birlikte 22 Ağustos 1966'da idamlarına hükümlü. Assam el Attar'ın kitabında anlattığına göre Kutub, bu kararı tebessüm ve Allah'a kavuşmanın verdiği büyük bir mutlulukla karşılamıştı. Seyyid Kutub, idam kararından sonra kendisini ziyaret için gelenlere, **"Üzülmeyin, rüyamda Rasûlullah'ı gördüm, beyaz bir at üzerindeydi. 'Sen üzerine düşeni yaptın, şehitlik sana kutlu olsun' dedi."** diyerek ihlâs, samimiyet ve Allah'a olan teslimiyet ve bağlılığını ifade etmiştir.¹⁶

Seyyid Kutub, idam edilmeden önce Mısır'ın modern firavunu olarak gördüğü Nasır'dan gelen özür karşılığında af teklifini, tarihe geçecek şu kesin ifadelerle reddetmiştir: **"Eğer Allah'ın kanunu ile mahkûm edilmişsem ben Hakk'ın hükmüne razıyım. Eğer batıl kanunlarla mahkûm olmuşsam ondan çok daha üstün bir düşünceye sahip olduğum için batıldan ve münafıklardan merhamet dilemem. Allah'a şükürler olsun ki, on beş sene cihad ettikten sonra bu mertebeye ulaştım."**¹⁷

İdam kararı 29 Ağustos 1966'da sabaha karşı infaz edildi. Üstad Seyyid Kutub, şehâdetinden 14 yıl önce yazdığı "İslâmi Etüdler" isimli eserindeki şu ibarelerin hakkını canını feda ederek vermişti: "Kalem sahibi kimseler birçok büyük işler

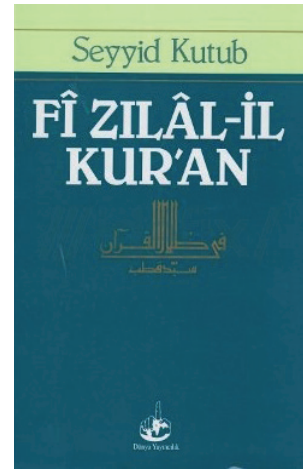
yapabilirler. Ancak; fikirlerinin yaşaması pahasına kendilerini feda etmeleri şartıyla... Fikirlerinin, kan ve canları karşılığında manalanması şartıyla... Hak bildikleri şeyin hak olduğunu fütur etmeden söyleyip, gerekirse bu uğurda başlarını vermeleri şartıyla..."¹⁸

B) ESERLERİ:

Seyyid Kutub, çeşitli konularda eserler vermiştir. Daha çok edebî, siyasî, iktisadî, toplumsal, felsefî ve dinî alanlarda eserler te'lif etmiştir. Yayınlanmış yirmi altı kitabı vardır. Bunları salt edebiyat, Kur'an edebiyatı, İslâmî kültürel ve İslâmî hareketle ilgili kitaplar, şeklinde tasnif edebiliriz. Bazılarının adını vermekle yetinirken, bazılarını kısaca tanıtacağız:

1- Fî Zilâlî'l -Kur'ân (Kur'an'ın Gölgesinde):

Seyyid Kutub'un en hacimli çalışması ve Kur'an'ın tam bir tefsiridir. Kitapta tevhid, İslâm, hâkimiyet, davet, hareket, cahiliyye ve ona karşı koyma ve değiştirme gibi konularda düşüncelerini ortaya koymuştur. Muhammed Kutub'un deyişiyle, sahibinin ruhu, bilinci, düşüncesi ve vücuduyla yaşadığı, iman dünyasında yaşadıklarını kelimelemlerle somutlaştırdığı en büyük eseridir. Kur'an'ın her alanda insanı ve toplumu oluşturma amacına uygun olarak yazılmış şaheser bir tefsirdir. Başta Türkiye Müslümanları olmak üzere İslâm coğrafyasında Müslümanların yeni bir anlayışla doğrudan Kur'an/İslâm'la tanışmaları ve İslâm'ın bir hayat nizamı olduğunu öğrenmelerinde başrolü oynayan bir kitaptır.



Tefsirin yazılımı, Kutub'un el-Muslimun dergisinde 1952 yılında Fî Zilâlî'l -Kur'ân başlığı altında tefsir olarak ilk makalesini yayınlamakla başlar ve Bakara/103. âyete kadar gelir. Tutuklanmadan önce dergide artık İslâm Toplumuna Doğru başlığı altında yazar ve Fî Zilâlî'l'i ayrıca tefsir olarak yazacağını belirtir. 1952-1954 arasında 16 cüz yayınlanır. 1954 yılında Kutub hapse girer ve tefsiri tamamlaması tehlikeye girer. Ancak Kutub'la Tefsir yazması konusunda antlaşma yapmış olan Dâru İhyâi'l-Kütübî'l-Arabiyye yayınevinin hükümetin

16 Prof Dr. Mesut Erdal, Seyyid Kutub, Yeni Ümit dergisi, Sayı: 92 Yıl:24, Nisan-Mayıs-Haziran 2011

17 Seyyid Kutub Hayatı, Fikirleri, Eserleri, s.104; Salah Abdülfettah Halidi, Seyyid Kutub mine'l-Milad ile'l-İstişad, s. 473, Beyrut,1991

18 Ömer Turan, Medeniyetlerin Çatıştığı Nokta Ortadoğu, s.277, İstanbul, 2003

aleyhine açtığı davayı kazanması üzerine Kutub hapiste tefsiri tamamlar.¹⁹

Seyyid Kutub, **"Kur'an'ın gölgesinde hayat bir nimettir. Bu nimeti ancak tadanlar bilir. Ömrü yücelten, arıtan ve kutsallaştıran bir nimet"**²⁰ diye başladığı önsözünde, kendisine bir süre Kur'an'ın gölgesinde yaşamayı lütfeden Allah'a hamdettikten sonra bu yaşantının niteliğini anlatmaya çalışır. Kur'an-ı Kerim'in yaşanmak için indiğini, fert ve toplum tarafından yaşanmadığı takdirde beklenen etkilerinin görülemeyeceğini, nitekim uzun süreden beri Müslümanların Kur'an'ı hayatlarından uzaklaştırdıkları için İslâm dünyasında çeşitli sıkıntıların ortaya çıktığını, yeniden Kur'an'a dönülmesi ve onun kılavuzluğunda hayatın İslâmlaştırılması halinde bütün bu sıkıntıların ortadan kalkacağını söyler.

Fî Zılâli'l-Kur'ân ilk defa 1968-1977 yıllarında Türkçe'ye tercüme edilerek on altı cilt halinde yayımlanmıştır.²¹ 1989 yılında Dünya Yayıncılık, Fî Zılâli'l-Kur'ân'ı on cilt olarak neşretmiştir.²² 1991 yılında eserin yeni bir tercümesi heyet tarafından yapılmış, bu tercüme de on iki cilt olarak basılmıştır.²³ Fî Zılâli'l-Kur'ân, Türkçe dışında İngilizce, Fransızca, Farsça ve Urduca, Endonezya, Afgan dillerine de tercüme edilmiştir.

2- Meâlimu fi't-Tarîk (Yoldaki İşaretler):

Seyyid Kutub'un sağlığında yayınlanan son kitabıdır. 1964 yılında yayınlanmıştır. İslâmi hareketin çalışma metodunu açıklamak ve Allah'a davet yolunda yol işaretlerini göstermek üzere yazmıştır. Kahire yakınlarındaki Turra cezaevinde yatarken bölümler halinde yazıp kız kardeşi Hamide Kutub ve Zeynep Gazali aracılığıyla İhvân'a ulaştırdığı bölümlerden oluşmuştur. Tahliye olduktan sonra gözden geçirmiş ve yayınlamıştır.

Yoldaki İşaretler, Seyyid Kutub'un en parlak edebi eseri olup bütün ömrünün ürünü diyebileceğimiz bir kitaptır. Kendisi de kitabının önsözünde kitabın yazılış amacını şöyle ifade etmektedir: **"Yeryüzünün tümünde zorbalığını bütün şiddeti ile uygulayan 'cahiliye' egemenliğe son vermeye kararlı 'öncü topluluk'un üst-**

lendiği bu zorlu görevin tabiatını bilmesi, görevinin hakikatini kavraması, amacının asaletini ve çıkacağı bu uzun yolculuğun başlangıç noktasını saptayabilmesi için ona kılavuzluk edecek 'yol işaretleri' gerekir... Bu yol işaretleri öncelikle 'akîde'den, yani Kur'an'dan alınmalıdır; Kur'an'ın dünya görüşünden, Allah'ın tarihin şeklini kolay bir biçimde değiştireceği kaynaktan. Yoldaki İşaretler'i işte gelmesi sabırsızlıkla beklenen bu 'öncü topluluk' için yazdım."²⁴

Yoldaki İşaretler, Müslümanların düşüncelerinin netleşmesinde gerçekten büyük etkisi olmuştur. Yazıldığı dönemde Mısır'da ve özellikle de İhvân üzerinde çok etkili olan bu kitap, Seyyid Kutub'un şehid edilmesinden sonra etkisi Mısır'ın sınırlarını da aşmış, sadece İslâm dünyasında değil, dünyanın diğer bölgelerinde de etkisini göstermiştir.²⁵

Üstad Mevdudi, Yoldaki İşaretler Kitabı ile ilgili olarak şöyle diyor; "Yoldaki İşaretler adlı kitabı okuduktan sonra kendim yazmışım gibi duygulandım. Çünkü içindekilerin hepsi de inandığım ve gördüğüm gerçeklerdi."²⁶

Yoldaki İşaretler, ilk olarak Türkçeye 1966 yılında Ankara ilahiyat fakültesinden Abdulkadir Şener tarafından çevrilmiş ve günümüze dek pek çok çevirisi yayımlanmıştır.²⁷

3- Hasaisu't-Tasavvuri'l-İslâmi (İslâm Düşüncesi):

Kutub'un Kur'an üzerinde on yıldan fazla süren araştırma ve incelemesinin hülasası olarak yazılan kitap, 1962 yılında yayınlanmıştır. Kur'an'ın anlatım üslubunu kavrama noktasında et-Tasviru'l-Fenni kitabı bir dönüm noktası olduğu gibi, İslâmı doğru anlama ve kavrama yolunda da bu kitap bir dönüm noktası sayılır.

Kutub, İslâm'ın Allah, kâinat, hayat ve insan konusundaki anlayışını ortaya koymaya çalıştığı bu kitabı, fikri ve siyasi olarak aktif hareketin içinde bulunduğu ve İslâm anlayışında zirveye ulaştığı bir dönemde yazmıştır. Budizm, Yahudilik, Hristiyanlık gibi bozulmuş dinlerin tasavvurunda ulûhiyet ve rububiyet konusunda yapılan yanlışlardan örnekler verdikten sonra, doğrulu ve batılı kültürlerden ve geleneksel kültürümüzü şe-

19 Salah Abdulfettah Halidi, Seyyid Kutub Mine'l-Milad İle'l-İstişhad, s. 545-548

20 Seyyid Kutub, Fî Zılâli'l -Kur'ân, c.1, s.13, Hikmet Yayınları, İstanbul, 1991

21 Hikmet Yayınları, 1968-1977, İstanbul. Bekir Karlığa, İsmail Hakkı Şengüler ve M. Emin Saraç tarafından tercüme edilmiştir.

22 Dünya Yayıncılık, İstanbul, 1989- 1991. Salih Uçan ve Vahdettin İnce tarafından tercüme edilmiştir.

23 Hikmet Yayınları, İstanbul, 1991-1995. Yakup Çiçek, Ali Turgut ve arkadaşlarının oluşturduğu bir heyet tercümesi.

24 Seyyid Kutub, Yoldaki İşaretler, s.14, (Çev: Abdi Keskinsoy), Pınar Yayınları, İstanbul, 2006

25 Ali Kaçar, Yoldaki İşaretler'in İslami Hareketler Üzerindeki Etkisi, Genç Birikim Dergisi, Ekim-2006, s.15-18

26 H.Kamil Yılmaz, Seyyid Kutub, Hayatı, Fikirleri ve Eserleri, s.157, Hikmet Yay., İst., 1980

27 Pınar Yayınları, İstanbul, 1992; Dünya Yayıncılık, İstanbul, 1997; Özgün Yayıncılık, İstanbul, 2001

killendiren anlayışlardan ve yöntemlerinden uzak Kur'an'ın ortaya koyduğu yalın bir İslâm anlayışını ve temel niteliklerini ortaya koymaya çalışır. İslâm düşüncesinde rabbanilik, sebat, kapsamlılık, dengelilik, pozitiflik, gerçekçilik ve tevhid özelliklerinin egemen olduğunu, İslâm düşüncesini veya tasavvurunu İslâm'ın tabiatına yabancı ithal kavramlarla değil, Kur'an'ın kendi kavramlarıyla ortaya koymak gerektiğini, çünkü sıvının içinde sunulduğu kabın şeklini aldığı gibi düşüncenin de içinde sunulduğu yöntemin şeklini aldığını veya ondan etkilendiğini söyler. İslâm Düşüncesi adıyla Türkçeye çevrilmiştir.²⁸

4- Hâza'd-Din (Din Bu): Kutub, bu kitabını zindanda yazmıştır. O dönemde İhvân'a bağlılığından dolayı zindana doldurulmuş gençlerden bazılarının morallerinin bozulduğunu, inançlarının ve güvenlerinin sarsıldığını görür. Bunu telafi etmek ve gittikleri yolun doğru olup yegâne kurtuluş yolu olduğunu vurgulayarak, morallerini düzeltmeyi ve inançlarını pekiştirmeyi amaçlayarak bu kitabı yazar. Kitapta İslâm'ın temel niteliklerini ve insanları nasıl hayra yönlendirdiğini anlatır.

Kutub'un düşünce yapısında eylemci İslâm düşüncesi (el-fikru'l-hareki el-İslâmi) aşamasının başlangıcı sayılan kitap, 1960 yılında Kahire'de basılmıştır. İslâm'ın tabiatı, özellikleri, insanlık için tek kurtuluş yolu olduğu, olağandışı veya gaybi bir yolla değil, ancak maddi sebepler ve sosyal yasalar çerçevesinde insanların çabalarıyla üstün ve egemen olabileceğini anlatmıştır. Din Bu adıyla Türkçeye çevrilmiştir.²⁹

Bu kitaplarının yanı sıra Seyyid Kutub'un 22 eseri daha vardır. Ama biz yer darlığı sebebiyle burada zikretmeyeceğiz. Arzu edenler dipnottaki kaynaklardan bilgi edinebilir.³⁰

C) GÖRÜŞLERİ:

İslâm düşünce tarihinin en büyük kahramanları arasında, ismi son yüzyılda en çok telaffuz edilen, en çok iltifata ve de bir o kadar da eleştiriye maruz kalmış bir büyük mütefekkir ve dava adamı olan Seyyid Kutub, fikirleri itibarı ile sadece mensubu olduğu coğrafya ve fikri hareketle sınırlı kalmamış, İslâm dünyasında oluşum aşamasındaki birçok İslâmi harekete etki etmiştir.

Batılı İslâm araştırmacılarının çoğuna göre de Seyyid Kutub, militan cihadın öncüsü, bütün dünyadaki Müslüman aşırılık yanlısı hareketlerin manevi babasıdır.³¹ Özellikle 11 Eylül olayları ve Londra patlamalarının ardından şeytani medya aracılığıyla zihinlere kazılmak istenen İslâm=terör denklemi bağlamında sözde "İslâmi terör"ün fikri kaynakları olarak, şehid Seyyid Kutub'un zikredilmesi, son derece anlamlıdır.

Peki Seyyid Kutub'u Firavnî sistemler açısından "tehlikeli" kılan fikirleri nelerdi? Onun 'Amerikan İslâmı' diye isimlendirdiği ılımlı İslâm'ı destekleyen küresel güçlerin, Seyyid Kutub'la alıp veremediği neydi? Niçin dünyanın değişik coğrafyalarında yaşayan farklı ırk ve kültürlerle mensup pek çok İslâmi hareket bağlısı tarafından adeta ortak bir modeldir Seyyid Kutub?

Bu sorulara cevap sadedinde şehid Seyyid Kutub'un fikir ve görüşlerini ana maddeler halinde zikretmeye gayret edelim:

1- TEVHİD İNANCI: Seyyid Kutub'a göre Tevhid, İslâm düşüncesinin dayandığı temel esastır. İslâm düşüncesi dayandığı halis tevhid inancı ile yeryüzünde geçerli olan diğer itikadi ve felsefi düşünce sistemlerinden ayrılır.

Tevhid akîdesi, Yüce Allah'ın insanlığa katıksız bir bağlıdır. O, Peygamberler aracılığıyla bu akîdeyi insanlara tanıtmıştır. Bu akîde hiçbir şekilde insanlar tarafından ortaya konulmuş değildir. Onu keşfedinceye, en mükemmel şekle ulaştırıncaya kadar; ilim ve sanatlarda olduğu gibi, bu akîdeyi adım adım keşfetmiş değildirler. Tarihin doğuşundan bu yana bütün Semavi dinlerde, bu akîde eksiksiz ve kesin olarak gelmiştir.³²

Seyyid Kutub'a göre, akîde meselesi "insan"ın hiçbir zaman değişime uğramayan temel sorunudur. Çünkü akîde bu oluş içerisinde onun varoluşsal bir sorunudur. Daha sonra sonunun nereye varacağı sorunudur. Bu oluş ortamında eşya ve diğer canlılarla ilişkisini belirlemenin sorunudur. Sorun insanın bu kâinatın ve bütün canlılar aleminin yaratıcı ile ilişkisi sorunudur. Çünkü akîde meselesi varlık ve insanlık meselesidir. Kutub'a göre, akîde meselesinin başlıca kurallarını "Ulûhiyyet-ubudiyyet" (İlahlık-kulluk) ve bunların arasındaki ilişki oluşturur.³³

28 Dünya Yayıncılık, İstanbul, 2006 (Çevirenler: Mehmet Çelen/ Resul Tosun/ Hamid Şükrü)

29 Özgün Yayıncılık, İstanbul, 2001

30 Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 'Seyyid Kutub'Maddesi, c.37, s.66-67, İstanbul, 2009; Ayrıca İbrahim Sarmış, Bir Düşünür Olarak Seyyid Kutub, Fecr Yayınları, Ankara,1992

31 J.L. Esposito, Kutsal Olmayan Savaş, Sh:77, Oğlak Bilimsel Kitapları, İstanbul, 2003

32 Seyyid Kutub, İslâm düşüncesi II. Çev: M. Beşir Eryarsoy, İşaret Yay., İst. 1988, s. 106-128.

33 Seyyid Kutub, Yoldaki İşaretler, Çev. Abdi Keskinsoy, Pınar Yay., İst., 2003, s.25-25; Fizilal-il Kur'an, c.5, s.79, (Ter: E. Saraç-İ.Hakkı Şengüler-B. Karlığa), Araştırma, İst., 1992

İnsanlık tarihi boyunca herhangi bir ilahın varlığı hiçbir zaman ciddi bir problem olmamıştır. Uluhiyyet gerçeğinin tasavvuru yani "tevhidin niteliği" ile ilgili konular her zaman için ciddi problem olmuştur. Her zaman için görülen mücadele hak itikad ile batıl inanışlar arasında olmuştur. Bu mücadele son zamanlarda aldatıcı şekli ile görünen; mutlak olarak iman ve mutlak olarak inkâr arasında olmamıştır.

İslâm'ın bütün mücadelesi, tümüyle batıl inanışlara karşıdır. Çünkü bu batıl inanışlar mutlak tevhid üzerine yükselmüyordu. İslâm ise mutlak Tevhidi insan hayatının temeli haline getirmek için çalışmıştır. İster itikad ve düşünce, ister duygu ve ibadet, ister yönetim ve düzen anlamında olsun, tevhidi insan hayatının temeli haline getirmek ister. Aynı şekilde İslâm'ın mücadelesi, Tevhid esası üzerinde yükselmeyen diğer bütün inanış şekilleriyle sürüp gidecektir.³⁴

Seyyid Kutub'a göre İslâm; sahih ve doğru akîdenin ne olduğunu ortaya koyarken şunu açıkça belirtmiştir:

Tevhid, uluhiyyet, rububiyyet, egemenlik ve otoritenin yalnız Allah'a ait kılınması, yalnızca onun uluhiyyetine itikad edilip her türlü ibadetin sadece ona sunulması, onun hâkimiyetinin kabul edilmesi, onun şeriatı ile hükmedilmesi; bütün hukuk düzenleri bir tarafa yalnızca onun şeriatı hükmüne başvurulması esası üzerinde yükselen İslâm akîdesini sahih akîde olarak kabul etmiş ve bütün bunları gerçek din olarak ortaya koymuştur. Allah insanlardan kabul edecekleri yegâne dinin bu olduğunu, bunun dışında kalan her türlü inanç ve yaşayış düzeninin batıl, şirk veya küfür olduğunu belirtmiştir.³⁵

Bunun yanı sıra şuanda ya da geçmiş zamanlarda cahiliye mensupları ile girilen gerçek savaş; yeryüzü düzeni ve insanların hayat düzeninde Yüce Allah'ın Rububiyyeti, düzenleyiciliği ve otoritesinin olup olmaması noktasında cereyan etmiştir. Hâkimiyet hakkının kime ait olacağı, insanları kul edinmek hakkının kime ait olacağı konusu etrafında cereyan etmiştir. Çünkü İslâmî düşünüşe göre, hâkimiyet ve teşri; insanları şeriatlarına itaat eden kullar haline getirmek hakkı; uluhiyyetin özelliklerindendir. Allah tarafından indirilmiş herhangi bir delil olmaksızın kim böyle bir hakkı kullanmaya kalkışır; kendisi için ulu-

hiyyet iddiasında bulunmuş olacağı gibi, onun bu iddiasına boyun eğenlerde; onun uluhiyyetini kabul ediyorlar demektir.³⁶

2- TOPLUMLARIN KONUMU: Kutub'a göre Cahiliyye, insanın insana hükmetmesidir. Çünkü o, kulların kullara kulluğudur. Allah'ın kulluğundan uzaklaşmaktır. Onun uluhiyyetini reddetmektir. Allah'ı bırakıp bazı insanların uluhiyyetini kabul etmek ve onlara kul olmaktır. Dış şekiller değişebilir fakat cahiliyetin özü her zaman devam eder. Tek cümleyle ifade etmek gerekirse Cahiliyye; hayatın hangi meselesinde olursa olsun Allah'tan başkasından telakki almak demektir.³⁷

Fi Zılâli'l -Kur'ân tefsirinde Maide, 44-50. ayetleri tefsir ederken şunları söylemektedir: "Cahiliye insanın insan üzerine tahakkümü ya da insanın Allah'tan başkasına boyun eğmesi demektir. Allah'ın uluhiyyetini red ve yaratılmışlara kulluk anlamına gelir. Bu anlamda cahiliye yalnızca belirli bir tarihsel dönemi değil, fakat bir durumun, bir ilişki sisteminin adıdır. İslâm'ın tamamıyla zıddı ve yeminli bir düşmanı olan cahiliye biçimini alan, insanlar arasındaki bu ilişki sistemi geçmişte olmuştur, bugün de vardır ve gelecekte de olabilir. Her zaman ve zeminde insanlar açık ve net bir tercihle yüz yüzedirler. Ya bütünlüğü içerisinde Allah'ın kanunlarına ya da şu veya bu biçimde insanlar tarafından oluşturulan kanunlara itaat edeceklerdir. İkinci durum söz konusu olduğunda insanlar cahiliye konumunda yer almaktadırlar. İnsanlık bir yol ayırımındadır ve tercih zorunludur: Ya İslâm, ya cahiliye. Avrupa ve Amerika'nın sanayileşmiş toplumlarında yaşanmakta olan modern cahiliye ile göçebe Arap toplumunun klasik cahiliyesi özde birdirler. Çünkü her iki sistemde de insanlık, Allah'a değil insanlara teslim olmuştur."³⁸

Seyyid Kutub Cahiliyyeyi bu şekilde açıkladıktan sonra İslâm toplumu ve Cahiliyye toplumunu da şu şekilde ifade eder: "İslâm toplumu itikad, ibadet, şeriat (yasama ve yürütme) sosyal ve siyasal nizam, ahlak ve yaşama biçimi olarak İslâm'ın topyekün uygulandığı, yaşanıldığı toplum tipidir. Cahiliyye toplumu tipi ise İslâm'ın uygulanmadığı ve İslâm'ın inanç sisteminin, düşünce yapısının, değerlerinin, ölçülerinin, sosyal ve siyasal sisteminin, ahlak ve yaşama biçiminin yürürlükte olmadığı bir toplumdur."³⁹

36 Kutub, İslam Düşüncesi II, s.174

37 Fi Zılâli'l -Kur'ân, c.4, s.269-270,473.

38 Fi Zılâli'l -Kur'ân, c.3, s.378-379

39 Kutub, Yoldaki İşaretler, s.137, Çev. Abdi Keskinsoy, Pınar Yay., İst., 2003

34 Seyyid Kutub, İslam Düşüncesi II, s.130

35 Kutub, İslam Düşüncesi II, s.146; Fi Zılâli'l -Kur'ân, c.2, s.304-305.

3- NE YAPMALI: İnsanlığa hâkim olan çağdaş cahiliyeden kurtulup gerçek tevhid inancına nasıl sahip olunabilir? Bunu da Seyyid Kutub şöyle açıklamaktadır:

İnsan, insan olma özelliği ile yeryüzünde Allah'ın yasalarına uygun olarak vekâlet görevini yerine getirmekle yükümlüdür. İslâm olma özelliği ile de, yeryüzünde cahili sistem dışında, ayrı bir sistem ortaya koymak ve Cahiliyeyi andırmayacak şekilde insanın yeniden doğuşunu gerçekleştirmekle yükümlüdür.⁴⁰

Kutub'a göre "Cahiliyenin bütün etkilerinden sıyrılarak ilk neslin dayandığı ve beslendiği saf kaynağa dönülmesi gerekir. Bütün varlığın hakikatı, insanî varlığın hakikatı, bu iki varlık türü ile gerçek, yetkin ve **aşkın olan Allah arasındaki bütün bağlantılar o kaynağa dayandırılmalıdır. Bundan dolayı yaşam felsefemizi, değerlerimizi, ahlaki yapımızı, yönetim metodlarımızı, politika, ekonomi...** Bütün hayat dinamiklerini mutlaka bu kaynağa dayandırmak ve oradan almak zorundayız."⁴¹

Kutub'a göre; İslâm; kulları, kullara kul olmaktan kurtaran hürriyet buyruğu olup -nefsanî duygulara kölelikte bir çeşit kulluktur- Allah'ın âlemlerin Rabbi oluşunu gerçekleştirmek için gelmiştir. Bu emrin ilanı her yönüyle beşer otoritesine karşı girişilen bir dardedir. Her ne şekilde olursa olsun insanların otoritesi altındaki düzenleri yerle bir etmek demektir. İşte İslâm bu önemli görevini yapabilmek için şunları gerçekleştirmek zorundadır. Bu dine boyun eğenlerin üzerindeki zulmü kaldırıp insanların sultasından kurtulduklarını bildirmesi ve her çeşidiyle kullara kul olmaktan kurtulup tek bir ilah olan Allah'a kul olduklarını göstermesi lazımdır. Bu ise ancak bu ilahi emre inanan, onu hayatında yaşayan; put ve putçularla cihad eden, bu dine girmek isteyenlerin karşılaştıkları engelleri kuvvet kullanarak yok eden ve tek kumanda altında imanlı kitlenin yetiştirilmesiyle mümkündür. Ki her ne şekilde olursa olsun Allah'ın ulûhiyetini gerçekleştirmek için kulların kullara kulluğu prensibine dayanan sistemleri yıkması gerekir. Allah'ın dini hâkim olmalıdır sadece. Şunu da bilmek gerekir ki: Bu din soyut inanç ve sembollerden ibaret olmayıp Allah'ın sultasına boyun eğmek demektir.⁴²

Görüşlerini ana hatlarıyla özetlemeye çalıştığımız Seyyid Kutub, takdir edileceği üzere İslâmî

söylemin çağdaş kilometre taşlarından. Net edebi üslubu ve çarpıcı öğüt verşi ile eserlerinin ulaştığı binlerce insanın Kur'ânî mesajıyla kendisiyle yorumlandığı bir standart haline gelmiştir.

Seyyid Kutub; **"Din sadece ibadet ve merasimlerden ibaret değildir; yeryüzünde adaleti tesis etmek ve zulme başkaldırmak esası üzerine kurulu bir yaşam biçimidir. Adaletsizliğe ve zulme sebep olan Suret-i Hak'tan bile görünse tağuttur. Tağuta itaat şıktır, onu ortadan kaldırıncaya kadar mücadele vermek Müslüman olmanın gereğidir"** söylemiyle yeni bir mücadele fıkhi oluşturmıştır.

Kutub, eserlerinde ümmeti avuntu ve kuruntulardan uyandırıp çağın karanlığına karşı tevhidi bilinçle yeniden inşa etmenin temel taşlarını gösterirken, statükonun bozulmasına karşı olan zalimlerin tehditlerine ve karalamalarına aldırmamış, sözünü eğmemiş, kelimeleri gizlememiş, düşüncelerinin yaşaması için kendini feda edip şehadeti seçmiş müstesna bir şahsiyettir. O'nun İslâmî hareketler ve İslâmî bilinçlenme süreci üzerine etkisi, düşüncelerinin gücü yanında, ölüm pahasına da olsa inandıklarını tebliğ etmekten vazgeçmemesindeki imrendirici örneklikle de beslenmektedir.

Neticede Seyyid Kutub, bu dine bir nebze olsun imanı olan herkesi etkilemiş büyük bir mütefekkidir. Ama her şeyden öte O, Müslümanlara nasıl düşüneceğini öğrettiği kadar nasıl yaşaması ve nasıl ölünmesi gerektiğini de öğreten bir şehadet öğretmenidir. Şimdilerde zalimlerle nasıl uzlaşılacağına projelerinin hazırlandığı ve uygulandığı günümüzde, zalimlerle nasıl hesaplaşılacağına yollarını gösteren şehid Seyyid Kutub'a ne kadar da muhtacız...

Son söz olarak; çağımızın âlimlerinden Abdurrahman Azam'ın Seyyid Kutub'un ardından söylediği: **"Herkes biliyor ki, sen şehidsin! Çünkü zalimlerin karşısına bütün gücünle dikilmişsin. Sonra da şehidlerin efendisi Hz. Hamza gibi şehid edildin. Biz seni Allah'ın aslanlarından sayıyoruz. İnşallah mahşerde onlarla müşerref olursun."**⁴³ cümlelerine âmin diyor, Yüce Allah'ın ona lütfettiği şehâdet mertebesini bize de lütfetmesini temenni ediyoruz.

Selâm ve Duâ ile...

40 Kutub, İslam Düşüncesi II, s.258.

41 Kutub, Yoldaki İşaretler, s.22-23

42 Seyyid Kutub, a.g.e., s.64

43 Mustafa Yalçın, Çağın Önderleri, İlke Yayınları, İstanbul 1992, sh.64

Kur'an-ı Kerim'e Karşı Samimiyet

Nuray BİLGİLİ

"Rabbîşrahli sadri ve yessirli emri. vahlul ukdeten min lisani yefkahu kavli"

Manası: Ey rabbim. Göğsümü aç, genişlet. İşimi kolaylaştır. Dilimde bulunan düğümü çöz de, anlasınlar beni" (Taha:25-28)

İlk olarak samimiyet kelimesinin islami manasını açıklayarak bir giriş yapmak istiyorum.

Samimiyet: İçtenlik, ihlaslı olmak, saflık, temizlik, duruluk, sadakat, bir işi sırf Allah için yapmak gibi anlamlara gelir. İhlasla iç içe bir kavramdır. Samimiyet "İhlas" kavramının açılımı hükmündedir.

Samimiyet: İçtenlik ve ihlasla, saf ve duru bir hal ile Allah'a yönelmektir...

Samimiyet dinde temel değerlendirme ölçüsüdür. Kişinin bütün yapıp ettikleri, samimiyyetine göre karşılık görecektir. Müslüman, iman, ibadet ve muamelat alanında yani hayatının her alanında samimi olması gerekir. Dinin özü ihlas ve samimiyyete dayanır. Bunun için Müslüman da her işinde samimi olması gerekir. Kur'an'da samimiyyetle Allah'a boyun eğenlere mükâfat vaat edilmiştir.

"Kitap Ehli denilen Yahudiler, özellikle de Hristiyanlar arasında öyle temiz yürekli insanlar vardır ki, Allah'ın varlığına ve birliğine yürekten iman ederler; kendilerine indirilmiş olan kitapların yanı sıra, size indirilen Kur'an-ı Kerime de inanırlar. Allah'a karşı derin bir saygı samimiyet ve ürperti duyarlar. Bu yüzden

de, O'nun gerek Tevrat, gerek İncil, gerekse Kur'an'daki âyetlerini, servet, makam, şan, şöhret gibi basit menfaatlerle değiştirmezler. İşte bunlara, Rab'leri katında muhteşem ödüller verilecektir. Gerçek şu ki, Allah, yeri ve zamanı geldiğinde hesap görmede çok hızlıdır! (Al-i İmran, 3/199). O halde Rabbimize samimiyyetle yönelip Kur'an'ı anlayarak okumalı, Kur'an'daki bütün emir ve yasaklara samimiyyetle uyulmalıdır.

Temîm bin Evs ed-Dârî radiyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem:

— Din, esas olarak ihlâs ve samimiyyetten ibarettir. Dinin özü, her işinde, her sözünde dürüst ve samimi olabilmektir, buyurdu. Biz kendisine:

— Kime karşı, ya Rasulallah? dedik. Peygamber Efendimiz:

— Allah'a, Kitabına, Peygamber'ine, müminlerin yöneticilerine ve tüm Müslümanlara karşı dürüst ve samimi olmak, yöneticiler başta olmak üzere, bütün müminlere iyiliği, güzelliği tavsiye etmek ve bunları yalnızca Allah rızası için, O'nun kitabına ve Peygamberi'nin sünnetine uygun olarak yapmaktır, buyurdu."(Müslim, İman 95; Buhârî, İman 42; Ebu Davud, Edeb 59; Tirmizî, Birr 17; Nesâî, Bey'at 31, 41)

Dinin özü samimiyyettir. Bunun içindir ki Hz. Peygamber dini samimiyyet olarak tanımlamıştır. Samimi olmayan iman, ibadet ve amellerin Allah yanında hiçbir değeri olmaz.

Samimiyetin tarifini verdikten sonra şu an Kur'an-ı Kerime karşı samimiyetimiz ne derecede, Kur'an-ı Kerim tasavvurumuz nasıl? Bu noktada yaşadığımız coğrafyada ne tür hatalar içindeyiz birlikte müşahade edelim. Kur'anı Kerime karşı samimi olmayışımızın belirtileri nelerdir ilk bölümde bunlardan bahsedelim inşaallah...Öncelikle keni iç muhasebemizi yapmak için Kur'an'ın gönderiliş amacını bilmeli ve bu noktada eksiklerimiz nelerdir incelemeliyiz.

Kur'an-ı Kerim Niçin İndirildi?

Bu soruya verilecek en doğru cevap, bizzat Kur'an tarafından şöyle açıklanmaktadır:

"O Ramazan ayı ki Kur'an o ayda indirilmiştir. (O Kur'an) insanları hidayete erdirmek, doğru yolu ve hak ile batılı ayırdeden hükümleri açıklamak üzere indirilmiştir.." (Bakara 2/ 185)

"Gerçekten size Allah'dan bir nur ve apaçık bir kitap geldi. Rızasını arayanı Allah o kitapla kurtuluş yollarına götürür ve onları iradesiyle karanlıklardan aydınlığa çıkartır, dosdoğru yola iletir." (Maide 5/ 15-16)

"Allah tarafından gönderildiğinde şüphe bulunmayan bu kitap, müttakiler için bir yol göstericidir." (Bakara 2/ 2)

Hz. Peygamber de vefatına yakın bir zamanda yaptığı veda konuşmasında; "Ben size iki şey bırakıyorum. Onlara sıkıca sarıldığınız müddetçe doğruluktan ayrılmazsınız. Onlar Allah'ın Kelamı ve benim sünnetimdir" buyurarak, Müslümanların dikkatlerini Kur'an'ı ve sünneti anlayarak yaşamaya yöneltmiştir.

Kur'an, inanma ihtiyacımızı doğru olarak karşılamak, ahlâkımızı güzelleştirmek, bizleri Yüce Yaraticının nezdinde değerli kılan ibadetlerimizi usulüne uygun ve bilinçli olarak nasıl yerine getireceğimizi açıklamak ve sosyal ilişkilerimizi sağlıklı olarak yürütebilmemizin kurallarını öğretmek üzere indirilmiş bir kitaptır.

Baş ucumuzdan eksik etmediğimiz, onunla oturup, onunla kalkmış olduğumuz aziz kitabımız Kur'an'ı Kerim; mesajlarına, emirlerine, içeriğine göre fiil ve eylemde bulunduğumuz zaman, bizleri bam başka bir fert, değişik bir toplum yapmaktadır ve yapmıştır.

Onu, yüzeysel, gırtlaktan aşağıya inmemek üzere okumalardan şiddetle uzaklaşıp, hatim üzerine hatim, yasin üzerine yasin devirmeler değil de, okuduğumuz her ayete odaklanarak, bizleri değişik alemlere, ufuklara, dünyalara götürmelidir.

Günümüzde Kur'an kurslarımız hafız yetiştirmektedir. Ama, hafız olan gençlerimiz, niçin hafızlık yaptıklarını, ne için ezber ettiklerini bilmemektedirler. Akranlarını gözleyip, onlar gibi, bir camide müezzin olmak, olduktan sonra da, cenazeleri takip ederek, kabirlerde ölümlere Yasin tilavet etmek için hafız olduklarını zannetmektedirler.

Oysa, onlara, "hafız olacaksınız, hafızlığınıza sahip çıkacak, Lise tahsilinden sonra, Üniversite bitirecek, okumuş olduğunuz ayetlerin de Arapça meallerini anlatacak kadar, yaşayacak kadar bilgin olacaksınız" tembihini yapmış olsaydık, sanırım, ülkemizde büyük bir Kur'ânî gelişme, atılım olacak, camilerdeki cemaatlerimiz de, üç günde bir hatim yapmak için, ha bire koşuşturmayacaklardı. Mevdudi Hitabeler adlı kitabında Müslümanların Kur'an'ı indiriliş gayelerine uygun bir şekilde kullanmadığını belirterek bazı tespitler yapmıştır. Şimdi, Mevdudi'nin yapmış olduğu tespitleri aktaralım. Müslümanlar bu kitabı, evin bir rafına, bir köşesinde yüksekçe bir yere yerleştirirler, yahut da cüz içine koyup da bir tarafa asarlar ki cinler periler, kötü ruhlar gelip de evi basmasınlar, ev halkına kötülük etmesinler. Yani Kur'an, cinler ve bunun gibi nesnelerden korunmak için kullanılır. Yahut ta Kur'an-ı Kerim'in ayetlerini bir kağıda yazıp boyunlarına asarlar veya safranla yahut da benzeri kaselere yazıp yıkayıp içerler. Veya ne dendiğini ne söylendiğini hiç de bilmeden, hiç anlamadan, birkaç ayet, birkaç cüz ezberlerler, papağan gibi anlamadan, tekrar tekrar okurlar da geçerler ve bundan da sevap kazandıklarını anlarlar. Bunları ve bu gibi şeylerin hepsini de yaparlar, hepsine de inanırlar; ancak şuna inanmak istemezler ki Kur'an-ı Kerim hayatta ve yaşayışta bir örnek, bir hidayet rehberi olsun diye gönderilmiştir! Ne yazık ki şimdi bu kitabı bırakmışlar ve kendi keyiflerine tabi olmuşlardır. Bu kadarda değil, kafir ve müşrik, sapıkların yolunu tutmuşlar, şaşırmışların, garazkar kimselerin peşine takılmışlardır.

Malesef ki bizler günümüzde Kur'anı Kerim indiriliş amacını unutmuş bulunuyoruz. Bu noktada Kur'anı Kerime olan samimiyetimizde amacını aşmış farklı mecralara çekilmiş bulunuyor.

Kur'an Günümüzde Hangi Amaçla Okunmaktadır?

Yaptığımız gözlem ve tespitler, günümüzde Kur'an-ı Kerim'in Müslümanlar tarafından ge-

nellikle şu amaç ve niyetlerle okunduğu sonucuna götürmektedir:

a. Büyü ya da fal bakmak veya nazardan korunmak:

Kur'an'ın bu niyetlerle okunması, toplumumuzda maalesef yaygındır. Büyü ya da fal bakmak için Kur'an okumak ya da bazı âyetler yazmak, onun gönderiliş amacıyla asla bağdaşmamaktadır. Büyü ya da fal bakanlar, bir anlamda Kur'an'ı bilgisiz insanları sömürmede bir araç olarak görmektedirler. Bu durum, Kur'an'a yapılacak en büyük bir haksızlıktır.

b. Şifa niyetiyle hastaya okumak:

İslâm'ın hasta olanlar için önerisi, doktora gitmek, ilaç kullanmak ve ancak tıbbın imkânlarının yetersiz kaldığı hastalıklar karşısında ise şifa vermesi için Allah'a duâ etmektir. Kur'an'dan bazı âyetlerin tıbbın çaresiz kaldığı hastalıklar için okunması, kişiye psikolojik bir rahatlama sağlayabilir. Ama aşırıya gidilerek Kur'an ayetlerinin muska şeklinde farklı biçimlerde yazılması ve Kur'an'ın gönderiliş amacının dışına çıkılarak yanlış niyetlere âlet edilmesi asla uygun değildir.

c. Ölülerin ruhlarını şad etmek:

Çocuklarının Kur'an öğrenmelerini isteyen veliler, genellikle kendileri öldükten sonra arkalarından ruhlarına Kur'an okuyacak birilerinin bulunmasını amaçlamaktadırlar. 'Öldükten sonra çocuğumuz hiç olmazsa ruhumuza en azından bir Fatıha okur' düşüncesi toplumumuzda yaygındır. Oysa bizim yetiştireceğimiz çocuğumuzdan önce ölüp ölmeyeceğimizi kimse bilemez. Bu anlayış, Kur'an-ı Kerim'in gönderiliş amacı açısından uygun değildir. Bunun yerine; 'Çocuğum okusun, dinini öğrensin, Allah'ın kullarına gönderdiği Yüce Kitab'ı anlasın, onun gereklerini yerine getirerek dünya ve âhiret mutluluğuna erişsin ve bize de duâda bulunsun' düşüncesi daha doğru ve mantıklıdır.

Ölülere Kur'an okuma konusunda Allah (c.c.) şöyle buyuruyor: "Bil ki sen ölülere işittiremezsin, arkalarını dönüp giderlerken sağırlara da daveti duyuramazsın." (Neml 27/ 80)

Kur'an-ı Kerim'in sırf ölülerin ruhlarını şad etmek amacıyla okunmasını eleştiren şair Mehmet Akif ERSOY bu düşüncesini şu dizeleriyle dile getirmiştir:

Ya açar Nazm-ı Celil'in, bakarız yaprağına
Yahud üfler geçeriz bir ölünün toprağına

İnmemiştir hele Kur'an bunu hakkıyla bilin
Ne mezarlıkta okunmak, ne de fal bakmak için

d. İbadetlerde gerekli olduğu için okumak:

Bildiğiniz gibi, Kur'an'ı okumak başlı başına bir ibadettir. Ayrıca namaz gibi diğer bazı ibadetlerin yerine getirilmesinde de Kur'an okumak şarttır. Onsuz namaz olmaz. Bu yüzden her Müslüman namazını kılacağı kadar Kur'an'dan âyet ve sure ezberlemesi farz kabul edilmiştir. Fakat sadece Kur'andan bir parça ezberledikten sonra Kur'anı eline almayanlar O'nun indiriliş amacına zıt bir tutum sergilemiş olmaktadır.

e. Sevap kazanmak:

Kur'an'ın diğer ibadetler dışında okunması sevaplı bir iştir. Hem de okunan her /cümlesine, her kelimesine ve hatta her harfine sevap vardır. Sevabın miktarı, okuyanın okuduğunu anlamasıyla orantılı olarak artacaktır. Onun mesajını anlamaya çalışmadan sadece sevap kazanma niyetiyle Kur'an okumak, bir yönüyle faydacılıktır. Kur'an-ı Kerim sırf sevap defterimizi kabartalım diye inmemiştir. O bize sorumluluk yüklemektedir. Amacımızı sadece sevap kazanmaya yoğunlaştırmak, onun bize yüklediği sorumluluklarımızı gölgeleyebilir. Dolayısıyla Kur'an okuduğumuzda elde edeceğimiz sevabın onu anlamaya derecemize bağlı olduğu bilinmelidir.

f. Okuyarak ya da dinleyerek zevk almak:

Kur'an, diğer kitaplardan farklı olarak, anlaşılmasa bile okuyana ve dinleyene manevi bir zevk ve mutluluk vermekte, onun çok yüce duygular yaşamasını sağlamaktadır. Bir anlamda gündelik hayatın sıkıntıları karşısında insanı rahatlatan psikolojik bir terapi etkisi göstermektedir. Öyleyse zaman zaman sesli olarak Kur'an-ı Kerim okumak ya da dinlemek hem bir ibadet hem de Müslümana iç huzur sağlayan bir mutluluk vesilesidir. Bu mutluluk Kur'anın hükümleri uygulandığı zaman daha da artacaktır inşaallah.

Maddedeğimiz ve günümüzdeki Kur'anı Kerime karşı olan bu yaklaşım ve anlayışlar bizlerin Kur'ana karşı samimiyezsizliğimizin bir göstergesi hükmündedir. Kur'an-ı Kerime samimi olmayan bir şekilde, indiriliş gayesine zıt bir tutum sergilediğimiz aşikardır.

Kur'an-ı Kerim Allah kelamı olduğu için, saygı duyulması gereken bir kitaptır. Ancak ona duyduğumuz saygı, onu anlamamıza engel olmamalıdır. Kur'an'ı kutsamak, onu saygıyla

yüceltmek, sanki onu dünya işlerine bulaştırmamak şeklinde algılanmaktadır. Oysa Kur'an dünyaya ait bir kitap olduğu ve insanların dünyalarını bir düzene koymak için gönderildiği bilinmelidir.

"Ve (o gün) Rasul: "Ey Rabbim!" diyecek, "Kavmimden (bazıları) bu Kur'an'ı gözden çıkarılacak bir şey olarak gördü!" (25/ Furkan 30)

Kur'anı mehcür (hükümlerinden uzaklaşılacak kitap) bırakmak, Kur'anla araya mesafe koymak demektir.

Kur'anla yüzleşmemek demektir.

Kur'anla yan yana, belki de iç içe olmasına rağmen Kur'andan ayrı kalmaktır.

Koltuğunun altında Kur'an olmasına rağmen, Kur'andan uzak yaşamaktır.

Burada MEHCUUUR kelimesinin tercih edilmesi son derece manidardır.

Kur'anla da olmuyor, Kur'ansız da olmuyor diyen mü'minler içindir.

İşte böyle bir insana

Kur'an, hayatına ışık vermiyor.

Kur'anda bir konu açıklanmasına rağmen Kur'anı değil, başka görüşleri, uydurma rivayetleri esas alıyor.

Böyle olunca da Kur'an, MEHCUUUR bırakılmış oluyor.

Kur'ansız olmuyor ama Kur'andan da beslenmiyor hale geliyor insan.

İbn-i Teymiyye diyor ki:

Kur'an okumamak ondan mehcurluktur.

Okuyup anlamamak onu MEHCUUUR bırakmaktır.

Anlamadığı Kur'anı defalarca okumak da onu MEHCUUUR bırakmaktır.

Anlayıp yaşamamak da onu MEHCUUUR bırakmaktır.

Davamız, Kur'anı MEHCUUUR bırakmamak olmalıdır.

Allahın nurunu yani Kur'anı arkamıza değil, önümüze almaktır.

Allah (c.c) bize Kur'an-ı Kerim gibi bir değer göndermiş ama biz onu ne yazık ki yeterince tanımıyor ve ondan gerektiği gibi istifade edemiyoruz.

İkinci bölümde ise Kur'an-ı Kerime karşı samimiyetle yaklaşmamızı sağlayacak O na karşı kalbimizde derin bir sevgi ardından kopmaz bir samimiyet bağı hasıl edecek noktalara değinmeye çalışalım.

Kur'an Nasıl Okunmalı?

a. Allah Kelamı olduğu bilinciyle: Kur'an okuyan kişi bir anlamda Allah'la konuşuyor demektir. Bu bilince ulaşmak, mesajın kişide uyandıracağı etki açısından çok önemlidir.

b. Anlama niyetiyle: Kur'an'ı anlamamız gerektiğine ve gayret gösterdiğimiz taktirde onun mesajını rahatlıkla anlayabileceğimize mutlaka inanmalıyız. Kadın erkek herkesin Kur'an'ı öğrenip onun mesajını anlaması bir sorumluluktur.

c. Kur'an okurken, dil, kalp ve akıl işbirliği halinde olmalıdır. Kur'an okurken dilin söylediği mesaj gönülde yankılanmalı ve akıl ile yörgül olarak düşünce ve davranışlara yansımalıdır. Ancak bu şekilde okunduğu zaman Kur'an'ın hedeflediği bireysel ve sosyal değişim gerçekleşebilir.

d. Ağır ağır okunmalı: Allah (c.c), Kur'an'ın okunuş tarzıyla ilgili olara Hz. Peygamber'e hitaben şöyle buyurmaktadır: "Biz onu insanlara ağır ağır okuyasın diye bölümlere ayırdığımız bir Kur'an olarak indirdik." (İsrâ 17/ 106)

Kur'an'ı gerçek anlamda okumak, âyetlerin lafızlarını söyleyip geçmek değil, âyetler üzerinde düşünerek mesajı anlamaya çalışmaktır. Nitekim bir âyette; "Kur'an'ı tertil ile oku" (Müzzemmil 73/ 4) buyurulmuştur. Tertil, acele etmeden, dura dura, usulüne uygun ve anlayarak okumak demektir. Hızlı okunması durumunda, vurgulanan mesajı anlamak mümkün değildir. Bu yüzden Peygamber (s.a.v.), Kur'an'ın baştan sona çok kısa bir sürede hatmedilmesini uygun görmemiştir.

e. Öğrenilen bilgiler başkalarıyla paylaşılmalı: Bilgiler paylaşıldıkça kalıcılığı artmaktadır. Kaldı ki, Müslüman bir kişinin öğrendiği doğruları başkalarıyla paylaşması bir sorumluluktur.

f. Başkalarının okudukları Kur'an dinlenmeli: Allah (c.c.), "Kur'an okunduğu zaman onu dinleyin ve susun. Umulur ki esirgenmiş olursunuz (Araf 204)" buyurmaktadır. Peygamber (s.a.v.) bazen sahabelerden Kur'an okumalarını ister ve onları zevkle dinlerdi. O'nun en çok İbn Mes'ud'dan Kur'an dinlediği rivayet edilmektedir.

g. Öğrenilen mesajlar pratik hayata yansıtılmaya çalışılmalıdır: Kur'an, kendisiyle hayatımıza yön vermek için gönderilmiş bir kitaptır. Pratiği olmayan bilgilerin bir önemi yoktur. Pratik hayatta yaşanmayan bilgiler, bir süre sonra unutulmaya mahkûmdur.

h. Kur'an ve mealini okumada sürekliliğe önem verilmeli: Her Müslüman mutlaka her gün az ya da çok Kur'an'dan birşeyler okumayı alışkanlık haline getirmeli, Arapça bilmiyorsa mealden okumaya çalışmalıdır. Dolayısıyla, evlerde bir ya da birkaç Kur'an meali bulundurulmalıdır.

Yaşam kaynağımız olan Kur'an'ı, Allah ve Rasulün emrettiği şekilde okumalı, anlamalı ve yaşamalıyız. Hatta, Kur'an okuyuşlarımız, hayatın her alanında mütemadiyen devam etmeli, iş yerimiz bile, evimiz, sokağımız, meydanlarımız, camilerimiz birer Kur'an öğrenme talim merkezleri olmalıdır. Çünkü İslam'da "Din Sınıfı" diye bir ayrıcalıklı sınıf bulunmamaktadır. Her Müslüman kendine göre bir din insanı ve din adamıdır. Yani, öyle bir toplum meydana getirmeliyiz ki Zerkeşi merhumun da dediği gibi, Kur'an insanı, okuyan, anlayan, yaşayan, soluklayan, soluklamış olduğu aziz Kur'an'ı, nefes nefes kirli dünyanın üzerine üzerine üfleyen insan olmalıdır. Yani, üfleme demekteki kastım, Kur'an'sızlıktan mahvolmuş, can çekişen dünyaya, yep yeni bir hayat iksiri, kurtuluş namesi okumaktır.

Kur'an-ı Kerime samimi bir şekilde yaklaşmak demek Ona karşı olan vazifelerimizi hakkıyla yerine getirmektir. Zira bir şeyde samimi olmanın göstergesi riya ve çıkardan uzak bir şekilde ona olan sevginin günyüzüne çıkmasıdır. Bu noktada Kur'an-ı Kerimi seviyoruz diyorsak bu söylemimizde samimi isek şayet O'na karşı olan görevlerimizi bilmeli ve her daim uygulayanlardan olmalıyız.

Allah'ın Kitabına karşı birinci görevimiz, onu candan sevmektir... Kur'ana gönülden muhabbet duymaktır... Çocuklarımıza, yeni yetişen nesle ve gençliğe Kur'anı sevdirmek, Kur'anı sevmeleri için gerekli alt yapıyı hazırlamak, neslimizi küçük yaştan itibaren Kur'an Sevgisi ve Kur'an Saygısıyla yetiştirmektir.

Yine Kur'ana karşı samimiyetimizi artırmak için Kur'an İdrakimizi gözden geçirmeliyiz.

Kur'anı "mânâsı anlaşılamaz" ya da anlaşılması çok güç, ya da sadece ilim adamları-

na hitap eden bir Kitab olarak telakki etmek, Kur'anın özüne ve ruhuna aykırı bir anlayıştır. Kur'anda müteşabih (anlamı sadece Allah tarafından bilinen ya da anlaşılması güç) bazı âyetler bir yana, Kur'an anlaşılabilir, bilinsin, yaşansın, uygulansın diye indirilmiştir. Bizzat Kur'an kendisini "apaçık âyetler" olarak tavsif etmektedir. Her mü'min kul, bilgisine, sevgisine, ilgisine ve takvasına göre Kur'andan yararlanacaktır, yararlanmalıdır.

Ancak Kur'andan yararlanmanın ilk adımı, Kur'andan yararlanma arzu ve isteğinin bulunmasıdır. Kur'anı anlamaya ve Kur'andan yararlanmaya istekli mü'min kul, önce "Kur'an Talebesi" olmaya niyetlenmelidir.

Aklı kullanmayı, düşünmeyi, incelemeyi ve araştırmayı emreden Kur'an, bir çırpıda okunup bitirilecek bilgi yığını, derleme bir kitap değildir. O cemal, kemal, ilim ve hikmet sahibi Alemlerin Rabbinin kelâmıdır. O halde O'na layık bir ciddiyetle okunmalı ve incelenmelidir. Bu noktada Peygamber Efendimizin (s.a.v) bizlere müjde olarak beyan buyurduğu şu hadis-i şerifi hakkıyla anlayıp uygulayanlardan olmamız gerekiyor.

"Bir topluluk, Allahın evlerinden bir evde - bir camide- biraraya gelir, Allahın Kitabı'nı okurlar ve manasını aralarında müzakere ederlerse; onların üzerine huzur iner, onları rahmet kaplar, melekler onları çepeçevre kuşatır, Allah onları yüce melekleri katında- övgüyle- anar."(Ebu Davud, Tirmizi)

Şu soruları kendimize bir soralım inşaallah...

Kur'an İlimlerinin müzakere edildiği, Kur'anın ana konularının ilmî olarak tartışıldığı her hangi bir Kur'an halkasına üye miyiz?

Planlı, programlı, sürekli bir şekilde Kur'an Tefsiri veya Kur'an Meâli okuyor muyuz? (Hayır!..) Hadis, Fıkıh, Akaid Dersi alıyor muyuz?

Bugün, Kur'anın dün bilmediğimiz bir âyetinin mânâsını öğrendik mi?

O halde biz, bu müjdelere layık olmak için bir adım atmış değiliz.

Kur'an Uygulaması

Kur'anı en iyi şekilde anlayan Allah Rasûlü, gerek mübarek sözleriyle, gerekse müstesna hayatındaki pratik uygulamalarıyla Allahın Kitabını en açık tarzda yorumlamıştır. Nebvî uygulama Kur'anın en güzel şekilde anlaşılma-

sını temin etmiştir. Bizler de mü'minler olarak Kur'an uygulaması noktasında yaşayan Kur'an olan Allah Rasulünü model almalıyız.

Sadece okunan, ama günlük hayatta emredildiği gibi uygulanmayan, hayattan uzak tutulan, hükümlerine boykot uygulanan Kur'an, kıyamet günü bizim için "şefaatçi" olmak şöyle dursun; bizim aleyhimize şahit olacak, gereği gibi yaşanmayan Kur'an bizden "dâvâci ve şikâyetçi" olacaktır.

Peygamberimiz'in ifadesiyle; "Kur'an, ya senin lehinde ya da aleyhinde hüccettir."

Kur'an ve Sünnet Bütünlüğü

Kur'anın açıklayan, tamamlayan Sünneti Kur'andan koparmak, ondan ayrı düşünmek mümkün değildir. Sünneti gözardı ederek insanlığı sadece Kur'ana davet edenler, ilmî gerçekleri çarpıtmaktadırlar. Böyleleri Kur'anın mutlak itaat edilmesini emrettiği Allah Rasûlü'nün huzurunda mahcup ve mahrum olacaklardır.

Gönlünde Allah sevgisi taşıyanlar, Allahın kendilerini sevmesi ve O'nun mağfiretine erişebilmeleri için, O Şanlı Peygamber'in hayat çizgisine uymalıdırlar:

"De ki: Siz eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki, Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın." (Al-i İmran 31)

Allah Rasûlü'nün ümmetine son vasiyeti, Kur'an ve Sünnete sınıksız sarılmalarıdır. Kur'an ve Sünnete sarılmak, her çeşit sapıklıktan, siyasî ve ekonomik buhranlardan, psikolojik ve sosyal krizlerden kurtulma, iki cihanda mutluluğa kavuşma vesilesidir.

Son olarak Kur'an-ı Kerime karşı samimiyet içinde bulunan müminlerin bu hallerinin dışı tezahürlerinden örnekler sunalım.

"Rablerinden korkanların bu kitabın tesirinden tüyleri ürperir. Derken hem bedenleri hem de kalpleri Allah'ın zikrine ısınıp yumuşar." (Zümer, 23)

Allah Rasûlü (s.a.v.) bir hadîs-i şerîflerinde şöyle buyurdular:

"Ümmetimin ibâdetinin en fazîletlisi; Kur'ân okumaktır." (Feyd'ul-Kadir 2/44)

Ve bir diğerinde beyân ettiler ki: "Çocuklarınıza şu üç şeyi öğretiniz:

Peygamber sevgisi, Ehl-i Beyt'in sevgisi ve Kur'ân kıraati." (a.g.e1/225)

Yine hadîs-i şerîfte vardır:

— Gözlerinize ibâdetten nasîbini veriniz!..

(Sahâbeler) dediler ki:

— Gözlerin nasîbi nedir ey Allah'ın Resûlü? Resûlullah:

— Mushaf'a bakmak. Ondakileri düşünmek ve inceliklerinden ibret almaktır. dedi.

Bir başka rivâyet ise şöyledir: "Devâmlı olarak Mushaf'a bakınız!" (Umdet'ül-Kârî 9/336)

Mesela Hz. Ebubekir r.a, Kur'an okunduğu zaman gözyaşlarını tutamazdı. Kur'an okunduğunu işitince kalbi yumuşayıp İslama giren Hz. Ömer r.a. keza ilk Müslümanlardan Abdullah bin Mesud, aynı heyecanı ve sevgiyi duyan kimselerdir.

Abdullah b. Mesud şöyle diyordu: "İnsan kalbi bir kap gibidir, onu Kur'an ile tutuşturun." Ömer bin Abdülaziz ise Kur'an kıraati sonrası okuduğu ayetlerin haşyetinden baygınlık geçirecek derecede Kur'ana karşı samimiyet beslemekteydi. Yine Abdullah İbn Mesud Kur'anı Kerime karşı samimiyetle yaklaşan müminleri şöylece tasvir ediyor: "Kur'anı ezberleyen kimse, halk uyurken, geceleri ibadet etmesiyle, halk yerken oruç tutmasıyla, halk sevinçliken üzüntüsüyle, halk gülerken ağlamasıyla, halk böbürlenirken tevazusuyla tanınmalıdır. Kur'anı göğsünde taşıyan kimsenin gözleri yaşlı, üzgün, aklı başında, yumuşak huylu, bilgili ve ağır başlı olması gerekir. Kur'anı göğsünde taşıyan kimseye hırçılık, şımarıklık, bağırıp çağırma, feryad etmek ve sert tabiatlı olmak yakışmaz."

Hz. Ebu Bekir'in kızı Esmâ'ya bir gün torunu Abdullah sordu:

— Nineciğim, Hz. Peygamber'in arkadaşları Kur'an dinledikleri zaman ne yaparlardı?

Esmâ (Allah onlardan razı olsun):

— Aynen Kur'an-ı Kerim'in bahsettiği gibi; gözlerinden yaşlar dökülür, vücutları ürperirdi, dedi.

Son olarak peygamberimizin bir duasıyla konumuzu nihayetlendirelim inşaallah.

"...Rabbim! Kullarından herhangi birine öğrettiğin, kitabında indirdiğin, ya da bilgisini katında gizlediğin her bir güzel ismin hürmetine, senden niyâzım şudur ki: Kur'ân'ı gönlümün baharı, sadrımın nûru, hüznün ve kederimin çâresi eyle!" (AMİN)

(Ahmed b. Hanbel, Müsned, I, 391)

Nübüvvet Kervanı: İbrahim (as)

Soner ARSLAN



“Allah Âdem’i, Nuh’u, İbrahim ailesini ve İmran ailesini seçip âlemlere üstün kıldı.

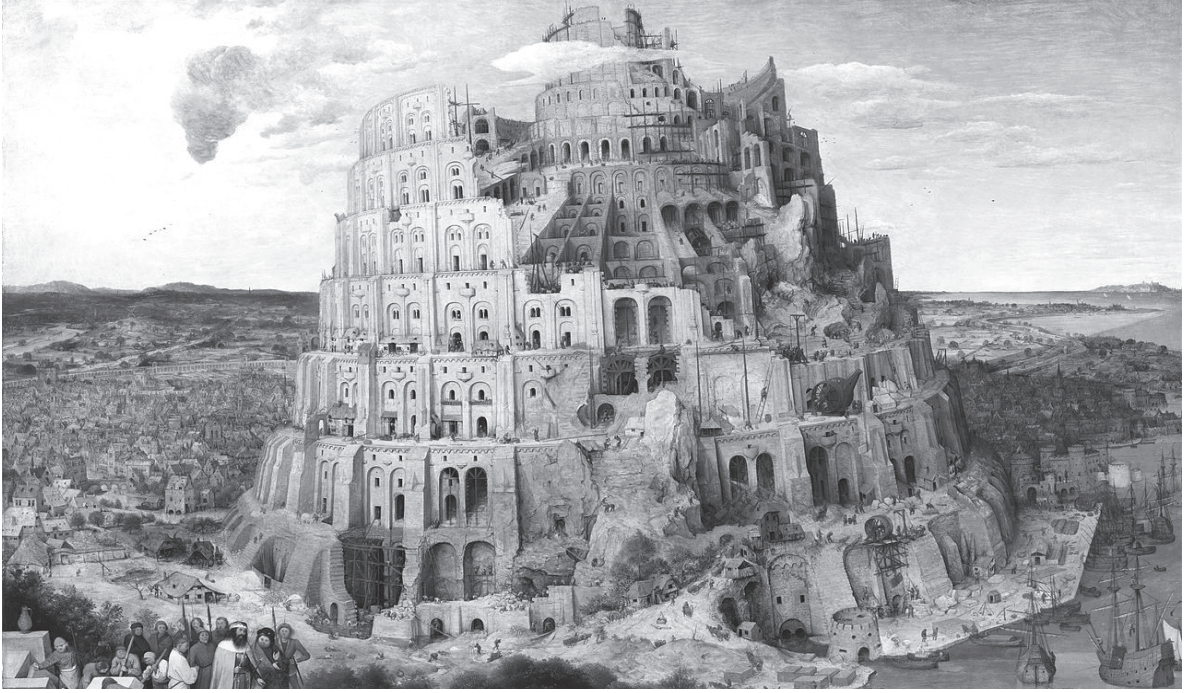
Bunlar birbirlerinden türeyen nesillerdir. Allah işitendir, bilendir.”

(*Al-i İmran suresi 33-34*)

Allah’u Teâlâ’nın, Kur’an-ı kerimde “Halil dost” diye nitelendirdiği Hz. İbrahim (as), Ulu’l-azm adı verilen beş peygamberden biridir ve Nuh (as)’dan sonra Rabbimizin mesajını tüm dünyaya yaymak için görevlendirilen ikinci peygamberdir. Hz. İbrahim (as), Mısır’dan Irak’a ve Suriye ile Filistin’den Arap çölüne kadar birçok bölgede yıllarca gezerek insanlara Rabbimizin mesajını tebliğ etmiş, insanları, putlara ibadeti bırakıp, yalnız Allaha kulluk etmeye davet etmiştir. Yine risalet görevini tamamlamak ve insanları şirkten arındırmak için muhtelif yerlere yardımcıları tayin etmiştir. Ürdün’e yeğeni Hz. Lut’u, Suriye ve Filistin’e oğlu Hz. İshak’ı, Arabistan’ın

iç kısımlarına ise büyük oğlu Hz. İsmail’i göndermiştir. Daha sonra da Allah’ın emri ile Kâbe’yi inşa etmiş ve orayı çalışmalarının merkezi kılmıştır.¹

Hiz. İbrahim’in kıssasına geçmeden önce şunu hatırlatmak isterim. Rabbimiz Kur’an-ı Kerim’in birçok yerinde Hiz. İbrahim ve kıssasından bahsetmekle Hiz. Muhammed (sav) nezdinde tüm Müslümanlara şu mesajları vermiştir. Birincisi, Hiz. Peygambere ve Müslümanlara çekmiş oldukları sıkıntı ve çilelerde yalnız olmadıkları anlatılmış. Zulüm, işkence, kavmi tarafından dışlanarak hor görülme ve nihayet yurtlarını terk



etmek durumunda kalmaları yalnız onların başına gelmediği daha önce ataları İbrahim'in de aynı şekilde zulme ve haksızlığa uğradığı anlatılmıştır. Böylece Hz. Peygamber ve yanında bulunan Müslümanlar psikolojik olarak rahatlatılmış, zulme ve haksızlıklara karşı daha dirençli, daha mücadeleci hale getirilmek istenmiştir. Yine bu kıssa ile müşriklerin büyük saygı duydukları ataları İbrahim (as)'in yolunda gitmedikleri, tam tersine bir yol izledikleri anlatılmış. Putları reddederek kavmini terk etmek zorunda kalan, diyar diyar ülkeler gezen ve nihayet yalnız Allaha ibadet için Kâbe'yi inşa eden İbrahim'in yapmış olduğu beyti, saygısızca putlarla doldurarak Allah'a isyan ettikleri dile getirilmiş ve bundan dolayı Kureyş müşrikleri kınanmıştır.

Sütunlar sahibi Semûd kavminin helâkından sonra, Hz. Salih'in ve inananların soyundan gelen insanlar Irak'a yerleşerek Fırat nehri-nin yakınında Babil şehrini kurmuşlardır. Babil, Mezopotamya'da adını aldığı Babil kenti etrafında kurulmuş, Sümer ve Akad topraklarını kapsayan bir imparatorluktur.

Semûd kavminin soyundan gelen Babiller dünya işlerine dalarak Allah'ı unutmışlar ve şirk bataklığına dalarak putlara tapmaya başlamışlardır. Allah'ı Teâlâ'da insanların bu isyanları karşısında hemen cezalandırmayarak, onları tekrar vahye yöneltmek, doğru yola çağırarak, hidayete ulaştırmak üzere kendi içlerinden İbrahim'i seçerek peygamber olarak göndermiştir. Bu peygamber onlara, diğer peygamber kardeşleri

gibi, doğru yola yönlendirmek üzere, kendisine verilen mesajı eksiksiz aktarmıştır. Onları hidayete ulaştırmak üzere çok çalışmış, yanlış yolda olduklarını, kendilerine fayda ve zararı olmayan taşlara tapmamalarını, tüm hükümlerini elinde bulunduran tek bir ilah olan Allah'a ibadet etmelerini öğütlemiş, doğru yolu göstererek onları uyarmıştır. Tabi daha önceki peygamberlerde olduğu gibi, kavmi onu yalanlamış, ona zulmetmiş, dışlamış, hor görmüş ve nihayetinde kendilerini ateşten sakındırmak üzere gönderilen peygamberi ateşe atmaktan bile kaçınmamışlardır.

Hz. İbrahim (as)'in gönderilmiş olduğu Babil kavmi, Allaha eşler koşarak, putlara ve yıldızlara taparak, onları Ruhların sembolü sayarlardı. Babil kavminin bu inancına "Sâbîlik" adı verilmektedir. **Sâbîlik:** Ruhlara ve meleklerle ibadet es-sından başlar, giderek Yıldızlara, Aya, Güneşe ve nihayet onların adına yapılmış putlara tapmaya varırdı.

Babil'de bulunan Puthanelere bakmakla görevli "Puthane Bakanı" bile vardı. Bu kavmin puta tapmalarının başlıca sebebi de, babalarının puta tapar olarak bulmalarıdır. Genellikle bu putlara olan dualarının içeriği, uzun ömür, zenginlik ve işlerinde başarı istemektir ibaretti.

İşte Allah'ı Teâlâ, böyle medeni gözükse fakat inançtan yoksun, medeniyetten uzak bir toplum olan Babil halkına İbrahim (as)'i göndermiştir. İbrahim'in gönderilmiş olduğu bu kavimde halk üç sınıfa ayrılmıştı, bu sınıflar:

Amilu: Bu sınıfı, yönetici kadro, askeri kesim ve din adamları oluştuyordu.

Mişkinu: Bu sınıfı, tüccarlar, zanaatkârlar ve çiftçiler oluştuyordu.

Ardu: Bu sınıfı da köleler oluştuyordu.

İbrahim'in manası "cemaat babası, millet babası" demektir. İbrahim (as)'ın en belirgin ünvanı "Halilullah" tır. Yani Allah dostu demektir. Hz. İbrahim'in Halilullah lakabını alması Allah'a olan sevgi ve bağlılığındandır. Bu Nisa suresi 125. Ayette şöyle ifade edilmektedir:

"...Allah İbrahim'i dost edinmiştir."

Bir rivayete göre de Hz. İbrahim insanlara karşı çok cömert olduğu ve onlardan hiçbir şey istemediği için Halilullah diye isimlendirilmiştir. Yine Hz. İbrahim, kur'anda değişik isim ve sıfatlarla anılmıştır. Hz. İbrahim, Kur'an'da şöyle tarif edilmiştir:

"Gerçekten o, inanmış kullarınızdaydı." (Safat 111)

"Şüphesiz o, dosdoğru bir peygamberdi." (Meryem 41)

"Doğrusu İbrahim, çok içli, yumuşak huylu ve kendini Allah'a vermiş bir kimse idi." (Hud 75)

İbrahim (as)'ın bir başka özelliği de misafirperverliği idi. Evi yol üzerinde bulunmaktaydı ve gelip geçen herkese yedirir, içirirdi. Bu yüzden de kendisine "Ebu'ul-Edyaf" yani "Misafirler babası" denmekte idi.²

Hz. İbrahim (as), hem Yahudi, hem Hristiyanlar tarafından kendi peygamberleri olduğu iddia edilmekte olan bir peygamberdi. Hatta müşrikler bile Kâbe'den dolayı onu benimsemiş ve kendilerine ait olarak görmekte idiler. Tabi bunda hepsinin amaçları da Hz. Peygamberi savunmasız duruma getirmek ve onu psikolojik olarak zayıflatmak idi. Zira Hz. Peygamber (sav), Hz. İbrahim ile aynı yolda olduğunu, aynı risalet üzere olduğunu, tebliğinin aynı olduğunu söylemekteydi. Bununla ilgili İbn Abbas'tan şöyle bir rivayet vardır: "Necran Hristiyanları ile Yahudilerin hahamları Rasulullah'ın yanında bir araya geldiler ve onun yanında tartışmaya başladılar. Yahudi hahamlar İbrahim Yahudi idi diyorlardı. Hristiyanlarda, İbrahim Hristiyan'dı diyorlardı. Bunun üzerine yüce Allah şu ayetleri indirdi":

"Ey Kitap ehli, İbrahim konusunda ne diye çekişip tartışıyorsunuz? Tevrat da, İncil de ancak ondan sonra indirilmiştir. Yine de akıl erdir-

meyecek misiniz? İşte siz böyle kimselersiniz! Hadi hakkında bilgi sahibi olduğunuz konuda tartışınız; fakat bilgi sahibi olmadığınız konuda niçin tartışıyorsunuz! Oysaki Allah, her şeyi bilir, siz ise bilmezsiniz. İbrahim, ne Yahudi idi, ne de Hristiyan. Fakat o, Hanif (Allah'ı bir tanıyan, hakka yönelen) bir Müslümandı. Allah'a ortak koşanlardan da değildi. Doğrusu, insanların İbrahim'e en yakın olanı, ona uyanlar ve bu peygamberle iman edenlerdir. Allah, müminlerin velisidir." (Al-i İmran 65-68)

İşte böylece bu ayetler Ehl-i Kitabın bu tartışmalarının ve münakaşalarının ardında neyi amaçladıkları Müslüman cemaate açıklanmış ve böylece onların oyunları, tuzakları ve planları gün yüzüne çıkartılmıştır.

Burada Merhum Seyyid Kutub'un şu veciz satırlarını aktarmak istiyorum: "...İbrahim (selâm üzerine olsun) dosdoğru bir Müslüman olduğuna ve müşriklerden olmadığına göre, hiçbir Yahudi'nin veya Hristiyan'ın yahut da bir müşrikin ona varislik iddia etme hakkı olamaz. Onun inancından uzak oldukları halde O'nun dinine bağlı olduklarını söylemelerinin anlamı olmaz. İnanç, insanların üzerinde birbiriyle bulunduğu ilk bağıdır. Burada insanları birbirine bağlayan bağlar; soy, kabile, ırk ve vatan değildir. İman edenlerin üzerinde bulunduğu bu bağ sağlamlaştığında insanlar; artık, soy, kabile, ırk ve ülke bağlarıyla birbirine bağlanmazlar.

İslam'a göre insan, özü itibarıyla insandır. Bu nedenle insan, kendisindeki özün en özel niteliklerine varıncaya kadar inanç üzerinde buluşabilir. İnsan, hayvanlar gibi toprak, ülke, ot, otlak, sınır ve ırk üzerinde buluşmaz. Birey ile birey arasında, topluluk ile topluluk arasında, insanlardan bir nesil ile başka bir nesil arasındaki dostluk; inanç bağı dışındaki hiçbir bağ üzerinde kurulamaz..."³

Hz. İbrahim'in içinde yaşadığı Babil'de, ismi Kur'an'da geçmemekle beraber "Nemrut" olarak adlandırılan zalim bir hükümdar hüküm sürmekte idi. Nemrut denilen bu zalim hükümdarın ağzından çıkan her söz emir niteliğinde, söylediği her şey kanun hükmündeydi. Şeytanın da vesvesesi ile elinde bulundurduğu saltanatın ve mülkün havasıyla, kendi elleriyle yonttukları putlara tapan cahil halkın cehaletinden de faydalanarak saltanat sürüp ilahlık iddiasında bulunmaktaydı. Halk Tevhid inancını unutmış, şahsiyetini yitirmiş ve tamamen maddiyata yönelmişti. En büyük gayeleri para kazanmak, mal-mülk sahibi olmak, lüks içinde rahat bir hayat yaşamak

olduğu için, her şey maddi menfaat ile ölçülür bir hale gelmişti. Yine Babil halkı şirk içerisinde yaşadığı gibi din adı altında fahişeliği meşru göstererek yaygınlaştırıyorlardı. Her bir kadının kurtuluşa erebilmesi için tanrı adına "Nahhar" denilen puthaneye giderek kendisini bir erkeğe teslim etmesi gerekmekte idi.

"Kitapta İbrahim'i de an, şüphesiz o dosdoğru bir peygamberdi." (Meryem 41)

İşte Hz. İbrahim (as), kendilerini medeniyetin beşiği kabul eden, medeniyetten nasibini almamış böyle bir kavme peygamber olarak gönderilmiştir. Hidayet karşılığında dalaleti satın alan bu kavmi islah etmek üzere, Allah tarafından peygamber olarak görevlendirilen İbrahim (as)'e on sahifelik de suhuf verilmiştir. Ayeti kerimelerde şöyle buyrulmaktadır:

"Biz İbrahim'e vahyettik" (Nisa 163)

"Şüphesiz bu, önceki sahifelerde vardır. İbrahim'in ve Musa'nın sahifelerinde." (A'lâ 19)

Böylece İbrahim (as)'e peygamberlik görevi verilmişti. Şirk bataklığına bulaşmış kavmini islah çağıracak, Tevhidi anlatacak, onlara kitap ve hikmeti öğretecek, Dünyayı, ahireti, ölümü ve yeniden dirilişi anlatacak, onlarla bıkmadan mücadele edecekti. İbrahim (as), peygamberlik görevini aldıktan sonra kalbinin tatmin olması ve kalbinde ferahlık oluşması için Allah'ı Teâlâ'ya şöyle bir niyazda bulundu:

"Bir zamanlar İbrahim, Rabbine: Ey Rabbim! Ölüleri nasıl dirilttiğini bana göster, demişti. Rabbi ona: Yoksa inanmadın mı? dedi. İbrahim: Hayır! İnandım, fakat kalbimin mutmain olması için (görmek istedim), dedi. Bunun üzerine Allah: Öyleyse dört tane kuş yakala, onları kendine alıştır, sonra (kesip parçala), her dağın başına onlardan bir parça koy. Sonra da onları kendine çağır; koşarak sana gelecekler ve şunu bil ki Allah azîzdur, hakîmdir, buyurdu." (Bakara 260)

Hız. İbrahim, Allah'ın ölümden sonra diriltmesine inanmadığı için veya ölümden sonra tekrar diriltileceğine kalbinde şüphe olduğu için değil, ölüleri nasıl dirilttiğini merak ettiği ve de sadece gönlünü mutmain kılmak için bu tür bir soru sormuştur. Zira soruyu sorarken "ölüleri tekrar diriltiyor musun?" diye sormamış, "nasıl diriltiyorsun?" diye sormuştur.

Allah'ın emri üzerine İbrahim (as) de, dört kuş tutarak kendine alıştırmış ve daha sonra onları kesip parçalara ayırmış ve her bir parçayı ayrı bir dağın üzerine bırakmış, ardından da

onları isimleriyle çağırınca kendine geldiklerine şahid olmuştur.

İşte böylece Allah, insanı ve diğer tüm canlıları ilkin yoktan nasıl var ettiyse, ölümden sonra da tekrar dirilteceğini Hz. İbrahim şahsında tüm insanlığa bu örnekle göstermiştir. Günümüzde de aynı şekilde küfürde ısrar eden müstekbirler, zulmü kendisine şiar edinmiş günümüz Nemrutları, imanı zayıf cahil Müslümanları veya ataları vasıtasıyla gelenek olarak İslam'ı benimsemiş, hiçbir araştırma ve öğrenme çabasına girmemiş, söylemde Müslüman olan bireyleri kandırıp, imanlarında şüpheye düşürme çabasındadırlar. Ve dolayısıyla ahireti yalanlamalarına vesile olmak için şu tür soruyla kafaları bulandırmaya çalışmaktadırlar. "İnsan öldükten, kemikleri çürüyüp etleri toprağa karıştıktan sonra mı tekrar birleştirilip diriltilecek, bu nasıl mümkün olacak?" demekteler.

İşte bu tür küfür ve Nemrutî soruya verilecek en iyi cevap, Rabbimizin Kur'an'da Hz. İbrahim vasıtasıyla bizlere verdiği bu misaldir. Ve ayrıca yine Kur'an'da Rabbimiz, "O sizi ilkin nasıl yaratırsa sonra da öyle diriltecektir." ayeti kerimesidir. Bir de şu var ki akleden, kafası çalışan veya düşünmeyi bilen bir insan şunu bilir ki, herhangi bir sıradan eşyayı veya herhangi bir malzemeyi üretirken ilk yapılan kalıp veya malzemeyi icat etmek daha zordur, daha uğraştırıcıdır, daha çok zaman alıcıdır. Oysa onu ürettikten sonra kırıldığı zaman veya tekrar imal edileceği zaman elbette onu yapmak daha kolay ve daha zahmetsizdir. İşte dolayısıyla Allah'ı Teâlâ Kur'an-ı Kerimin birçok yerinde hep "Akletmez misiniz?" diyerek, insanı düşünmeye, aklını kullanmaya, tefekkür ederek yaratılış hikmetini ve yaşamın gayesini anlamaya sevk etmeye çalışmaktadır.

...Allah, yaratan, yaşatan, öldüren ve diriltendir.. Selam, hidayete tabi olarak yeryüzünün imarı için çalışan, zulme boyun eğmeden, kula kulluk etmeden sabır ve azimle Allah yolunda yürüyen, bu uğurda canlarını feda etmekten çekinmeyen kulların üzerine olsun...

...Allah'ın kahhar sıfatıyla azabı ve helâkı, yeryüzünde bozgunculuk yapan, ekini ve nesli yok etmek için uğraşan, kula kulluğu zorlayan, şeytanın izinde giden, insanlara zulmetmekten çekinmeyen insanlıktan nasip almamış, vicdansızların üzerine olsun...

Dipnotlar

Hız. Peygamberin Hayatı – Mevdudi

Tecrid Tercemesi IX, 107

Fizilal'il Kur'an / Ali İmran 65-68 ayetlerin tefsiri

Allah, Kuluna Kâfi Değil midir?

Fatih POLAT

Allah (cc) kullarına **UZAK** mıdır, kulları O'na (cc) dua edince onları **İŞİTMEZ** mi, kullarının hallerinden **HABERSİZ** midir?

Bu sorulara cevap sadedinde öncelikle büyük bir **HAŞA** diyelim. Bu soruları bize sorduran saik ise insanların (istisnalar kaideyi bozmaz) Allah yokmuş gibi davranmaları, Allah'tan daha çok Allah'ın yarattıklarına müracaat etmeleri, Allah'ı hatırlarına getirmemeleridir.

Hâlbuki "Allah kullarına şah damarlarından daha yakındır." (Kaf 16) "Dua ettikleri vakit dualarına icabet eder." (Bakara 186) "İman eden kullarını karanlıklardan nura çıkarır." (Bakara 257) "Nefsinin insana ne fısıldadığını bilir." (Kaf 16)

Hal böyle iken insan, Allah'tan (cc) çok uzaklarda, O'ndan bi-haber yaşıyor. Allah'ı, gücünü, kudretini hakkıyla takdir edemiyor. (Hacc 74) Allah'ın Hay ve Kayyum

olduğunu, kainatı ihata ettiğini, bir şeyin olmasını ya da yok olmasını istediği zaman ona sadece ol demesinin kafi olduğunu kavrayamıyor. Bunun neticesinde ise Allah'ı bırakıp Allaha muhtaç olanlara yöneliyor.

Konunun daha iyi anlatımı, Allah'ın kullarının duasına icabetinin bir örneği olması açısından Buhari'de geçen Peygamber Efendimizin anlattığı bir kıssayı sizlerle paylaşmak istiyorum. Buyuruyorki Efendimiz;

"Sizden önce yaşayanlardan üç kişi bir yolculuğa çıktılar. Akşam olunca, yatıp uyumak üzere bir mağaraya girdiler. Fakat dağdan kopan bir kaya mağaranın ağzını kapattı. Bunun üzerine birbirlerine:

- Yaptığınız iyilikleri anlatarak Allah'a dua etmekten başka sizi bu kayadan hiçbir şey kurtaramaz, dediler. İçlerinden biri söze başlayarak:

- Allah'ım! Benim çok yaşlı bir annemle babam vardı. Onlar yemeklerini yemeden çoluk çocuğuma ve hizmetçilerime bir şey yedirip içirmezdim. Bir gün hayvanlara yem bulmak üzere evden ayrıldım. Onlar uyumadan önce de dönemedim. Eve gelir gelmez hayvanları sağıp sütlerini annemle babama

götürdüğümde, baktım ki ikisi de uyumuş. Onları uyandırmak istemediğim gibi, onlardan önce ev halkının ve hizmetkârların bir şey yiyip içmesini de uygun görmedim. Süt kabı elimde bütün gece şafak atana kadar başlarında uyan-

İnsan yeter ki samimi olsun, kalbini ve ellerini semaya açsın ve bütün içtenliğiyle yalvararak âlemlerin sahibine iltica etsin. İşte o zaman hiçbir gözün göremeyeceği, hiçbir kulağın işitemeyeceği bir yerde ve zamanda bile O (cc) bizleri görür, duyar ve kullarının duasına icabet eder. Allah, kuluna kâfi değil midir? Zümer 36.



malarını bekledim. Çocuklar etrafımda açlıktan sızlanıp duruyorlardı. Nihayet uyanıp sütlerini içtiler.

Rabbim! Şayet ben bunu senin rızânı kazanmak için yapmışsam, şu kaya sıkıntısını başımızdan al! diye yalvardı. Kaya biraz aralandı; fakat çıkılacak gibi değildi.

Bir diğeri söze başladı:

- Allah'ım! Amcamın bir kızı vardı. Onu herkesten çok seviyordum. Ona sahip olmak istedim. Fakat o arzu etmedi. Bir yıl kıtlık olmuştu. Amcamın kızı çıkıp geldi. Kendisini bana teslim etmek şartıyla ona yüz yirmi altın verdim. Kabul etti. Ona sahip olacağım zaman bana dedi ki: Allah'tan kork! Dinin uygun görmediği bir yolla beni elde etme! En çok sevip arzu ettiğim o olduğu halde kendisinden uzaklaştım. Verdiğim altınları da geri almadım.

Allah'ım! Eğer ben bu işi senin Rızanı kazanmak için yapmışsam, başımızdaki sıkıntıyı uzaklaştı, diye yalvardı.

Kaya biraz daha açıldı; fakat yine çıkılacak gibi değildi.

Üçüncü adam da:

- Allah'ım! Vaktiyle ben birçok işçi tuttum. Parasını almadan giden biri dışında hepsinin ücretini verdim. Ücretini almadan giden adamın

parasını çalıştırdım. Bu paradan büyük bir servet türedi.

Bir gün bu adam çıkageldi. Bana: Ey Allah kulu! Ücretimi ver, dedi. Ben de ona: Şu gördüğün develer, sığırlar, koyunlar ve köleler senin ücretinden türedi, dedim. Adamcağız: Ey Allah kulu! Benimle alay etme, deyince, seninle alay etmiyorum, diye cevap verdim. Bunun üzerine o, geride bir tek şey bırakmadan hepsini önüne katıp götürdü.

Rabbim! Eğer bu işi sırf senin Rızanı kazanmak için yapmışsam, içinde bulunduğumuz sıkıntıdan bizi kurtar, diye yalvardı. Mağaranın ağzını tıkayan kaya iyice açıldı; onlar da çıkıp gittiler."

Bu kıssada görüldüğü gibi insan yeter ki samimi olsun, kalbini ve ellerini semaya açsın ve bütün içtenliğiyle yalvararak âlemlerin sahibine iltica etsin. İşte o zaman hiçbir gözün göremeyeceği, hiçbir kulağın işitemeyeceği bir yerde ve zamanda bile O (cc) bizleri görür, duyar ve kullarının duasına icabet eder. **Allah, kuluna kâfi değil midir?** (Zümer 36)

Yine Efendimizin buyurduğu gibi: **"Kul, iki elini açarak Allah'tan hayırlı bir şey dileyince yüce Allah bu iki açık eli boş olarak geri çevirmekten haya eder."**

Sizler için hayırlı olan dualarınızın kabul olması dileğiyle...